

Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Juankwe Juan

Tärä ne abko tikani Juankwe. Juan nikani Jesu mukore nitre ja töitikaka ni jätäbti iti mda mdabe. “Ni iti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri,” abko tä tikani Juan 13.23; 19.26; 20.2; 21.7,20,24 ye kánti. Ni ja töitikaka Jesube btä tä blite, ye abko Juan ara nütüta. Juan abko ni israelita amne Jesukwe niara btä etba kwe Santiago käräbare ja töitikakäre jabe. Niara btä Santiago abko gwa gaka amne nämane nüne Ñö Okwä Kri Galilea ken. Juankwe tärä ne tikani kä 80-90 angwane nütüta.

Ñobtä Juankwe tärä ne tikani abko Juan ara käkwe mikani gare nie Juan 20.30-31 kánti kukwe krörö tä tikani: “Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani,” abko Juankwe tikani. Ngöbö abko Jesu Rün ara abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä. Erere arato, Jesu amne Ngöbö, Jesu Rün, abko tä ketetibe gwaire abko Juankwe mikani ütiäte tärä nebtä.

Juan namanina unbre angwane, nitre romanobo käkwe niara kitani ngite kä butu kädianta Patmos yete. Juan nämane nüne yete ngwane, Jesukristo käkwe tärä kädianta Apocalipsis tikamna ie. Erere arato, tärä kädianta 1 Juan, 2 Juan amne 3 Juan abko tikani kwe arato.

Kristo jatani kä nebtä

¹ Kena dekä, kä ne däte ngämi, känenkri ni kädekata Kukwe nämanena. Niara nämane nüne Ngöböbe amne niara abko Ngöbö ara arato.

² Kena dekä kä ne däte ngämi, känenkri niara nämane ketetibe Ngöböbe.

³ Niara köböire Ngöbökwé jändrän jökrä dätebare amne jändrän ñakare jire chi abko niarakwe dätebare ñakare.

⁴ Niara di nämanena ni mikakäre nire Ngöbökrä amne niara abko ñotra ni jökrä kräke abko krörö: ñotra käta ji metre mike gare nie kä ikote, ye kwrere niarakwe ji Ngöbökwé mikani gare nie.

⁵ Nita nüne mente Ngöböye amne nita nüne kä iko diablukwe te abko kräke ni kädekata Kukwe ye tä trä ngitiekä amne kä iko abko di ñakare kä trä ye ötatekrä.

⁶ Bati ni nämane iti abko kädian nämane Juan Bautista. Ni ye abko Ngöbökwé juani

⁷ blitakäre käne angwane, kukwe gare ño ie ni ñotra kwrere yebtä, ye erere niedre kwe, ni jökrä käkwe tödekadre ni yebti abkokäre.

⁸⁻⁹ Juan ye abko juani käne Ngöbökwé blitakäre ni ñotra kwrere yebtä, akwa Juan abko ñakare ni ñotra kwrere. Akwa ñotra era metre tä trä ngitiekä ni jökräbtä ji metre Ngöbökwé mikakäre gare ietre, ye abko jatanina nuke abko Juan jatani niere käne.

¹⁰ Ni kädekata Kukwe ye abko käkwe jändrän jökrä amne ni jökrä dätebare, akwa nükani kä nebtä nitre töi kämekäme ngätäite angwane, niara abko ni jökrä ye dätekä ara abko ñan nükani gare ietre.

¹¹ Nükani nüne mräkä kwe israelita ngätäite, akwa mräkä kwe käkwe kani ngäbti ñakare.

¹² Akwa nire nire kākwe niara kani ngābti kākwe tödekani bti, ye abko ie kä biani kwe rabakäre Ngöbö ngäbriänkäre.

¹³ Nitre tä Ngöbö ngäbriänkäre ye abko ñan ni därebare rün btä meyekwe, köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre. Erere arato, ñan rün btä meye töi köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre amne ñan ni brare tö namani meriye abko köböire tätre Ngöbö ngäbriänkäre, akwa ja töi jenbti Ngöbökwé mikani ja ngäbriänkäre.

¹⁴ Ni kädekata Kukwe ye nämáne Ngöbö kánti. Ngöbökwé juani ni ngätäite, nükani dārere ni kwrere amne, ngrabare namani ni kwrere amne nünabare kwe ni ngätäite nete. Niara ütiäte kri bä nuäre, ye abko nunkwe tuaba. Niara abko Ngöbö Odei itibe amne Ngöbö niara Rün kākwe mikani ütiäte kri abko nunkwe tuaba. Ngöbökwé niara mikani ütiäte kri abko kwe niara moto namani kuin ni jökrä kräke amne kukwe era erere mikani gare kwe nie.

¹⁵ Niara ye mdenbtä Juankwe blitabare angwane, nikani ngrente krikri be, kākwe niebare krörö:

Ni se mdenbtä tikwe blitaba angwane, tikwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebti abko bäri ütiäte ti ngwä, ñobtä ñan angwane niara abko nämánena nüne bäri käne tikrä, tikwe nieba, niebare Juankwe Jesubtä.

¹⁶ Niarata ni tarere kri krübäte ja moto kuinbti, ye mdenbtä abko jändrän kuin biani kwe nie ja täritäri abko krörö:

¹⁷ Kukwe Biani Ngöbökwé nuendre nie, ye abko biani mekera kwe Moisés köböire, ye abko jändrän

kuin biani ngwarbe käne Ngöbökwe nikä; akwa Ngöbö moto kuin ni kräke kätä ni tarere amne tä kukwe era erere mike gare nie, ye abko namani bare era metre nikä Jesukristo köböire, ye abko jändrän mdara jire bäri kuin biani ngwarbe kwe nikä.

¹⁸ Ne abko, ni ñakare jire iti käkwe Ngöbö tuani ja okwä jenbti, akwa Ngöbö Odei itibe tare kri kwe tä nüne ketetibe Rün kwebe. Niara abko Ngöbö ara arato abko käkwe Ngöbö mikani gare nie.

Ja ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Juankwe niebare

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Juankwe blitabare Jesubtä angwane, kukwe nakaninkä krörö btä: Bati nitre israelita ji dokwäte nämane Jerusalén käkwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre amne nitre levita ju blitakrä Ngöböbe ye ngibiabtikä juani ruäre, Juan abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ya, ñakare ya ngwentari ie. Ye erere nikanintre nebe Juan kanti, käkwe ngwianintari kore ie angwane, Juan käkwe kukwe niebare metre krörö ietre:

²⁰ Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe, niebare kwe ietre.

²¹ Abtä niebareta kwetre Juanye:

¿Ma abko nire amarebti? ¿Ni Ngöbö kukwei niekä kira juandre mda Ngöbökwe Ni Dianinkä Ngöbökwe känenkri kädian nämane Elías abko mare ya? niebare kwetre mda Juanye.

Angwane Juankwe niebare mda:

Ti abko ñakare Elías, niebare kwe ietre.

Angwane niaratre nikani kukwe ngwentari kisere mda Juanye, käkwe niebare ie:

¿Ngöbökwe ja kukwei niekä mdara jire Moisés kwrere juandre nieta Ngöbö Kukweibtä, ye abko ma ara ya? niebare kwetre.

Ñakare, niebare Juankwe ietre.

²² Abtä niebareta kwetre Juanye:

Ma abko nire, ye makwe niedre nunye, ñobtä ñan angwane nitre nun juanka, kräke nun rikadre kukwe ngwenante, aisete ma abko nire ye makwe niedre au jakrä abko erere nunkwe niedre, niebare kwetre Juanye.

²³ Abtä Juankwe niebare mda ietre:

Kira ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe niebare krörö:

Ni iti tä niken ngrente krikri kä kaibete, käta niken niere:

Ji ükateta kuin metre jrei kri kräke, ye kwrere jire ja mika juto ni Dänkien käne munkwe.

Isaías 40.3

Ni btä Isaíakwe blitabare abko ti ara, niebare Juankwe ietre.

²⁴ Angwane nitre bariseo juani ruäre abko namani yete siba

²⁵ käkwe kukwe ngwianintari krörö mda Juanye:

Ma abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe, ma ñakare Elías amne ma ñakare ni Ngöbö kukwei niekä Moisés kwrere mata niere, ¿se ñobtä abko mata ni mda mda ngökö ñöte se? ¿Nirekwe kä biani mae ni ngökakäre ñöte se? niebare kwetre ie.

²⁶ Juankwe niebare mda ietre:

Tita mun ngökö ñö aibe te, akwa mun ngätäite nita iti abko gare ñakare munye.

27 Ni ye abko jatadi ti jiebti amne, ni klabore aibe káta sandalia tikete ni mdakrá, * akwa ti abko bári ene ruen tie, aisete ti abko ja ñan rúkadre tóre jire chi tie sandalia tikete ni ye ngotobtá, niebare kwe.

28 Kukwe ye abko nakaninká jökrá kore káká Betábara kánti Ñö Jordánbtá ká driri, Juan námáne ni ngökö ñöte ye kánti.

Jesu abko Kordero Ngöbökwé

29 Yebti jándrinane angwane, Jesu jatani Juan kukwäre, ye jatabare Juanye angwane, niebare kwe ni jökräye:

Kordero Ngöbökwé[†] kite tuen sete se. Se mike ñäräre munkwe. Ni se mden ni ngite kukwe kámekáme nuenbtá Ngöbö rüere diankaka nibtä.

30 Ni se mden, btá ti námáne blite, kákwe nieba krörö: Ni mda jatadi ti jiebti abko bári útiáte ti ngwá, ñöbtá ñan angwane niara abko námánéna nüne bári káne tikrá, tikwe nieba angwane,

31 niara abko Ngöbö Odei ara ñan námáne gare tie, akwa rúkadre gare juta israelitaye, abkokäre Ngöbökwé ti juani ni ngökö ñöte, niebare Juankwe.

32 Erere arato, Juankwe kukwe niebare metre Jesubtä krörö:

---

* **1:27** sandalia tikete. Jesu náire ni klabore kókani ni mdakwe abko bári ene. Niaratre aibe námáne sandalia ni mdakwe tikete, aisete Juan námáne ja bá mike bári ene ni klabore ngwá. † **1:29** Kordero Ngöbökwé. Jesu há mikani kordero kwrere, ñöbtá ñan angwane bári káne, Ngöbökwé kordero kámikamna nitre israelitaye kukwadre Ngöböye ja ngite útiäre Pascua náire. Jesu nükani ja biankäre müre ketadre ni ngite útiäre. Erere arato, kordero abko kwekbe, rüere ñakare ja dokwäre, ye kwrere Jesu námáne arato. Kukwe nebtá ñáke Isaías 53.7; Jeremías 11.19.

Ngöbö Üai Deme nämane kä käinbti jataba ütö kwrere timonkwäre, rikaba mate niarabtä, tikwe tuaba.

³³ Akwa ye ngwane, niara abko Ngöbö Odei ngämi nüke gare tie, akwa Ngöbö ti juanka ni ngökö ñöte, ye käkwe niebare krörö tie: Ngöbö Üai rika timonkwäre angwane, raba mate nirebtä ma okwäbti, ni ye abko käkwe Ngöbö Üai Deme mikadi nüne nibtä, nieba kwe tie.

³⁴ Ye erere tikwe Ngöbö Üai tuaba nüke btä, aisete niara abko Ngöbö Odei ara tita niere. Abko kore se, niebare Juankwe.

Jesukwe nitre ja töitikaka ben käräbare

³⁵ Yebti jändrinane angwane, Juan nämane ni ngökö ñöte, ye kánti namaninta angwane, nitre nänkä Juanbe namani nibu ben yete.

³⁶ Ye btäräbe Jesu jatani tuen dikekä Juanye se kwrere angwane, Juankwe niebare:

¡Kordero Ngöbökwé kite tuen sere se! niebare kwe nitre nibu ye okwäbti.

³⁷ Juankwe niebare kore, ye jarabare nitre nibu yeye angwane, nikani Jesu jiebti mda.

³⁸ Jesukwe mikaninta ñäräre ja jiebti, käkwe niebare ietre:

¿Mun ye tö nibi dreye? niebare kwe ietre.

Angwane nitre nibu ye käkwe niebare mda:

Dirikä, ¿mata nüne mdente? niebare kwetre ie.

³⁹ Abtä Jesukwe niebare mda ietre:

Tita nüne mdente brän tuen, niebare kwe ietre.

Ye erere nikanintre angwane, Jesu nämane mdente ye abko tuani kwetre. Angwane ye näire ñänä okwä namanina kräbkä dere amne niaratre namani Jesu kánti ye näire dere.

⁴⁰ Ni nibu kākwe Juan kukwei nuani, nikani Jesu jiebti, ni ye abko iti kādian nāmane Andrés. Andrés ye abko Simón Pedro etba.

⁴¹ Andrés nikaninta angwane, nikaninbe etba Simón kānentari. Simón kwanintari ie angwane, niebare kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe kādianta Kristo griegore, ye abko kwanba nunye, niebare Andrékwe Simónye.

⁴² Yebti nikani Simón ngwena nebe Jesu kānti. Simón ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ma abko Simón. Ma Jonás ngobo, akwa mtare mentokwäre ma kā rabadi Cefas arato. Abko kore se, niebare Jesukwe Simónye. (Cefas abko kāta “jä” niere kukwe arameore abko Pedro nieta griegore.)

Jesukwe Felipe amne Natanael kārābare ja tōitike jabe

⁴³ Yebti jändrinane Jesu tō namani rikai kā Galileate, ye erere nikani mda. Namani yete angwane, namani ngātāi Felipebe angwane, niebare kwe ie:

Jakwe. Brän tibe, niebare kwe ie.

⁴⁴ Felipe ye abko Betsaidabo. Andrés amne Pedro abko Betsaidabo arato.

⁴⁵ Jesukwe Felipe ngwiani jabe, yebti Felipe nikani Natanael kānene mda. Kwani ie angwane, niebare krörö kwe ie:

Ni Dianinkä Ngöbökwe, ye kwanba nunye. Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä Moisékwe tärä tikani niarabtä. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekā mda mda kākwe tärä tikani niarabtä

arato. Ni ye abko José Nazarebo ngobo. Niara abko kä Jesu, ye mden abko kwanba nunye, niebare kwe Natanaeliye.

⁴⁶ Abtä Natanaelikwe niebare mda:

¡Jo! Juta Nazaret käme. ¿Yete abko jändrän kuin jatadre ya? niebare kwe Felipeye.

Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Jakwe, brän. Makwe tua ja okwä jenbti, niebare kwe ie.

⁴⁷ Erere Natanael jatani nüke ja ken se kwrere, ye jatabare Jesuye angwane, Jesukwe niebare ie:

Ni israelita töi era metre kite nüke nete. Niara ne abko ni ngökö ñakare, niebare Jesukwe ie.

⁴⁸ Abtä Natanael käkwe niebare mda Jesuye:

¿Mdente ti nükani gare mae amarebti mata niere kore tie ye? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Felipe ngämi nüke ma kärere, ye känenkri tikwe ma turi tākänintbe higo krie täni sete, niebare Jesukwe mda ie.

⁴⁹ Abtä Natanael käkwe niebare Jesuye:

¡Dirikä, era bkänä ma abko Ngöbö Odei amne ma Jrei nitre israelitakwe! niebare mda kwe ie.

⁵⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Higo krietäni tikwe ma turi tākänintbe, tikwe nini mae, ye aibebtä ti kukwei nibi era makrä ya? Makwe ti tuadi jändrän bäri krikri nuene mda abko tita niere mae, niebare Jesukwe ie.

⁵¹ Yebti Jesukwe niebareta mda:

Ti bike kukwe era erere niere krörö munye: Kä käinbti se munkwe tuadi tikani amne angele rabadi kite timonkwäre amne rabadi nikenta kukwäne abko rabadi nüke ti Ngöbö Odeibtä,

Ngöböta tibe mikakäre gare abko Ngöbökwé bá mikadi tuare munye. Abko kore se, niebare kwe ietre.

2

Jesukwe ñö kwitani uba döire

¹ Yebti mukirare angwane, ni iti kákwe ja mikani gure juta Canáte kä Galileate. Ye kánti Jesu meye nämane arato amne,

² Jesu käräbare arato nitre ja töitikaka benbe, ni iti nämane ja mike gure ye kánti.

³ Jesu nämane yete angwane, uba döi krütani. Abtä Jesu meye kákwe nieba ie:

Uba döi küre jire jökrä, nieba kwe Jesuye.

⁴ Abtä Jesukwe nieba meyeye:

Mama tikwe, kä kitani ti käne abko ngämi nüke tie. ¿Ye ñöbtä abko mata niere kore tie? nieba kwe ie.

⁵ Angwane nitre nämä uba döi dräire, ye ie Jesu meye kákwe nieba:

Niarakwe dre nuemna munye, ye erere munkwe nuen jökrä, nieba kwe ietre.

⁶ Kä ye kánti abko jä dätebare ñö ngwäre nämä kwä ti. Ye abko te nitre israelita nämane ñö köbötikakrä ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekre üke. Jä dätebare ñö ngwäre ye kwatirekwatire te ñö nämane niken bäsi galon Krä gre bti Krä jätä jätä jire abko nämä yete.

⁷ Angwane nitre sribikä yete, ie Jesukwe nieba:

Jä dätebare ñö ngwäre tä yete, ye te ñö keka munkwe, nieba Jesukwe.

Ye erere sribikä kákwe ñö kekaba jändrän ye iti iti jökrä.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mtare ñö den ruäre, mun rika ngwena. Nita mikani ji dokwäte bietabtä, ye ie munkwe bian, nieba kwe ietre.

Ye erere sribikätre käkwe nuenbare jökrä.

⁹ Angwane ñö nikwitani uba döire Jesu diebti ye ni ji dokwäte bietabtä käkwe bänän nuaba, akwa uba döi ye jatani mdenkri abko ñan rababa gare ie. Akwa nitre sribikä käkwe ñö diani ye aibe ie namani gare. Angwane ni ji dokwäte bietabtä, ye käkwe uba döi bänän nuaba, bti ni ja mikaka gure ye käräba kwe,

¹⁰ käkwe nieba ie:

Ni jökrä kätä uba döi bäri kuinkuin keke käne ñadre, bti ni nübaibare bietabtä ye tarä uba döi ñaen kabre, ye ngwane uba döi ñakare kuin bianta mrä ñadre nie. Akwa ma abko käkwe uba döi bäri kuin abko ürü ñadre mrä. Ye abko bäri kuin, nieba kwe ni ja mikaka gure yeye.

¹¹ Jesukwe ñö kwitani uba döire juta Canáte Galilea ye abko sribi kri ñan tuabare nuenba kena Jesukwe Ngöbö nämane ben mikakäre gare. Yeبتä abko Jesu ütiäte kri bä mikaba tuadre angwane, nitre ja töitikaka ben käkwe tödekaba niarabti.

¹² Yeبتi Jesu rikaba juta Capernaúmte mda angwane, niara meye rikaba siba ben. Erere arato, niara etbakantre amne nun ja töitikaka ben rikaba siba, akwa nünanteba bä jötrö kwe juta Capernaúmte.

Nitre jändrän rürümoinkä abko Jesukwe juanin-tari
(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Abti bieta kädianta Pascua nitre israelitakwe abko jatabara nüke ja ken, aisete Jesu rikaba juta Jerusalénte mda.

¹⁴ Angwane Jesu rikaba ju blitakrä Ngöböbe kánti. Ju ye bäre temen nitre nämä nbi, obeja amne ütü rürümoine kukwadre Ngöbö käikitakakäre. Erere arato, nitre ngwian kwitakakwitaka nämä tākänintbe mesabtä kä ye kánti arato,

¹⁵ btä Jesu okwä rababa. Angwane Jesukwe kö känänba ruäre, bti kö ye mäkäteba kwe, bti rikaba nitre ye juentari jökrä obeja amne nbi kwekwe ben gwaire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre mento se kwrere. Amne nitre ngwian kwitakakwitaka abko kän ngwian kitakaba jökrä tementa kwe se kwrere. Erere arato, mesa bti ngwian nämä mikani ye kwitakaba jökrä temen kwe kän.

¹⁶ Angwane nitre ütü rürümoinkä abko ie nieba krörö kwe:

Jändrän noko denkä jökrä mento nete. ¡Ju ti Rünkwe ye munkwe ñan mika jändrän rürümoinkrä jae! nieba kwe ietre.

¹⁷ Angwane nun ja töitikaka Jesube, ie kukwe nämäne tikani krörö Jesubtä Ngöbö Kukweibtä abko rükabata töre: “Tita ju makwe tarere kri krübäte Ngöbö, aisete tita mokrere bti,” abko rükabata töre nunye.

¹⁸ Nitre jändrän rürümoinkä juantariba jökrä kore Jesukwe angwane, nitre israelita ji dokwäte dokwäte nämä yete, kākwe nieba ie:

Makwe jändrän nuni kore se abko nirekwe kä biani mae kukwe se nuenkrä, ye bä mike tuadre nunye nete, nieba kwetre Jesuye.

¹⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ju blitakrä Ngöbökwe ne abko dikente jökrä munkwe, bti mukirare angwane, tikwe mikadita täte, nieba kwe ietre.

²⁰ Abtä nitre israelita ye käkwe nieba mda Jesuye:

¡Joo! Kä gre ketebu bti kwä ti jire sribibare amne ju noko namani bare. ¿Se abko mukirare amne makwe mikareta jökrä täte mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

²¹ Akwa Jesu abko käkwe ñäkäba kore, ye abko ja ngrabare bä mikaba kore kwe ju blitakrä Ngöbökwebtä.

²² Akwa Jesu kämikaba bti rükabata nire angwane, niarakwe blitaba ye nitre ja töitikaka ben, ie niara kukwei rükabata töre angwane, Ngöbö Kukwei tikani ye rababa era kräke amne Jesu kukwei mikaba era kwetre arato.

²³ Angwane Jesu nämä Bieta Pascuabtä Jerusalén, ye ngwane sribi kri ñan tuabare Jesu rababa nuene kabre Ngöbö nämäne ben mikakäre gare, aisete ni kwati käkwe niara kukwei mikaba era, käkwe tödekaba bti.

²⁴ Akwa Jesu abko ie ni töi ño ño amne nita ja töi kwite jötrö gare jökrä, aisete nitre nämä yete, yebti Jesu nämä tödeke ñakare.

²⁵ Erere arato, ni moto ño ño gare jökrä Jesuye, aisete ni moto ño ño, ye ni ñakare jire iti kä rababa mike gare ie.

3

Jesukwe blitabare Nicodemobe

¹ Kä ye ngwane bati, ni bariseo ütiäte kri nãmame iti abko kädian nãmame Nicodemo. Niara nãma sribire Sanedrinbe nitre israelitakrä.

² Ni ye abko nikani deo Jesu kãnti mda, kãkwe nieba ie:

Dirikä, mata sribi kri ñan tuabare nuene, yehtë abko Ngöbökwe ma juani dirire nunye abko nüke gare nunye, ñobtã ñan angwane ni htã Ngöbö di ñakare ñan raba sribi nuene jire chi ja di jenhti au, mata nuene ye kwrere, nieba kwe Jesuye.

³ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñan dãredreta bobukãre Ngöbö köböire angwane, Ngöbökwe ñan gobrandre bti, aisete ñan nünandi kãrekãre kwe Ngöböbe, nieba kwe ie.

⁴ Angwane Nicodemokwe nieba mda Jesuye:

¿Ni tãrã nebe unbre ti ne kwrere abko dãredreta ño amarehti mata niere kore tie ye? ¡Ni unbre ti ne kwrere ñan rabadre nikenta bobuta meyehtë, bti dãrereta bobu kore!

⁵ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Ni brare ya, merire ya ñan dãredreta bobukãre ño köböire amne Ngöbö Üai köböire angwane, Ngöbökwe ñan gobrandre bti.

⁶ Nita dãrere ni rün, ni meye kã nehtëkwe, ye abko nita dãrere niaratre kwrere; akwa nita dãrere bobuta Ngöbö Üai köböire ye abko ni üai, ni töi amne ni moto tä neme htin.

⁷ Akwa ti bike kukwe niere mae abko krörö: Ni jökrã dãredre bobuta Ngöbö köböire, tita niere, nehtë makwe ñan töbika kri dikaro.

⁸ Ne abko, Ngöbö Üai abko müreta mate ye kwrere, ñobtã ñan angwane müre töta neme matai mdente mdente, ye kãnti tä mate. Ye abko, müre ngö tä ruen nie, akwa müre tä kite mdenkri amne tä niken mdente, ye tä nüke gare ñakare nie. Ye kwrere arato, nita därere bobukäre Ngöbö köböire amne Ngöbö Üai tä sribire ño ño ni itire itire btã, ye tä nüke gare ñakare ni mda mdaye, akwa sribi kwe abko tuata btã, nieba kwe Nicodemoye.

⁹ Angwane Nicodemo kãkwe nieba mda Jesuye: ¿Ño köböire kukwe ye rabadre bare amarebti mata niere ye? nieba kwe Jesuye.

¹⁰ Jesukwe nieba mda ie:

¿Ma dirikä kri nitre israelita ngätãite abko ie kukwe ne nüke gare ñakare ya?

¹¹ Ti bike kukwe era erere niere mae: Kukwe gare kuin tie Ngöböbtã, yebtã tita blite amne tikwe kukwe tuani ja okwã jenbti, ye tita niere munye, akwa ti kukwei mikata era ñakare munkwe.

¹² Akwa kukwe kã nebtã btã tita blite mabe, ye abko tare ñakare, aisete rükadre gare mae, akwa ti kukwei ñan tä nebe era makrä. ¿Ye abko, kukweta nakenkä kã käinbti, yebtã tikwe blitadre abko makwe mikadre era ño ye?

¹³ Ni ngãmi niken jire iti neme Ngöbö kãnti kã käinbti abko raba blite kukwe yebtã, akwa ti Ni Kä Nebtã Ngobo kã käinbti jatani nüke kã nebtã, aisete ti raba blite kukwe nebtã mabe.

¹⁴ Mdakäre abko, kira bronse sribebare tbire* abko Moisékwe kaninkä kribtã käin kã kaibete nitre israelita bren bren kãkwe mikadre ñãrãre

* **3:14** bronse sribebare tbire. Dre nakaninkä abko tä tikani Números 21.4-9 yebtã.

angwane, Ngöbökwe diandretari angwane ñan krütadre, ye kwrere ti Ni Kä Nebtä Ngobo ne rabadi kaninkä kribtä käin,

¹⁵ nire nire käkwe tödekadre tibti abko Ngöbökwe dianditari angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe, abkokäre ti ne rabadi kaninkä kribtä käin.

¹⁶ Ye kwrere ni Kä Nebtä Ngobo rabadi kaninkä käin, ñobtä ñan angwane Ngöbö ara käkwe ni jökrä tarebare kri krübäte, käkwe ja Odei itibe biani müre ketadre Kräke, ni jökrä käkwe tödekadre Ngöbö Odei yebti angwane, ñan rabadre ganinte kärekäre Ngöbö okwä bäre mento, akwa nünandre kärekäre kwe Ngöböbe, abkokäre Ngöbökwe juani,

¹⁷ ñobtä ñan angwane ñan Ngöbökwe ja Odei juani ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere mikakäre ja tare nike, akwa niara köböire rabadre dianintari, abkokäre juani kwe.

¹⁸ Nire nire käkwe tödekadre Ngöbö Odeibti, ye abko ñan juandre kä ja tare nikakrä kanti Ngöbö okwä bäre mento, akwa nire nire tä tödeke ñakare Ngöbö Odei itibe yebti abko Ngöbökwe kukwe ükaninante Kräke amne juandi kwe kä ja tare nikakrä ye kanti, ñobtä ñan angwane ñan tä tödeke Ngöbö Odeibti aisete.

¹⁹ Ngöbökwe kukwe ükaninte kore ni juankäre kä ja tare nikakrä kanti, ñobtä ñan angwane Ngöbö Odei nükani ñotra kwrere kä nebtä Ngöbö mikakäre gare nie, akwa ni ruäre namani kä iko tarere, tö namani nünai janknu kä ikote, kukwe kämekäme nuenkäre janknu Ngöbö rüere, aisete ñotra ye ñan kani ngäbti kwetre.

²⁰ Ye abko, ni jökrä töi kämekäme abko mätäta

neme ñotrabtä amne ñan töta neme rikai ñotra träte. Kukwe kämekäme nuenta kwetre Ngöbö rüere ye ñan gadre ni mda mdakwe, abkokäre töta neme ja rükainte kore kä ikote.

²¹ Akwa nire nire tä Ngöbö Kukwei kuin metre ye nuene era metre abko tä niken jäme neme ñotra träte, niarakwe sribi kuin nuenbare Ngöbö köböire, ye ni jökrä käkwe gadre nuäre, abkokäre tä niken jäme ñotra träte.

Juan Bautista käkwe blitabare Jesubtä

²² Abti Jesu nämä Jerusalén, rikabata nun ja töitikaka benbe kä Judea kántita, kánti rababa nünentbe bä jötrö nunbe angwane, nun nämä ni mda mda ngökö ñöte ben.

²³ Angwane Juan Bautista abko nämäni ni ngökö ñöte arato kä Enónte känime kä Salim ken, ñöbtä ñan angwane kä ye kánti abko ñö okwä nämäni kabre. Ye ngwane, ni nämäni kite köbö kwatirekwatire amne Juan namani ngökö ñöte.

²⁴ Ye ngwane abko, Juan kita ngämi ngite kä teri angwane, kukwe ye rakakaba kore.

²⁵ Akwa ja bä mikadre ño dbe ñöbti Ngöbö ngwärekre diribare nitre israelitakwe, yebtä ni ruäre nänkä Juanbe abko käkwe ja kwetani nitre israelita ruäre ben.

²⁶ Bti nikani, käkwe niebare Juanye:

Dirikä, ni nämä iti mabe Ñö Jordánbtä sekri sete, btä makwe blitaba, ni ye abko tä ni mda mda ngökö ñöte arato amne ni jökrä nibi niken niara kánti, niebare kwetre ie.

²⁷ Abtä Juankwe niebare ietre:

Ngöbökwä ñan jändrän biandre angwane, ni ñan rabadre jändrän bkäne,

²⁸ aisete munkwe ti kukwei nuaba, kukwe era erere tikwe nieba krörö: Ti abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe ye rükadre abko känenkri ti juani kwe, tikwe nieba metre munye.

²⁹ Yebtä ti bike kukwe bä mike jabtä amne Jesubtä munye abko krörö: Ni iti tä niken ja mike gure angwane, ni ja mikaka gure ye abko ni merire rabadre ben, ye abko kwe. Akwa ni ja mikaka gure ye kukwe muko tä känime käkwe ni ja mikaka gure ye kukwei nuadre blite angwane, kä rabadre nuäre kri krübäte btä. Ye kwrere kä nena nuäre kri tibtä mtare, ñobtä ñan angwane Jesu abko ni ja mikaka gure kwrere amne ti abko kukwe muko kwrere aisete.

³⁰ Niara rika neme bäri ütiäte, ie Ngöbö tö amne ti abko jatadre nementa ütiäte ñakare, ie Ngöbö tö arato. Abko kore se, niebare Juankwe ietre.

³¹ Jesu kä käinbti jatani abko bäri ütiäte ni jökrä bti ta; akwa ni därebare kä temenbtä Juan Bautista kwrere, ye ie kukwe kä temenbtä aibe gare, aisete jändrän kä temenbtä aibehtä blitata kwe. Akwa ni kä käinbti jatani ye abko bäri ütiäte ni jökrä bti ta.

³² Ni kä käinbti jatani käkwe jändrän tuani amne kukwe nuani kwe kä käinbti, yebtä tä blite, akwa ni kwati ñan tä niara kukwei mike era.

³³ Akwa nirekwe niara kukwei mikadre era angwane, Ngöbö abko tä kukwe era metre niere abko mikata gare ni mda mdaye,

³⁴ ñobtä ñan angwane ni juani Ngöbökwe, ye abko tä Ngöbö kukwei era niere, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja Üai mikani täte jökrä btä, aisete tä blite kore.

³⁵ Ni juani Ngöbökwe abko Ngöbö Odei amne,

Ngöböta ja Odei tarere amne jändrän jökrä mikani gare kwe ie.

³⁶ Ye aisete, nire nire käkwe tödekadre Ngöbö Odeibti ye käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe, akwa nire nire käkwe trö kwitadre Ngöbö Odeiyeye abko käkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe, akwa Ngöbökwé mikadi ja ngie nuen tare krübäte kärekäre.

4

Jesukwe blitabare meri Samariabobe

¹ Yebti ni rababa niken bäri kwati mda Jesu jiebti amne Jesu rababa ni ngökö bäri kwati ñöte Juan Bautista ngwä abko gani nitre bariseokwe.

² (Akwa Jesu ara jire abko nämä ni ngökö ñakare ñöte, akwa nun ja töitikaka Jesube abko nämä ni ngökö ñöte Jesu diäre.)

³ Nitre bariseo käkwe kukwe gani kore Jesubtä, ye gaba ni Dänkienkwe angwane, niara nämä kä Judeate, kánti kä mikakaba kwe, bti rikabata Galileate mda.

⁴ Akwa rikadre kä Samariate ta,

⁵ aisete juta kä Sicar kä Samariate, kánti Jesu rikaba nebe. Kira abko Jacobokwe kä biani ngobo Joséye, ye abko nämä känime juta Sicar ken

⁶ amne, ñö okwä Jacobokwe nämä yete, ye kánti Jesu rikaba. Akwa Jesu rababa dräre dikaka kisete, abtä rababa tākänintbe ñö okwä ye kánti. Ñänä jataba nüke ruäre kän angwane, Jesu rababa tākänintbe yete.

⁷⁻⁸ Akwa nun ja töitikaka ben abko rikaba mrö kökö jae jutate, aisete Jesu nämä kaibe yete. Ye

btäräbe meri Samariabo jataba nüke iti ñö okwäte yete ñö den jae angwane, Jesukwe niebare ie:

Ñö ngwen chi tomnane tie, niebare kwe meri yeye.

⁹ Akwa ni israelita abko ja gete ñakare jire chi nitre Samariabobe, aisete meri ye namani töbike kri Jesu kukweibtä, käkwe niebare krörö mda ie:

Nitre israelita tä ja gete ñakare jire chi nun Samariabobe, ¿ye ñobtä abko ma israelita amarebti ti Samariabo abko ie ma kite ñö kärere ñadre jae ye? niebare kwe Jesuye.

¹⁰ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Jändrän kuin tä makrä Ngöbökwé amne nireta blite mabe, ye rabadre gare mae angwane, makwe ñö nire* kärekäre ye kärädre tie amne tikwe biandre mae, niebare Jesukwe ie.

¹¹ Angwane meri ye käkwe niebare Jesuye:

Jändrän ñakare ñö diankakrä mae amne ñö okwä noko mente nguse, ¿se abko ñö nire kärekäre makwe diandre mdente tikrä se?

¹² Mdakäre abko, nun mräkä kira Jacob käkwe ñö okwä noko mikaninte nunkrä amne niarakwe ñö noko ñani. Erere arato, niara ngäbriänkä amne jändrän kwekwe käkwe ñö noko arabe ñani. ¿Akwa mtare abko ja ruen bäri Jacobokrä mae ya? niebare kore kwe mda ie.

¹³ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

Ni jökrä kätä ñö noko ñaen abko ie tomna tä nementa.

¹⁴ Akwa ñö bianta tikwe ye abko nire nire käkwe ñadre abko ie tomna ñan rabadreta jire mda, ñobtä ñan angwane tikwe ñö biandre abko ñadre kwe, ñö

---

* **4:10** Ñö nire kätä nüne kärekäre Ngöböbe bä mike.

ye abko rabadi neen kärekäre btä, käkwe mikadi nüne kärekäre Ngöböbe, niebare kwe meri yeye.

¹⁵ Angwane meri ye käkwe niebare mda Jesuye:

Tomna ñan rabadreta mda tie amne ti ñan jatadreta ñö mda denta jire chi nete, abkokäre ñö nire kärekäre bianta makwe, mata niere, ye ari bien tie, niebare kwe ie.

¹⁶ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Nän ma kwäräi kärere, ben ma jatata nete, niebare kwe ie.

¹⁷ Abtä meri ye käkwe niebare mda ie:

Ti kaibe. Ti kwäräi ñakare, niebare kwe Jesuye.

Jesukwe niebare ie:

Ma kaibe, ma kwäräi ñakare makwe nini, ye abko kukwe era erere nini kuin makwe,

¹⁸ ñobtä ñan angwane makwe ja kwäräi mikanina nirike jire amne, mtare mata ni brare mdara jire ben, akwa munkwe ñan ja mikani gure metre, aisete ma gure ñakare, makwe nini metre kore, niebare kwe meriye.

¹⁹ Jesukwe ñäkäbare kore meri yeye angwane, meri ye käkwe niebare mda ie:

Ti Dänkien, ma abko ni Ngöbö kukwei niekä era metre nibi tuen tie.

²⁰ Akwa nun mräkä Samariabo kirakira käkwe Ngöbö käikitaninkä ngitio nebti, akwa nun rikadre Ngöbö käikitekä juta Jerusalénte abko mun israelita tä niere, niebare kwe Jesuye.

²¹ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Meri, ti kukwe mike era makwe. Kä nükerangwane, munkwe ni Rün Ngöbö käikitadikä mdente erere rabadi dbe Ngöbökrä, aisete mun rikadre känime ngitio Gerizim nokobti ya o mun

rikadre Jerusalén Ngöbö käikitakakäre, ye abko ñan rabadre ütiäte.

²² Mdakäre abko, Ngöbö gare ñakare metre mun Samariaboye, aiseite munta nire käikitekä ye gare ñakare metre munye; akwa nun israelita abko këta nire käikitekä, ye gare metre nunye, ñobtä ñan angwane ni diantarikä abko jatadi nun israelitakri.

²³ Akwa mtare kë jatadi amne kitera nüke angwane, nire nire tö Ngöbö käikitaikä ye abko këkwe nuendi era metre Ngöbö Kukweita dirire ye kwrere amne Ngöbö Üai köböire. Ni Ngöbö käikitakaka kore abko Ngöböta kënene jakrä,

²⁴ ñobtä ñan angwane Ngöbö abko üai, ye aiseite nire nire tö Ngöbö käikitaikä abko këkwe nuen era metre Ngöbö Kukweita dirire ye kwrere amne Ngöbö Üai köböire. Abko kore se, niebare kwe meri yeye.

²⁵ Abtä meri ye këkwe niebare mda Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwë (kädekata Kristo kukwe griegore) abko rükadre, ye garera tie amne, niara rükadre angwane, kukwe era erere niedi jökrä kwe nunye kukwe nebtä, niebare kwe ie.

²⁶ Angwane Jesukwe niebare ie:

Ni btä mata blite ye abko ti ara. Ti ne mden këta blite mabe ye, niebare mda kwe ie.

²⁷ Ye btäräbe nun ja töitikaka Jesube jataba nüketä angwane, Jesu nämane blite meribe, yehtë nun ñan töi rababa krütare. Akwa meri ye abko tö namani dreye amne Jesu nämane dre këdriere ben abko nin ja rükaba töre jire nunye ngwentari ie.

²⁸ Akwa meri ye këkwe kantra mikateba, bti rikabata jutate, këkwe niebare nitre jutate yeye:

²⁹ Tikwe kukwe nuenbare kaibe tiebe, ye abko ni iti kākwe nini jökrä tie, aisete ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ruen tie abko mun jakwe tuen, niebare kwe.

³⁰ Abtä nitre nünanka juta yete jataba jökrä Jesu kánti.

³¹ Akwa nitre jutate jataba, ye ngämi nüke Jesu kánti, känenkri nun ja töitikaka Jesube rababa niere ie:

Dirikä, mrö kwete chi, nun näma niere ie.

³² Akwa Jesukwe nieba nunye:

Mrö tärä keteti kwetadre tie abko gare ñakare munye, nieba kwe nunye.

³³ Angwane nun ja töitikaka ben rababa niere krörö jae kwärikwäri:

¿Ni mda nūra mrö ngwena kwetadre ie ya ño yere? nun rababa niere jae kwärikwäri.

³⁴ Akwa Jesu abko kākwe niebata mda nunye:

Ngöbö ti juanka tö dreye tikrä amne sribi ye abko tikwe mikadre bare täte jökrä, ye abko mrö kwrere tikrä.

³⁵ Mdakäre abko, mun abko tä niere: Kä tä sö kräbkä jire nura ngwä ötakrä, munta niere. Akwa ni jökrä kä nebtä abko tire Ngöbökwe amne nire nire tä juto biare tödeke tibti abko nura nena biare ötadre kwrere, aisete nura tirete ye nena biare ötadre, ye munkwe mika ñäräre abko tita niere munye.

³⁶ Mtare, nire nire tä biare tödeke tibti, ye nitre nura ngwä ötaka tä ngwena tödekakäre tibti abko ie sribi ütiä bianta. Erere arato, nitre nura ngwä ötaka käta ni jökrä ngwena tie tödeke tibti, rabadre nüne kärekäre abkokäre. Yeبتä abko ni nura nökkaka käta Ngöbö Kukwei mike gare ni mda

mdaye amne ni juto biare tödeke tibti, ye nitre nura ngwä ötaka käta ngwena tödeke tibti käkwe kä ngwiandre nuäre gwaire jabtä abkokäre.

³⁷ Ye abko, kukwe nieta krörö: Ni iti käta nura nökö, akwa ni mda abko käta ngwä ötö, abko nieta metre kore.

³⁸ Ye kwrere, munkwe nura nökani ñakare tare, akwa tikwe mun juanba nura ngwä ötö. Ni mda mda käkwe sribibare kri sribi Ngöbökwetä amne mun abko nikani jirekäbe sribi kwekwe ngwä ötö. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka ben yeye.

³⁹ Jesu nämane juta Sicar yete angwane, ni kwati Samariabo nünanka yete käkwe tödekani Jesubti, ñobtä ñan angwane meri ben Jesukwe blitabare ye abko namani niere: Ni menteni gare ñakare tie, akwa kukwe nuenbare kaibe tiebe tikwe abko nini metre jökrä kwe tie, niebare kwe. Yebtä ni kwati käkwe tödekaba Jesubti.

⁴⁰ Yebti nitre Samariabo rükaba Jesu kanti angwane, Jesu rabadre basare ietre abko rababa ribere kisere ie, ye erere Jesu rababa köböbu juta Sicar yete.

⁴¹ Angwane ni kwati käkwe niara kukwei nuaba, abtä ni kwati käkwe tödekaba bti.

⁴² Angwane nieba krörö kwetre meri yeye:

Mtare ñan kukwe nieba makwe jabtä nunye aibe köböire niara mikata era nunkwe, akwa nun ara jire käkwe niara kukwei nuri blite, aisete niara abko ni jökrä töi kämekäme Ngöbö rüere Diantarikä abko nena gare era metre nunye, amne niarabti nunta tödeke, nieba kwetre meri yeye.

Sribikä jreikrä abko ngäbäkre kwe Jesukwe mikaninta kuinta

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Yebti kä rikaba köböbu ta angwane Jesu nämä juta Sicar, rikabata kä Galileate mda.

⁴⁴ (Akwa käre Jesu ara jire nämä niere krörö jabtä: Ni Ngöbö kukwei niekä abko mikata ütiäte ñakare ja käite, nämä niere.)

⁴⁵ Akwa Jesu rababa kä Galileate angwane, nitre nünanka yete käkwe kaba ngäbti kuin, ñobtä ñan angwane niaratre jananbare arato Bieta Pascuabtä Jerusalén angwane, Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenbare ye abko tuani jökrä kwetre amne tö namani tuai mda, aisete kaba ngäbti kuin kwetre.

⁴⁶ Jesu rikaba nebe juta Canáte kä Galilea yete. Juta Caná kánti Jesukwe ñö kwitani uba döire, ye kánti rababata. Angwane abko ni nämä iti sribikä ütiäte kri jreikrä abko kän ngäbäkre nämä bren dikaro juta Capernaúmte.

⁴⁷ Angwane Jesu nämäne kä Judeate abko nükäninta kä Galileate abko sribikä ütiäte jreikrä ye käkwe gani angwane rikaba ja tuakäre Jesube. Rükaba Jesu kánti, ñobtä ñan angwane ngäbäkre kwe nämäne bren jume dikaro amne jatanina krüte, aisete rababa Jesu ngwen kisere neme ja gwiriete ngäbäkre ye mikakäreta kuinta.

⁴⁸ Abtä Jesukwe nieba ni jökrä nämä yete ie:

Sribi ñan tuabare nuenta tikwe, Ngöböta tibe bä mikakrä, ye ñan rabadre bare Ngöbö diebti tie angwane, mun nünanka nete ye käkwe ñan tödekadre jire chi tibti, nieba kwe ietre.

49 Akwa sribikä ütiäte jreikrä ye käkwe nieba mda Jesuye:

Nane ngäbäkre tikwe krüta tikän, ye känenkri brän jötrö ti kánti, nieba kwe ie.

50 Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngobo rabadita kuinta, aisete nánta ja gwirite, nieba kwe ie.

Angwane ni ye käkwe Jesu kukwei mikaba era, aisete rikabata ja jiebti.

51 Námáne dikekä ji ngrabare ja jue kukwäre angwane, nitre sribikä kwe jatani, nükani ngätäi ben, käkwe niebare ie:

¡Ngäbäkre makwe nibirate kuinta! niebare kwetre ie.

52 Abtä niarakwe niebare mda:

Kä nuäi angwane ja ki ruenta mobe ie, niebare kwe.

Jändrin, ñänä okwä krati dere angwane, drangwan rikaba btä, niebare kwetre ie.

53 Angwane ñänä okwä ye näre dere Jesukwe niebare krörö ngäbäkre rün yeye: Ma ngobo rabadita kuinta, niebare kwe ie, ye abko nükáninta töre ie amne niara btä mräkä kwekwe erere käkwe tödekani jökrä Jesubti.

54 Ne abko Jesu nämä kä Judeate, rükabata Galileate angwane, sribi kri ñan tuabare nuenba bobukäre kwe Ngöbö námáne ben bä mikakäre.

5

Jesukwe ni bren mikaninta kuinta ñö okwä Betesda kánti

¹ Yebti köbö mdara jire te, nitre israelita jataba bieta mda nuene Ngöbö käikitakakrä angwane, Jesu rikabata Jerusalén mda.

² Angwane Jerusalén yete abko jukweta kwati abko kädianta Jukwe Obejakwe. Känime jukwe ye ken ñö okwäta kwati abko kädianta Betesda hebreore amne jukäta kwärike ñö okwä ye bäre temen.

³ Jukä ye täni ni bren bren näma kwati abko krörö: Ni okwä kä drümente, ni nakwente amne ni ruen ñakare ngrabare aisete dikekä ñakare abko näma kitanintbe tementa yete. [Ñö ye abko nämane ngibiare kisere,

⁴ ñobtä ñan angwane nane nane angele nämane kite timonkwäre, kä nämane ñö mike ngrenkä angwane, ni bren rikadre käne ñöte abko rabadreta quinta, aisete nämane ñö ngibiare kisere.]*

⁵ Ni bren bren ye ngätäite abko ni näma iti abko nikani bren kä kwä gre bti kwä jätäbti kwä kwära abko näma siba.

⁶ Ni ye näma kitanintbe temen yete, btä Jesu okwä rababa angwane, kä raire niara nikani bren nike abko ben nämane nüke yete abko Jesukwe gaba btä angwane, nieba kwe ie:

¿Ma tö rabaita quinta ya? nieba Jesukwe ie.

⁷ Angwane ni bren ye käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ñö okwä se tä kite ngrenkä batire batire kukwäne angwane, ni mda ñakare ti mikaka te, aisete käre ti töta neme rikai ñö okwä nokote angwane, ni mda tärä niken käne te, aisete käre tita nementa ye, nieba kwe ie.

⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

---

* **5:4** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquin btä.

Näin krö, jänkwata makwe ye den kisete, ben ma rika dikekä, nieba Jesukwe ie.

⁹ Ye btäräbe ni ye rababata quinta batibe, käkwe jänkwata jakwe dianba kisete, bti rikaba dikekä kwäräkwärä se kwrere. Akwa ye näire abko köbö jadükakrä te ni ye rababata quinta.

¹⁰ Ye aisete ni bren rababata quinta, ye ie nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba:

Köbö jadükakrä mtare, ye te makwe jänkwata makwe ye ngwiandre ñakare jire, ¿ye ñobtä mata ngwena ye? nieba kwetre ie.

¹¹ Abtä ni ye käkwe nieba nitre israelitaye:

Ni ti mikakata quinta käkwe nini krörö tie: Jänkwata makwe ye den kisete, ben nän dikekä, nini kwe tie, erere tita nuene, nieba kwe ietre.

¹² Angwane nitre israelita ji dokwäte ye käkwe nieba mda ni yeye:

¿Jänkwata makwe ye den kisete, bti nän dikekä, ye nirekwe nini mae? nieba kwetre ie.

¹³ Akwa nirekwe mikabata quinta abko ñan rababa gare ie, ñobtä ñan angwane Jesukwe niara mikaninta quinta angwane, ni nämä kwati, ye kánti Jesukwe kä mikakaba kä bube ngware.

¹⁴ Yebti ni bren mikabata quinta Jesukwe ye nämä ju blitakrä Ngöböbe kánti abko kwanba Jesuye angwane, Jesukwe mäträba btä, käkwe nieba ie:

Tuen, mtare ma nenante quinta Ngöbö diebti, akwa nane kukwe mda rakaka bäri tare mabtä, ye ngäniene makwe ñan ja mika ngite Ngöbö rüere mda, nieba kwe ie.

15 Angwane batibe Jesukwe niara mikaninta kuinta, ye abko rikaba, kākwe niebare nitre israelita ji dokwäte yeye.

Ngöbö Odei köböire ni raba nüne käre käre Ngöböbe

16 Ye kwrere Jesu nāma sribi nuene köbö jadükakrä näire, abtä nitre israelita ji dokwäte rababa näin kisere Jesu rüere.

17 Akwa blitaba kwetre Jesube angwane, Jesu abko kākwe nieba krörö ietre:

Ti Rün tikwe tä sribire käre abti kä nūke mtare abko erere tita sribire arato, nieba kwe ietre.

18 Nebtä abko bäri nitre israelita ji dokwäte tö rababa Jesu müre ketai mda, ñobtä ñan angwane köbö jadükakrä ye abko Jesu ñan namani mike ütiäte jae, namanintre nütüre. Bärire mda abko, Ngöbö abko ja Rün jakwe Jesu rababa niere, yebtä abko Jesu nāma ja mike Ngöböire abko dokwäre tö rababa Jesu müre ketai.

19 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Ti, Ngöbö Odei ne ñan raba jändrän nuene jire chi ja töi jenbti, akwa ti Rünä dre dre nuene, ye erere ti Ngöbö Odei tä nuene, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä nuenta ti Rünkwe ye erere tita nuene.

20 Ye ñobtä ñan angwane ti Rün kätä ti niara Odei tarere amne ti Rün kätä dre dre nuene, ye erere tä mike gare jökrä tie. Ye abko, ni bren mikaninta kuinta tikwe, yebti ta sribi bäri krikri ñan tuabare munkwe abko ti Rünkwe mikadi tuadre munye ti köböire, abtä mun ñan töi rabai krütare.

21 Ti Rün kätä ni krütani miketa nire amne tä nebe nünenta, ye kwrere arato ti, Ngöbö Odei ne

tö rabadre nire nire mikaita nire, ye erere tikwe mikadita nire.

²² Ti Rün käta kukwe ükete ñakare ni kä nebtä kräke, akwa ti Ngöbö Odei ne kisete sribi mikani kwe, kukwe ükatekäre kä mrä angwane ni kä nebtä kräke,

²³ ni jökrä käta ti Rün mike ütiäte kri, ye kwrere ti, Ngöbö Odei ne mikadre ütiäte kri kwetre amne käikitadrekä kri kwetre arato, abkokäre kä biani kwe tie kukwe ükatekäre. Ye abko, nire nire käkwe ñan ti Ngöbö Odei ne mikadre ütiäte jae, ye ngwane ti Rün käkwe ti juani ye mikata ütiäte ñakare kwetre arato.

²⁴ Kukwe era erere ti bike niere mda munye abko krörö: Tita blite ye nire nire tä kukwe nuen amne tä ketete ja olote amne ni ti juanka, yebti tä tödeke, ni ye abko tä neme nünenta kärekäre Ngöböbe amne Ngöbökwé ñan juandi kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane niara ngämi tödeke tibti, känenkri nämäne ni ngwäkäre kwrere, akwa tödekabtä tibti nükani nire kena.

²⁵ Akwa kukwe mdara jire era erere ti bike niere munye abko kä kitera nüke mtare angwane, ni ngwäkäre ie ti Ngöbö Odei kukwei jaradi angwane, nire nire käkwe ti Ngöbö Odei kukwei nuadre, bti tödekadre kwe tibti, ye abko rabadi nüne kärekäre Ngöböbe,

²⁶ ñobtä ñan angwane Ngöbö di tarä ni mikakrä nire, ye kwrere arato kä biani kwe tie ni mikakäreta nire.

²⁷ Erere arato, kä biani täte jökrä kwe tie kukwe ükatekäre ni mda mda kräke, ñobtä ñan angwane ti abko Ni Kä Nebtä Ngobo, aisete kä biani kwe tie sribi ne nuenkäre.

²⁸ Tita kukwe niere, yebtä munkwe ñan töbika krübäte dikaro, ñobtä ñan angwane kä jatadi köböitira jire abko te ni krütani doboi mikani, ie ti Ngöbö Odei ne kukwei jaradi doboiti angwane,

²⁹ rükadita nire jökrä. Akwa nire nire käkwe sribi nuenbare kuin Ngöbökrä abko rükadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe amne, nire nire käkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere abko rükadita nire ja tare nikakäre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento.

³⁰ Mdakäre abko, ti ñan raba kukwe nuene jire chi ja töi jenbti, aise te ti Rünta kukwe ükatemna ño tie ni mda mda kräke, ye erere tita ükete. Amne tita kukwe ükete kuin metre, ñobtä ñan angwane ti ñan tö kukwe nuein jire chi ja töi jenbti kä ngwiankrä nuäre jabtä, akwa ti tö ti Rün ti juanka moto mikai nuäre, aise te niara töta neme dreye, ye erere tita nuene.

Kukwe niebare Jesu kräke

³¹ Mdakäre abko, ti aibe käkwe blitadre jakrä au, ye ngwane ti kukwei ñan rabadre tuen metre munye,

³² akwa ti Rün arato tä kukwe era erere niere tikrä arato. Niara abra tä kukwe niere metre tibtä abko gare kuin tie.

³³ Ye abko, bati munkwe ni juani kukwe ngwentari Juan Bautistaye angwane, Juankwe blitabare kuin era metre kukwe erabtä tikrä.

³⁴ Ye abko, ñan ni mda mda käkwe blitadre tikrä abko ütiäte tikrä, aise te Juankwe blitabare abko tita niereta. Akwa Juankwe kukwe niebare tibtä, ye munkwe mikadre era, köböire mun rabadre dianintari, abkokäre tita Juan kukwei niereta munye.

³⁵ Juan abko nükani ñotra kwrere abko trä namani ngitiekä mun ngätäite, kä namani kukwe era erere niere tibtä angwane, bä jötrö mun tö namani käi ngwen nuäre jökrä jabtä Juan kukwei nuare abti mun ñan tö namani kukwei nuai mda.

³⁶ Akwa ni mda mda blitaka bäri kuin tikrä Juan ngwä abko nere: Ti Rünkwe sribi nuemna bätäkä ngwarbe tie, ye erere tita nuene. Ye abko, ti Rünkwe ti juani era metre abko sribi ye käta bä mike tibtä.

³⁷ Erere arato, ti Rün ti juanka ye abko tä blite metre tikrä. Akwa mun abko käkwe ñan ti Rün kukwei nuabare jire chi amne niara bä ño abko mun tuen ñakare amne

³⁸ ti Rün kukwei neketete ñakare munbtä, ñobtä ñan angwane ti juani ti Rünkwe abkobti mun ñan tä tödeke, aisete ti Rün kukwei ñan tä neme munbtä.

³⁹ Ye abko, munta ja töitike krübäte Ngöbö Kukweibtä, ñobtä ñan angwane ye köböire mun rabadre nüne käreäre abko munta nütüre, akwa Ngöbö Kukwei ara käta blite tibtä,

⁴⁰ akwa ti nebti mun ñan tö tödekai nünakäre käreäre Ngöböbe.

⁴¹ Mdakäre abko, ni mda mda käkwe ti mikadre ütiäte, käkwe ti käikitadrekä, ye abko ñakare ütiäte tikrä,

⁴² akwa mun abko gare kuin jökrä tie abko krörö: Munta Ngöbö tarere ñakare, ye gare kuin tie munbtä,

⁴³⁻⁴⁴ ñobtä ñan angwane mun abko tä ja käikitekä kwärikwäri amne Ngöbö itibe käkwe mun käikitadrekä, yeبتä munta töbike ñakare, aisete ¿mun rabadre tödeke ño tibti? Ni mda mda jatadre kukwe ükaninte au niere mun moto mikakäre

nuäre, ye abko munkwe kadre ngäbti jäme jötrö, akwa ti abko jatani ti Rün käbti, niara kukwei niere metre munye angwane, mun ñan tö ti kain ngäbti.

⁴⁵ Akwa kä mrä angwane, ti näin mun kite ngite ti Rün ngwärekre munkwe ñan nütü tibtä, ñobtä ñan angwane Moisés, btä munta ja töi mike, Moisés ye ara käkwe mun kitadi ngite ti Rün ngwärekre,

⁴⁶⁻⁴⁷ ñobtä ñan angwane mun ñan tö tödekai tibti. Akwa Moisés käkwe tärä tikani tibtä abko munta mike ñakare era jae. Ye ti abko kukwei mikadre era ño jae munkwe amarebti Moisékwe tärä tikani tibtä ye mikadre era munkwe, ye ngwane munkwe ti kukwei mikadre era jae arato amne munkwe tödekadre tibti, ñobtä ñan angwane Moisékwe tärä tikani tibtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

6

Jesukwe ni mili krärike bukani

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

¹ Abti bati Jesu rikabata Galilea mda. Abti Jesu rikabata Ñö Okwä Kri Galilea kwäräkri. (Ñö okwä ye arabe kädianta Tiberias arato).

² Angwane ni rikaba kwati Jesu jiebtü, ñobtä ñan angwane Jesu rababa sribi kri ñan tuabare nuene Ngöbö nämene ben bä mikakäre, kä rababa ni bren bren miketa quinta nitre ye okwäbti, yetari rikaba Jesu jiebtü.

³ Angwane Jesu rikaba ngitiobtä mintokwäre, kánti rababa tákänintbe temen nun ja töitikaka benbe.

⁴ Kä ye ngwane abko bieta nitre israelitakwe kädianta Pascua, ye köböi jatabara nüke ja ken.

⁵ Akwa Jesu rababa tākānintbe dirire ietre. Yebti niara kākwe nikraba angwane, ni nāma nāin kwati jiebtī, yebtä okwā rababa angwane, nieba kwe Felipeye:

¿Ni kwati se krāke nikwe ban kökadre mdente, mata nütüre? nieba kwe ie.

⁶ Jesu abko kākwe dre nuendi abko rababara gare kuin ie, akwa Felipekwe dre niedre abko Jesu tö rababa gai, kākwe nieba kore ie.

⁷ Angwane Felipekwe nieba Jesuye:

Ngwian ganaindre sö krā kwā jire rabadre nikwe akwa, ngwian ye näre ñan rabadre täte jire chi mrö kökakra biandre kiakia nitre kwati seye, nieba kwe ie.

⁸ Ye btäräbe Simón Pedro etba Andrés ja töitikaka Jesube arato kākwe nieba Jesuye:

⁹ Ngäbäkreta iti nete abko kwe sebada bainta kunrike amne gwa nõtare tä krobu kwe, akwa ¿se abko rabadre täte ño nitre kwati bti se? nieba kwe ie.

¹⁰ Abtä Jesukwe nieba mda:

Nitre ye rabadre tākānintbe jökrā temen niere ietre munkwe, nieba kwe.

Angwane kä ye kānti abko kä mikäre temen, kānti nitre ye rababa tākānintbe jökrā. Nitre brare brare aibe nāma mili krārike jire yete.

¹¹ Angwane ban nāma kunrike ngäbäkrekwe, ye Jesukwe dianba kisete, kuin nieba btä kwe Ngöböye, bti nitre nāma tākānintbe temen, yebti dräiba kwe. Erere arato, gwa dräiba kwe amne

ni itire itire tö rababa mröi nuäi nuäi, ye erere bianba kwe ietre.

¹² Yebti nitre ye rababa trine trine jökrä angwane, Jesukwe nieba nun ja töitikaka benye:

Ban oto nebeta se ñan rikadre ngwarbe jire chi, abkokäre ükekrö jökrä munkwe, nieba kwe.

¹³ Ye erere bkänä, sebada bain oto rabateba, ye nunkwe ükacröba kutia krikri kwä jätäbti kubu jire.

¹⁴ Sribi kri ñan tuabare nuenba Jesukwe Ngöbö nämane ben mikakäre gare, ye abko nuenbare kwe nitre kwati ye okwäbti angwane, niaratre rababa niere jae kwärikwäri:

Ni Ngöbö kukwei niekä rükadre kä nebtä niebare Moisékwe abko ara tä nete ñan ñan, rababa niere jae kwärikwäri.

¹⁵ Akwa niaratre tö namani Jesu ngwiain kisere mikakäre jreire, ye gaba btätre Jesukwe. Abtä Jesu rikabata jirekäbe nementa ngitiobti minti rabakäre kaibe yete.

Jesukwe dikakabare ñöbti

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Yebti kä jataba iko angwane, nun ja töitikaka Jesube abko jatabata motokwäre nüketa ñö okwä kanti.

¹⁷ Ye kanti ru nämä krati, te nun rükaba. Jesukwe nun juanba juta Capernaúmte abko erere ru yete nun rankwaba, bti nun rikaba ñö okwäbti. Nun rikaba angwane, kä rababara iko, akwa Jesu ngämi nüketa rute.

¹⁸ Nun rikaba, ye btäräbe müre jataba mate ribi ja dibti, kä rikaba ñö kitekä nekwäre sekwäre angwane,

¹⁹ nun abko rikabara mobe ñöbti, bäsi kilometro krärike, krä ti näre angwane, Jesu näma dikekä ñöbti. Jesu näma dikekä ñöbti, ye jataba nüke ru ken nun kánti, btä nun okwä rababa. Abtä kä jürä rababa kri nunbtä.

²⁰ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Tita näin, aisete mun ñan rekwetaka tibtä, nieba kwe.

²¹ Angwane kä rababa nuäre nunbtä Jesu kare ngäbti rute. Ye btäräbe nun rababa ñö köräbti juta Capernaúmte.

²² Yebti jändrinane angwane, ru näma kratibe abko te nun ja töitikaka Jesube rikaba, akwa Jesu abko rikaba ñakare rute nunbe, ye abko nitre kwati rababa ñö okwä kwäräkri ye käkwe gaba.

²³ Ye btäräbe ru mda mda nämane juta Tiberiate abko nükani neme känime, Jesukwe kuin nieba banbtä, bti dräiba kwe, ye ken ru namani.

²⁴ Angwane Jesu näma ñakare yete amne nun ja töitikaka ben näma ñakare yete, ye nitre kwati käkwe gaba angwane, rankwaba arato rute, rikaba arato juta Capernaúm kukwäre Jesu känentari.

Jesu abko ban ni mikakäre nüne kärekäre

²⁵ Ye erere bkänä, rikaba nebe ñö okwä kwäräkri, kánti Jesu kwanba ietre angwane, nieba kwetre ie:

¿Dirikä, ma nükani ñongwane nete? nieba kwetre ie.

²⁶ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Sribi kri ñan tuabare tikwe nuenba mun okwäbti Ngöböta tibe bä mikakäre, abkotari munta ti känentari ñakare. Akwa tikwe mun bukaba trine trine bante,

aibetari munta näin ti jiehti abko ti tö nibi niei munye.

²⁷ Akwa mrö tä niken ngwarbe jötrö te tikwe mun bukaba, ye kräke munkwe ñan sribi, akwa mrö käkwe ni mikadre nüne kärekäre Ngöböbe, ye kräke munkwe sribi. Mrö ni mikakrä nüne kärekäre, ye abko ti Ni Kä Nebtä Ngobo aibe käkwe biandre munye, ñobtä ñan angwane ti abko dbe Ngöbö ti Rün ngwärekre abko Ngöbö ti Rün käkwe bä mikanina tibtä, nieba Jesukwe ietre.

²⁸ Abtä nitre ye käkwe nieba mda Jesuye:

¿Nunkwe sribi mden nuendre, ie Ngöbö tö abko nun tö gai? nieba kwetre ie.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko juani Ngöbökwé. Tibti munkwe tödekadre, ie Ngöbö tö, aisete ye aibe nuendre munkwe, nieba kwe ietre.

³⁰ Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¿Sribi mden mden ñan tuabare makwe bä mikadre tuare nunye, Ngöböta mabe mikakäre gare nunye, abtä nunkwe tödekadre mabti? ¿Amne sribi mden nuenta makwe abtä nun rabadre tödeke mabti? ye niere nunye.

³¹ Makwe nuendre krörö ruen nunye: Nun mräkä kirakira nämáne dikekä kä kaibete angwane, mrö kä mana kwetani kwetre abko sribi kri ñan tuabare Moisékwé nuenbare. Kukwe yebtä abko nieta krörö Ngöbö Kukweibtä:

Ban kä käinbti kä mana bini kwetadre nie, *Exodo 6.14*

abko Ngöbö Kukwei kätä niere. ¿Ye kwrere makwe nuendre arato ya? nieba kwetre Jesuye.

³² Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Moisékwe ban kä käinbti biani ñakare kwetadre munye, akwa Ngöbö ara käkwe biani Moisés köböire. Akwa mtare ti Rün käta ban era metre kä käinbti bien mun kräke,

³³ ñobtä ñan angwane ban era metre bianta Ngöbökwé ni jökrä kräke, ye abko ni kä käinbti jatani kä nebtä abko tä mun mike nüne kärekäre, ye abra ban era metre, nieba kwe mda ietre.

³⁴ Abtä nieba kwetre mda Jesuye:

Dänkien, makwe ban ye bian käre köbö kwatirekwatire nunye, nieba kwetre ie.

³⁵ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ti abko ban käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Nire nire tä kite tie amne tä tödeke tibti, ni ye ñan rabadreta mröi jire chi mda. Erere arato, nire nire käta tödeke tibti abko ie tomna ñan rabadre jire chi mda.

³⁶ Akwa ye abko tikwe kukwe niebarera munye, erere ti bike niereta munye abko krörö: ti tuata munkwe, akwa mun ñan tö tödekai tibti.

³⁷ Akwa nire nire bianta tie ti Rünkwe, ye abko tä kite tie tödekakäre tibti amne, nire nire tä kite tie, ye abko tita ngibiare kuin jakrä amne tita juentarita ñakare jire chi mento.

³⁸ Ye abko ñan ti kä käinbti jatani kä nebtä kukwe nuenkäre ja töi jakwebti, akwa ti Rün käkwe ti juani, ye abko tö dreye abko erere ti jatani mike täte.

³⁹ Amne ti Rün käkwe ti juani abko käkwe nire nire biandre tie, ye abko ñan riadrete jire iti tikän amne kä mrä angwane tikwe mikadreta nire nünakäre kärekäre Ngöböbe abko ie ti Rün tö,

⁴⁰ ñobtä ñan angwane nire nire kākwe ti Ngöbö Odei mikadre ñäräre kuin amne tödekadre tibti kwe abko kākwe nünandi kärekäre amne, köbö mrä angwane tikwe mikadita nire abko ie ti Rün tö abko erere tita nuene, nieba Jesukwe.

⁴¹ Ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä, nieba Jesukwe, yebtä abko nitre israelita ji dokwäte rik-aba ñäke jökrä Jesu rüere mda,

⁴² kākwe nieba krörö:

¡Jesu noko abko ñan José ngobo ya? Niara rün amne meye gare kuin nie. ¡Se ñobtä nämane kä käinbti abko jatani kä nebtä nibi niere mtare se! rababa niere Jesu rüere.

⁴³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Kwekbe munkwe. Munkwe ñan ñäkä kore ti rüere.

⁴⁴ Ti Rün kākwe ti juani, ye ñan jatadre ni ngwena tie angwane, ni ñan jatadre jire iti ja töi jenbti tie, akwa ni ye tä kite tie abko tikwe mikadita nire nünakäre kärekäre Ngöböbe köbö mrä angwane.

⁴⁵ Ye mden kisete, nitre Ngöbö kukwei niekä kira kākwe tärä tikani btä nieta krörö:

Ngöbökwé ni jökrä töi tikadi, *Isaías 54.13*
nieta Ngöbö Kukweibtä. Ne aisete nire nire tä ti Rün kukwei nuen amne ti Rün kākwe töi tikadre, ye abko tä kite tie.

⁴⁶ Ye abko, ni ñakare jire iti kä nebtä kākwe ti Rün tuani, akwa ti jatani Ngöbökwé ne aibe kākwe ti Rün tuani.

⁴⁷ Ne aisete, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire kākwe tödekadre tibti ye abko kākwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

⁴⁸ Ti abko ban kätä ni mike nüne kärekäre.

⁴⁹ Mun mräkä kirakira käkwe mana kwetani kä kaibete, akwa ye nämane ni mike nüne ñakare kärekäre, aisete niaratre krütani jökrä.

⁵⁰⁻⁵¹ Akwa ti abko ban kä käinbti jatani kä nebtä ara tä nete amne nire nire käkwe ban ne kwetadre abko ñan krütadre kärekäre, akwa nünandi kärekäre kwe. Akwa ban biandi tikwe kwetadre, ye abko ti ngätä tikwe ne biandi tikwe. Angwane ni jökrä rabadre nünenta kärekäre, abkokäre tikwe ja ngätä ne ara jire biandi müre ketadre.

⁵² Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rikaba ñäke jae kwärikwäri Jesu rüere, käkwe nieba:

¿Ni se käkwe ja ngätä biandre kwetadre ño nie amarebti nibi ñäke kore se? rababa niere.

⁵³ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye, btä ti bike kukwe bä mike krörö munye: Nire nire tä kite tie, ye abko tä ti ngätä kwete kwrere amne nire nire tä tödeke tibti, ye abko tä ti därie ñaen kwrere. Angwane ti Ni Kä Nebtä Ngobo ye munkwe ñan ngätä kwetadre amne munkwe ñan därie ñadre angwane, munkwe ñan nünandre kärekäre Ngöböbe.

⁵⁴ Ne aisete, nire nire käkwe ti ngätä kwetadre amne ti därie ñadre kwe kore, ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe angwane, tikwe mikadita nire köbö mrä näire,

⁵⁵ ñobtä ñan angwane ti ngätä abko mrö era metre amne ti därie abko tomna era metre.

⁵⁶ Ne aisete, nire nire jatadre tie, käkwe ti ngätä kwetadre amne nire nire käkwe tödekadre tibti, käkwe ti därie ñadre, ni ye abko käkwe nünandi ketetibe tibe amne tikwe nünandi ketetibe ben arato.

57 Ti Rün käkwe ti juani, ye tä nüne amne niara köböire tita nüne, ye kwrere arato nire nire käkwe ti ngätä kwetadre mrö kwrere, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre ti köböire.

58 Ti ngätä ne abko ban kä käinbti jatani kä nebtä. Yebtä tita blite amne kukwe bä mike. Ban ne abko ñakare mana kwetani mun mräkä kirakirakwe ye kwrere, ñobtä ñan angwane niaratre käkwe mana kwetani, akwa krütani jökrä. Akwa ban btä tita blite, ye abko nire nire käkwe kwetadre ye abko tödeka tibti abko tita niere angwane, nünandi kärekäre kwe Ngöböbe. Abko kore se, nieba Jesukwe.

59 Kukwe ye abko Jesukwe diriba jökrä sinagoga juta Capernaümte.

Ni kwati nänkä Jesube rikaba Jesubtä mento

60 Jesukwe diriba kore, ye ni kwati nänkä ben käkwe kukwe nuaba angwane, nieba kwetre:

¿Ni se käkwe blitaniri se abko tare krübäte ni kräke, se nirekwe niara kukwei mikadre täte se? rikaba niere jae kwärikwäri.

61 Niaratre rababa blite kore Jesu rüere, ye gaba Jesukwe angwane, nieba mda kwe ietre:

¿Tikwe blitaniri ye nibi mate tare munbtä ya?

62 ¿Ti Ni Kä Nebtä Ngobo nämane nüne käne, kánti rikadreta kä käinbti mun okwäbti, ye ngwane munkwe töbikadre ño btä?

63 Ngöbö Üai käta ni mike nüne kärekäre Ngöböbe amne, jändrän jökrä kä nebtä ni ngätä kwrere, ye abko ütiäte ñakare, ñobtä ñan angwane ñan raba ni mike nüne kärekäre Ngöböbe. Ye abko, kukwe btä tita blite Ngöbö Üai köböire amne kukwe nini tikwe, ye munkwe mikadre era jae,

käkwe tödekadre tibti angwane, munkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

⁶⁴ Akwa mun ruäre tä nete abko ñan tö tödekai tibti, aisete mun ñan tö ti kukwei mikai era. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

Jesu abko käkwe ñäkäba kore, ñobtä ñan angwane nire nire käkwe ñan tödekadre bti, ye nämanena gare käne ie. Erere arato, ni iti käkwe niara kitadi ngise rüeye, ye nämanena gare käne ie, aisete ñäkäba kore kwe.

⁶⁵ Yebti Jesukwe nieba mda ietre:

Mun töi kore, ye mden kisete tikwe nini krörö: Ti Rün käkwe ñan ni biandre tie, ye ngwane ni ñan jatadre jire iti tie ja töi jakwebti, tikwe nini munye, nieba Jesukwe.

⁶⁶ Ye ngwane mentokwäre ni kwati näma näin Jesu jiebtä käkwe kä mikakaba btä amne ñan rababa dikekä mda ben.

⁶⁷ Angwane nun ja töitikaka ni jätäbti nibu, ie Jesukwe nieba:

¿Mun tö nibi näinta mento tibtä arato ya? nieba kwe nunye.

⁶⁸⁻⁶⁹ Angwane Simón Pedro käkwe nieba:

Ti Dänkien, ma kukwei abko kukwe ni mikakrä nire kärekäre amne, ma abko Ni Deme Ngöbökwé ye nena gare nunye amne nunkwe mikanina era jae. ¿Se abko nun rikadre nireye mda se? nieba kwe Jesuye.

⁷⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Mun ni jätäbti nibu käkwe ja töitikadre tibe, abkokäre tikwe mun dianinkä, akwa mun iti abko diablu kwrere jire, nieba kwe nunye.

⁷¹ Jesukwe ñäkäbare kore ye abko Simón Iscariote ngobo kä Judas näma ja töitike siba Jesube abko käkwe Jesu kitadi ngise rüeye, abkobtä nieba kore kwe. Akwa Judas abko ni ja töitikaka Jesube arato nun ni jätäbti nibu ngätäite.

7

Jesu nikani bieta Ju Bäbtä

¹ Yehti Jesu näma dikekä kwäräkwärä dirire kä Galileate. Niara ñan tö rababa rikaita nebe kä Judeate, ñobtä ñan angwane nitre israelita ji dokwäte näma ngibiare yete müre ketare.

² Ye ngwane abko, bieta nitre israelita kädianta Ju Bäkrä jatabare nüke ja ken.

³ Abtä Jesu etbakantre käkwe nieba ie:

Mata sribi kri ñan tuabare nuene nete, ye nitre nänkä ma jiebti tä nüne kä Judeate ye käkwe tuadre, abkokäre nän nebe bietabtä Judeate. Akwa ma ñan raba Galileate nete,

⁴ ñobtä ñan angwane ni rabadre ütiäte ni mda mda ngätäite, ie ni töta nebe, ye abko ñan nita nebe jändrän nuene kaibe tiebe, aisete mata sribi kri ñan tuabare nuene Galilea nete, ye ma rika nuene ni jökrä ngwärecri Jerusalén arato, nieba kwetre Jesuye.

⁵ (Jesu etbakantre abko ñan nämane tödeke bti, aisete ñäkäbare kore kwetre ie.)

⁶ Akwa Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani ti käne erere ngämi nüke tie, akwa mun abko kräke köbö jökrä kuin nänkrä bietabtä Jerusalén.

⁷ Ni mda mda käkwe ñan bätä ngwiandre munbtä, ñobtä ñan angwane mun töi ja kwrere

niaratrebe. Akwa ti abko btä bätä ngwianta kwetre, ñobtä ñan angwane niaratre tä kukwe nuene kämekäme Ngöbö rüere, ye abko käme tita niere metre ietre, abtä mätä tibtä, aisete ti ñan rikadre.

⁸ Akwa mun abko rüe ñakare, aisete mun rika bietabtä amne ti abko kä kitani ti käne Ngöbökwere abko ngämi nüke, aisete ti ñan rikadre bieta yebtä. Abko kore se, nieba kwe etbakantreye.

⁹ Jesukwe nieba kore etbakantreye, bti niara rababa kä Galileate yete

¹⁰ angwane, etbakantre rikaba jökrä bietabtä. Yebti Jesu rikaba köre bietabtä arato, akwa rikaba kä bube tiebe, ñan rikaba ni jökrä ngwärekre.

¹¹ Angwane Jesu ngämi nüke Jerusalén bietabtä, känenkri nitre israelita ji dokwäte abko rababa Jesu känentari kisere nekwäre, sekwäre bieta yete, kä rababa niere:

¿Ni ngututu ngwarbe ye tä mdente ruen? rababa niere.

¹² Akwa ni nämä kwati bietabtä, ye rababa blite tiebetiebe jökrä Jesubtä. Ni ruäre rababa niere:

Ni ye abra moto kuin, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ñakare. Ni ye ñakare kuin amne tä näin ni ngökö jirekäbe, rababa niere tiebe Jesubtä.

¹³ Akwa ni jökrä, btä nitre israelita ji dokwäte ye jürä rababa, aisete rababa blite tiebetiebe jabe kwärikwäri amne ñan rababa blite ja ngwärekre jökrä Jesubtä.

Jesukwe diribare bieta näire

¹⁴ Yebti bieta ötöbu ta angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye bäre Jesu rikaba amne rikaba dirire.

15 Angwane nitre israelita ji dokwäte tõi ñan rababa krütare kukweibtä, kä rababa niere:

¿Ni noko jananbare ja tötike ñakare dirikä krikri be, se ño kánti abko Ngöbö Kukwei gare krübäte dikaro ie se? rababa niere Jesubtä.

16 Abtä Jesukwe nieba ietre:

Tita kukwe dirire, ye abko ñakare tikwe, akwa ni ti juanka abko kukwei dirita tikwe.

17 Ne aisete Ngöbö ti juanka tö dreye, ye erere nire nire tä biare mikakäre täte, ni ye abko ie ti kukwei rükadi gare metre angwane, tita kukwe dirire, ye Ngöbökre ya o tita kukwe dirire ja tõi jenbti au abko rükadi gare ie.

18 Ye abko, nire nire tö ja mikai ütiäte abko käta blite ja töibti au aibe, akwa nire nire tä sribire ni niara juanka mikakäre ütiäte, ni ye abko tä kukwe era erere niere amne ñan tä kukwe ngwarbe niere jire. Ye erere tita dirire.

19 Moisés abko käkwe Ngöbö kukwei biani nuen-dre munye ye abko era ñan ñan. Akwa ni ñakare jire iti mun ngätäite käta kukwe ye mike täte metre. ¿Ye ñobtä mun tö ti müre ketai? nieba Jesukwe ietre.

20 Abtä nitre näma kwati yete ye käkwe nieba mda:

¿Nire tö nibi ma müre ketai amarebti mata ñäke kore ye? ¡Ye ñan üai käme tä mabtä, kisete mata ñäke kore ya! nieba kwetre Jesuye.

21 Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Tikwe sribi kri ñan tuabare nuenba käkwe ni mikabata quinta batibe köbö jadükakrä näire, abtä mun ñan tõi rababa krütare amne mun rababa romon tikrä.

²² Akwa ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä abko Moisékwe nuemna munye, aisete Moisés kukwei mikakäre täte, munta ni ñäräkrä mike kwatabtä köbö jadükakrä näire. Ye abko ñan Moisékwe nuemna kena, akwa Ngöbökwe nuemna kena nitre israelita mräkä känkäneye, yehti Moisékwe nuemnanta munye.

²³ Mun ñan töta nebe Moisés kukwei kitai temen, aisete ngäbäkre tä däre abti ñäräkrä mikadre kwatabtä niebare Moisékwe amne, köbö kwäirare ye tä nüke köbö jadükakrä näire akwa, munta ngäbäkre ñäräkrä mike kwatabtä, ye abko sribi, akwa munta nuene. ¿Ye ñobtä abko tikwe ni bren mikaninta kuin täte jökrä köbö jadükakräte abko btä mun romon tikrä?

²⁴ Mun tö raba kukwe ükaite tikrä angwane, kukwe ño ño nuenta tikwe erere tuen ño munye, abtä munta ti kite ngise ngwarbe. Ye abko munkwe ñan nuendre jire chi mda, akwa kukwe era metrehti munkwe kukwe ükadrete. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

¿Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ya?

²⁵ Angwane nitre israelita ruäre nünanka Jerusalén rababa niere jae kwärikwäri:

¡Ñan ni se känäntarita nitre ji dokwätekwe müre ketadre yera,

²⁶ amarehti tuen dirire ni jökrä ngwärekre sete se, akwa nitre ji dokwäte ñan nebe ñäke jire chi ie! ¿Ni se abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ara juani Ngöbökwe abko nibira era nitre ji dokwätekrä ya ño amarehti ñan nebe ñäke ie se?

²⁷ Ni se jatani mdenkri garera nie, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe jatadi angwane, jatadi mdenkri

ñan rabadi gare nie, aiseite ni se abko ñakare Ni Dianinkä Ngöbökwe ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

²⁸ Jesu nämä dirire ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, nitre kukwei jaraba kore ie angwane, Jesukwe ñäkäba ja dibti, käkwe nieba:

Ti gare kuin munye bkänä amne, ti jatani mdenkri, ye gare kuin jökrä munye, munta nütüre ñan ñan. Akwa ñan ti jatani ja töi jenbti amne Ngöbökwe ti juani era metre. Niara gare ñakare munye,

²⁹ akwa ti abko jatani niarakri amne ti juani kwe, aiseite niara gare tie. Abko kore se, nieba Jesukwe.

³⁰ Yebtä ni ruäre tö rababa Jesu kain ngite, akwa niara müre ketadre abko käi ngämi nüke, aiseite nitre ye käkwe ñan kise mikaba jire chi btä.

³¹ Akwa ye ngwane abko, ni kwati käkwe tödekaba Jesubti abko rababa niere:

Ni Dianinkä Ngöbökwe rükadre angwane, sribi kri ñan tuabare abko ñan nuendi bäri kuin kwe ni se ngwä, raba ruen nunye, rababa niere Jesubtä.

³² Nitre tödekaka Jesubti rababa blite tiebe kore, ye kukwei jarabare nitre bariseoye. Abtä nitre bariseo btä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä juanba Jesu kaen ngite.

³³ Angwane Jesukwe nieba mda:

Tikwe nünandi bä jötrö mda mun ngätäite nete. Yebti ni ti juanka, kánti ti näinta.

³⁴ Angwane mun rabadi ti känentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye, ñobtä ñan

angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre, nieba Jesukwe ietre.

³⁵ Yebtä abko, nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Ni se abko näin mdente amarebti ñan kwandretari nie, tä niere se? ¿Nitre israelita tä nüne juta jenenante kwäräkwärä nitre ñakare israelitare ngätäite, kánti näin ya ño ruen? o ¿Nitre ñakare israelitare, ie näin dirire ya? Dre nuendi metre kwe ruen

³⁶ amarebti nini krörö kwe nie: Mun rabadi ti känentari kisere, akwa ti ñan kwandretari munye, ñobtä ñan angwane ti tädi, ye kánti mun ñan rabadre niken, nini kwe nie, ¿se abko dre nini kore kwe se? rababa niere Jesubtä.

Jesukwe Ngöbö Üai bä mikani ñö nire kwrere

³⁷ Yebti bieta Ju Bä köböi mrä abko köbö bäri ütiäte, ye näire Jesu rababa nünaninkä krö ju blitakrä Ngöböbe kántita angwane, ñäkäba jume ja dibti kwe, käkwe nieba mda:

Mun mden ie tomna nibi angwane, mun jakwe tomna ñaen tie amne,

³⁸ nire nire käkwe tödekadre tibti abko btä ñö nire rabadi neen käre, nieta Ngöbö Kukweibtä ye kwrere, nieba Jesukwe.

³⁹ Jesukwe blitaba kore angwane abko Ngöbö Üai bä mikaba ñö nire kwrere kwe. Akwa blitaba kwe angwane, Ngöbö Üai ngämi nüke nitre tödekaka Jesubti yebtä, ñobtä ñan angwane Jesu ngämi nikenta kä käinbti, kánti Ngöbökwé Jesu mikani ütiäte kri. (Akwa Ngöbökwé Jesu mikani ütiäte kri, yebti abko Jesukwe Ngöbö Üai juani nüne nitre ja töitikaka Jesubti yebtä.)

⁴⁰ Jesukwe blitaba ye abko nitre näma yete, ye ngätäite ni ruäre käkwe Jesu kukwei nuaba angwane, rababa niere:

Ni Ngöbö kukwei niekä rükadre niebare Moisékwe ara tä nete ñan ñan, rababa niere.

⁴¹ Akwa ni mda mda abko rababa niere:

Era metre Ni Dianinkä Ngöbökwé ara noko, rababa niere.

Akwa ni mda abko rababa niere:

Ni noko abko Galileabo, aisete niara abko ñan Ni Dianinkä Ngöbökwé, ñobtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöbökwé abko ñan jatadre nitre Galileabokri.

⁴² Ye abko, Ni Dianinkä Ngöbökwé jatadi jrei David tukwe mräkäkri amne David abko därebare juta Belénte, ye arabe kánti Ni Dianinkä Ngöbökwé jatadi arato abko nieta kore Ngöbö Kukweibtä, nieba ni ruärekwé.

⁴³ Yebtä abko ni jökrä töi rababa bä jene jene Jesubtä.

⁴⁴ Ni ruäre abko tö rababa rikai Jesu ngwena ngite, akwa nuenba ñakare kwetre.

⁴⁵ Ye mden kisete, guardiatre juani Jesu kaen ngite, ye rikabata kise tökare nebata bariseotre ye kánti amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre ye kánti angwane, niaratre käkwe niebare guardiatre yeye:

Nunkwe ni kamna ngite, ¿ye ñobtä mun ñan ki ngwena? nieba kore kwetre guardiaye.

⁴⁶ Abtä guardiatre käkwe niebare mda ietre:

¡Ni blite nuäre nuäre ni ye kwrere nunkwe ñan tuabare jire abko erere ni ye tä blite! Abtä nun ñan ki ngwena, niebare kwetre.

47 Angwane nitre bariseo ye kākwe niebare mda guardiatreye:

¿Munkwe ja ngökamna kwäräbe ie arato ñan ñan? niebare kwetre ietre.

48 ¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre bariseo tarä iti kätä tödeke ni yebti mun okwäbti ya? ¡Ñakare jire!

49 Nitre se kätä niara mike ütiäte, ie Kukwe Biani Ngöböke Moiséye gare ñakare jire chi ye abko btä Ngöböta ngürün mike, ye namanintre niere guardiatreye.

50 Abtä bati ni bariseo kädian nämane Nicodemo jananbare blite deo Jesube ye kākwe nieba:

51 Kukweta ükaninte ni ngätäite kätä niere krörö: Ni iti kākwe dre nuenbare abtä kitadre ngite, ye niara ngämi blite au jakrä, ni ñan raba kite ngite abko tä ükaninte kore, nieba Nicodemokwe.

52 Abtä niaratre kākwe nieba romone Nicodemoye mda:

¿Ma abko ni ngututu käme Galileabo arato ya? Ngöbö Kukwei kätä dre niere, yebtä makwe ja töitika angwane, ni Galileabo ñakare jire iti Ngöbö kukwei niekä abko rükadi gare mae, nieba kwetre Nicodemoye.

Meri iti kākwe ja mikani ngite tiebe

53 [Yebti ni jökrä rikabata ja gwiriete.

8

1 Akwa Jesu abko rikaba Ngitio Olibobti.

2 Yebti jändrinane dekä angwane, ju blitakrä Ngöböbe ye kántita Jesu rikabata angwane, ni kwati jataba nūke niara ken kukwei nuakäre

angwane, niara rababa tākānintbe temen, kā rikaba dirire ietre.

³ Ye btārābe Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre amne nitre bariseo rükaba meri ngwena iti Jesu kanti. Meri ye abko nāmane ja mike gure kaibe gore abko kwani ietre abko rükaba ngwena. Meri ye abko mikaba nūnaninkā kwetre ni jökrā ngwārekri Jesu kanti.

⁴ Angwane nieba kwetre ie:

Dirikä, meri ne tā ja mike gure kaibe gore akwa, kuni jabtā nunye abko nun ki ngwena mae nete.

⁵ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yehtë Moisékwe meri ne kwrere kāmikamna jābti. ¿Akwa ma abko kätä dre niere meri kore btā? nieba kwetre Jesuye.

⁶ Niaratre abko rababa kukwe ngwentari kore ie ja gakāre ben, ñobtä ñan angwane Jesukwe ñākādre blo, yehtë abko kukwe kāme kwandre ietre kitakrā ngise abkokāre. Akwa Jesu abko rababa nūnaninkā krö, bti rababa tākānintbe ngürebti, kā rikaba tārā tike kisebti dobrohtë temen.

⁷ Akwa nitre ye rababa kukwe ngwentari janknu Jesuye meri yehtë. Abtä Jesukwe niaratre mikaba ñārāre ja kāne, kākwe nieba ietre:

Mun mden mden ja mike ngite ñakare jire chi Ngöbö rüere abko kākwe meri ye tākā kāne jābti, nieba Jesukwe ietre.

⁸ Yehti Jesu rababata tākānintbe ngürebti, rikaba tārā tiketa dobrohtë temen nitre ye okwābti.

⁹ Akwa Jesukwe ñākāba kore ietre, yehtë abko niaratre rikaba kā mikekā itire itire ja tārītāri, akwa nitre bāri unbre unbre ara jire kākwe kā

mikakaba käne, bti ni bäri bati bati rikabata mento mra. Jesu abko rababa kaibe meri yebe.

¹⁰ Niara naninkrö krö, bti meri ye mikaba ñäräre ja käne kwe, käkwe nieba ie:

¿Nitre ma kitaka ngise abko ame jökrä nete? ¿Ni ñakare jire iti käkwe ma kiti ngite ñan ñan? nieba Jesukwe ie.

¹¹ Angwane meri ye käkwe nieba mda ie:

Ni ñakare jire iti käkwe ti kiti ngite se abko, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma kitadre ngite arato, aise te nänta. Akwa mtare mentokwäre makwe ñan ja mika ngite janknu mda. Abko kore se, nieba kwe meri yeye.]*

Jesu abko ñotra ni jökrä kräke

¹² Yebti Jesukwe nieba mda ni kwati näma yete yeye:

Ti abko ñotra ni jökrä kräke. Nire nire jatadre ti jiebti abko kwe ñotra trä rabadi die mikakäre amne ñan nünandi jire chi mda kä ikote kwe, nieba kwe.

¹³ Yebtä abko, nitre bariseo käkwe nieba mda Jesuye:

Mata nete käta blite au jakrä, aise te ma kukwei ye abko tuen ñakare metre, nieba kwetre ie.

¹⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Tita blite au jakrä akwa, ti abko kukwei ütiäte amne metre, ñobtä ñan angwane ti mdente jatani, ye gare kuin tie. Erere arato, ti nänta mdente gare kuin tie, akwa mun abko ie gare ñakare jire chi.

* **8:11** Kukweta tikani corcheta ngätäite abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquin btä.

¹⁵ Nitre kä nebtä tä kukwe ükete ño ni kitakäre ngite, ye kwrere munta kukwe ükete tikrä, akwa ti abko tä kukwe ükete ñakare ni kitakäre ngite.

¹⁶ Akwa nane tikwe kukwe ükarete ni kitakäre ngite, ye ngwane tikwe kukwe ükadrete era metre, ñobtä ñan angwane ñan tita kukwe ükete kaibe ja töi jenbti, akwa ti Rün käkwe ti juani abko käta kukwe ükete ti ben gwaire, aisete tita kukwe ükete kuin metre.

¹⁷ Angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye mun kräke, btä nieta krörö: Ni nibu käkwe blitadre ja kwrere ni kitani ngise rüere, ye ngwane niaratre nibu kukwei rabadre ütiäte abko nieta.

¹⁸ Ye abko tä dbe, aisete ti ara jire tä blite au jakrä amne ti Rün käkwe ti juani abko tä blite tikrä arato, nieba Jesukwe.

¹⁹ Abtä nitre bariseo käkwe nieba mda Jesuye:

¿Ma rün abko tä mdente? nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire gare ñakare metre munye amne ti Rün gare ñakare munye arato. Ti abko nire rükadre gare munye angwane, ti Rün rükadre gare munye arato. Abko kore se, nieba kwe ietre.

²⁰ Jesukwe ñäkäba kore angwane abko nämä dirire ju blitakrä Ngöböbe ye bäre. Jesu nämä dirire, ye kántita abko kaja nämä abko te ngwian kita nämäne Ngöbökrä, kánti Jesu nämä, käkwe kukwe diriba kore. Akwa Ngöbökwe kä kitani angwane Jesu müre ketadre, ye ngämi nüke ie, aisete ñan kaba ngite kwetre müre ketakäre.

²¹ Bti Jesukwe niebata mda ietre:

Ti bike nikenta amne mun abko rabadi ti känentari kisere, akwa mun ngite ye ben gwaire mun krütadre jökrä. Ti näin mdente, ye kánti

mun ñan raba neme jire ti kánti, nieba kwe nitre bariseoye.

²² Angwane nitre israelita ji dokwäte rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö kite ja müre ketai au ya ño amarebti, ti bike niken ye kánti mun ñan raba, nini kwe ye? rababa niere jae kwärikwäri.

²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun abko tä nüne kä temen nebtä, akwa ti abko kä käinbti sete jatani; mun abko tä nüne Ngöbö rüere, akwa ti abko rüere ñakare Ngöbö rüere.

²⁴ Ye mden kisete, kukwe kämekäme munta nune Ngöbö rüere, yebtä mun krütadi. Ti abko ni ño tita niere munye, ye munkwe ñan mikadre era jae angwane, mun krütadi angwane, mun rabadi ngite Ngöböye kärekäre, tikwe nini munye ye kwrere, nieba Jesukwe ietre.

²⁵ Angwane niaratre käkwe nieba mda ie:

¿Ma abko nire? nieba kwetre Jesuye.

Jesukwe nieba mda ietre:

Ti jataba nüke angwane, ti abko nire tikwe nieba käne munye abti kä nüke mtare.

²⁶ Ye abko, kukwe tärä kabre abko tikwe kädriedre munbe. Erere arato, kukwe tärä kabre abko tikwe ükarete munkrä, akwa ni ti juanka käta kukwe era erere niere abko tita kukwe nuen, ye erere tita niere nitre nünanka Ngöbö rüere ie, nieba Jesukwe.

²⁷ Akwa Jesukwe blitaba ni niara juanka yebtä angwane abko näma blite Rün kwebtä abko ñan rükaba gare ietre.

²⁸ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Munkwe Ni Kä Nebtä Ngobo ne kadikä krusobtä käin angwane, ti abko ni ño tita niere munye, ye abko rükadi gare tibtä munye. Erere arato, tita jändrän nuene ñakare ja tõi jenbti, akwa ti Rün käkwe dre diribare tie, ye erere tita nuene abko rükadi gare tibtä munye.

²⁹ Ni ti juanka ye abko tä tibe amne ti Rün tä ti mikete ñakare kaibe, ñobtä ñan angwane dre tuen kuin ie abko erere tita nuene, kä mikakäre nuäre btä, aisete ñan tä ti mikete kaibe. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

³⁰ Jesukwe blitaba kore angwane, ni kwati käkwe tödekaba bti.

Nitre israelita abko Abraham mräkä tä nütüre jabtä

³¹ Yebti nitre israelita käkwe tödekaba Jesubti, ye ie Jesukwe nieba mda:

Munkwe nünandikä kärekäre ti kukweibtä ne ngwane, mun rabadi ja töitikaka era metre tibe.

³² Ye ngwane, kukwe era metre Ngöböbtä rükadi gare munye amne kukwe era yebti mun rabadi tikaninte, nieba Jesukwe ietre.

³³ Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

Nun därebare Abraham mräkäkri amne ni mda mda nebe ñakare nun dänkiene. ¿Se ñobtä abko mun rabadreta tikaninte, mata niere se? nieba kwetre Jesuye.

³⁴ Jesukwe nieba mda ietre:

Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käta kukwe kämekäme nuene Ngöbö rüere, ni ye abko kukwe kämekäme tä bkäne amne dänkiene, aisete niara abko ni klabore kwrere kukwe kämekäme kräke.

³⁵ Ye abko, ni klabore ye ñan raba nüne kärekäre gwi bkänkä mräkäbe, ñobtä ñan angwane bkänkä raba rürümoine ni mdaye. Akwa ni klabore bkänkä, ye ngäbriänkä aibe käkwe nünandre kärekäre gwi rünbe.

³⁶ Ne aisete Ngöbö Odei käkwe mun tikadrete ne ngwane, mun rabadi tikaninte era metre.

³⁷ Mun därebare Abraham mräkäkri, ye garera tie, akwa mun tö ti müre ketai, ñobtä ñan angwane tita kukwe niere, ye mun ñan tö kain ngäbti.

³⁸ Tikwe dre dre tuaba ja okwä jenbti ti Rün kánti, ye erere btä tita blite. Ye kwrere arato, munkwe mun rün kukwei nuani blite ño, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

³⁹ Abtä nieba mda kwetre Jesuye:

¡Nun rün kira abko Abraham abko mräkäkri nun därebare! nieba kwetre Jesuye.

Akwa Jesu abko käkwe nieba mda ietre:

Mun däredre Abraham mräkäkri bkänä akräke niarakwe nünabare ño, ye erere munkwe nünandre arato.

⁴⁰ Akwa ye kwrere ñakare, aisete kukwe diribare tie Ngöbökwé abko erere tita niere era metre munye. Abtä mun tö ti müre ketai. Akwa Abraham abko rabadre nüne mtare angwane, niarakwe ñan kukwe kore nuendre jire chi abko erere mun tö nuein tibtä.

⁴¹ Ye abko, mun rün tä dre nuene, ye erere munta nuene arato, nieba Jesukwe ietre.

Abtä nieba kwetre Jesuye:

Ni ja mikaka gure bati bati abko kwe nun därebare ñakare amne nun rün abko era metre. Nun rün abko itibe abko Ngöbö, nieba kwetre Jesuye.

Diablu mräkä

⁴² Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ngöbö mun Rün era metre bkänä akräke ti rabadre tare munkwe, ñobtä ñan angwane ti jatani Ngöbökre amne tita mun ngätäite nete. Ye ñan ti jatani ja töi jenbti akwa, Ngöbökre ti juani abkokänti tita nete.

⁴³ Akwa mun abko ñan tö ti kukwei kain ngäbti, aisete tita blite abko ñan tä nüke gare munye.

⁴⁴ Ye abko, mun rün era metre munkwe abko diablu amne niara tä mun bkäne, aisete mun abko niara kwrere amne niara töta nebe dreye, ye erere mun tö nuein. Kena abti kä nüke mtare, diablu abko ni kämikaka amne niara ñan tä kukwe era metre niere jire chi bati. Tä blite angwane, kukwe era nieta ñakare jire kwe, angwane tä blite nierare, ñobtä ñan angwane niara abko ni ngökaka amne käne kira niarakwe kukwe niebare ngwarbe.

⁴⁵ Mun abko mun rün diablu kwrere käta kukwe ngwarbe tarere, aisete ti abko käta kukwe era erere niere munye angwane, mun ñan tö ti kukwei mikai era.

⁴⁶ Ti kukwe käme nuene ñakare Ngöbö rüere, aisete ni ñakare jire mun ngätäite nete kä raba ti kite ngise kukwe kämenbtä, aisete tita kukwe era erere niere munye, ¿se ñobtä abko mun ñan tö ti kukwei mikai era?

⁴⁷ Akwa nire nire era metre Ngöbökre abko tä Ngöbö kukwei kaen ngäbti, akwa mun abko ñakare era metre Ngöbökre, aisete mun ñan tö ti kukwei kain ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

Ja bäri kri Abrahamkrä niebare Jesukwe

⁴⁸ Yebtä abko nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

Ma abko ni ngututu Samariabo amne üai käme tä mabtä, nunta niere ye abko era bkänä ñan ñan, nieba kwetre.

⁴⁹ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Üai käme ñakare jire tibtä, akwa tita ti Rün mike ütiäte jae amne mun abko käta ti mike ngwarbe jae.

⁵⁰ Ñan munkwe ti mikadre ütiäte abko känänta au tikwe jakrä, akwa ni tarä iti abko tä ti mike ütiäte amne niara abko kukwe ükatekä ni jökrä kräke.

⁵¹ Ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käkwe ti kukwei mikadre täte abko ñan krütadi, nieba Jesukwe.

⁵² Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda ie:

Mtare üai käme tä mabtä nunta niere, ye abko era nūra gare metre nunye mabtä, ñobtä ñan angwane Abraham amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä amarebti nire nire käkwe ti kukwe mikadre täte abko ñan krütadi, mata niere ye.

⁵³ ¿Ma abko bäri ütiäte nun mräkä Abrahamkrä ya? Ñakare jire raba ruen nunye, ñobtä ñan angwane Abraham krütani amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira krütani jökrä. ¿Ma abko nire amarebti ja nibi ruen bäri mae niaratrekrä ye? nieba romone kwetre Jesuye.

⁵⁴ Jesu käkwe nieba mda ietre:

Tikwe bikadre kri ja mikakäre ütiäte au, ye ngwane tikwe ja mikadre ütiäte ngwarbe, akwa ti

Rün ara kätä ti mike ütiäte. Ti Rün ye mden abko Ngöbö munkwe munta niere, akwa mikata ñakare ütiäte munkwe.

⁵⁵ Ngöbö ye abko gare ñakare munye, akwa ti abko ie niara gare kuin. Ne aisete niara gare ñakare tie, tikwe niedre, ye ngwane ti rabadre ni ngökaka mun kwrere arato, akwa niara gare kuin tie bkänä amne tita niara kukwei mike täte.

⁵⁶ Ti köböi mikani ye abko mun mräkä käne Abraham tö namani tuai, aisete namani töbike ti köböibtä angwane, kä namani juto btä. Yebti ti rükadre köbö ño te abko Abrahamkwe tuani angwane, kä namani nuäre krübäte btä, nieba Jesukwe.

⁵⁷ Yebtä abko, nitre israelita käkwe nieba mda Jesuye:

¡Jo! Nin kä ngämi gre ketebu bti kwä jätä mae. ¿Ma ye abko käkwe Abraham tuani mata niere ya? nieba kwetre Jesuye.

⁵⁸ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kukwe era erere ti bike niere munye: Abraham ngämi därerere, ye känenkri ti nämanena nüne. Abko kore se, nieba kwe nitre israelita ji dokwäteye.

⁵⁹ Abtä nitre israelita ye käkwe jä dianba kisete Jesu kämikakäre, akwa nitre nämane yete, ye ngätäite Jesukwe ja rükanteba, bti ju blitakrä Ngöböbe bäre Jesu näma, ye kanti Jesukwe kä mikakaba tiebe amne rikabata mentokwäre.

9

Ni okwä kä drünente abko Jesukwe mikaninta quinta

¹ Abti bati Jesu rikaba ji ngrabare angwane, ni näma iti jite btä Jesu okwä rababa. Ni ye abko

okwä kä drünente. Niara abko därebare kore, aisete kä tuen ñakare ie abko näma jite.

² Abtä nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba ie:

¿Dirikä, ñobtä ni se därebare okwä kä drünente kore? ¿Niara meye amne rün käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere ya? o ¿Niara ara jire käkwe ja mikani ngite au Ngöbö rüere abtä därebare kore ya? nieba nunkwe Jesuye.

³ Angwane Jesukwe nieba mda nunye:

Ñan niara meye amne rün käkwe ja mikani ngite Ngöbö rüere, abtä därebare kore. Erere arato, ñan niarakwe ja mikani ngite abtä därebare kore. Akwa Ngöbö diebti sribi kri ñan tuabare rabadre bare, abkokäre niara därebare kore.

⁴⁻⁵ Tita kä nebtä mun ngätäite nete angwane, ti abko ñotra ni jökrä kräke, aisete tita mun ngätäite nete angwane, ni ti juanka ye kräke nikwe sribidre kä trä ngwenbti, ñobtä ñan angwane ti järikadi munkän angwane, kä jatadi kä iko kwrere, ye näire ni ñan rabadre sribire jire chi mda, nieba Jesukwe.

⁶ Jesukwe blitaba kore, yehti tö rababa kukwe ye bä mikai, käkwe ni ye mikaba quinta krörö: käli kitaba temen kwe, mritaba dobrobe kwe, bti dobro ye jüanteba ni ye okwäbtä kwe,

⁷ bti nieba kwe ie:

Ñö okwä Siloé, ye te nän ja okwä bätete, nieba kwe ie.

(Siloé ye abko “juani” nieta kukwe hebreore.) Ye erere ni ie kä tuen ñakare ye rikaba, käkwe ja okwä bätäninte, bti nikaninta ja gwiriete angwane, kä namaninta tuenta ie.

⁸ Abtä nitre nünanka känimekänime niara kenta temen amne nitre kä nämane niara tuen ngwian kärere käre, ye namani niere jae kwärikwäri:

¿Ni noko nämane nebe tākänintbe jite ngwian kärere yera? rababa niere.

⁹ Angwane ni ruäre namanintre niere:

Niara ara se, namanintre niere.

Akwa ni mda mda abko namani niere:

Ñakare, akwa ni mda bäsi niara bä kwrere se, namanintre niere.

Akwa ni ye ara jire kākwe niebare:

Ti ne ara nämane ngwian kärere jite ye, niebare kwe.

¹⁰ Angwane ni mda mda kākwe niebare ie:

¿Ño köböire kä nena tuen mae mtare? niebare kwetre ie.

¹¹ Niara kākwe niebare mda:

Ni kädékata Jesu ye kākwe dobro mriti, bti jünunte ti okwäbtä kwe amne nini krörö kwe tie: Ñö okwä Siloé, ye kánti nän amne makwe ja okwä bätäte, nini kwe tie. Ye erere ti niki, kākwe ja okwä bätrite angwane, kä nibibe tuen tie, niebare kwe ietre.

¹² Angwane ni bariseo mda mda ye kākwe niebare mda ie:

¿Ni kädékata makwe ye abko tä mdente? niebare kwetre ie.

Niara kākwe niebare mda:

Niara tä mdente gare ñakare tie, niebare kwe ietre.

Nitre bariseokwe ñäkäbare Jesu rüere

¹³⁻¹⁴ Jesukwe dobro mritaba kälibe, bti ni okwä kä drüente ye okwäbtä jüanteba kwe angwane, kä rababa tuenta ie, ye abko Jesukwe nuenba köbö

jadükakrä näire. Yebtä abko ni okwä kä drünente Jesukwe mikabata quinta ye järeikaba mda nitre bariseo ngwärekri.

¹⁵ Angwane ño köböire namaninta quinta niebare kwetre ie. Niara käkwe niebare ietre:

Dobro mriti kwe, jünunte ti okwäbtä kwe, bti tikwe ja okwä bätrite amne mtare kä nibi tuen tie, niebare kwe ietre.

¹⁶ Abtä nitre bariseo ruäre namani niere:

Ni sribi ye nuenkä abko ñan jatani Ngöböökri, ñobtä ñan angwane tä köbö jadükakrä mike ütiäte ñakare jae, namani niere.

Akwa bariseo ruäre abko namani niere:

¿Ni ngite Ngöbö rüere ñan rabadre sribi kri ñan tuabare nuene ni noko kwrere! namanintre niere.

Yebtä abko namanintre ja kwete kwärikwäri Jesubtä.

¹⁷ Bti ni okwä kä ikote ie kä namani tuen, ye ie niebareta mda kwetre:

¿Ni käkwe kä mikani tuenta mae, ni ye abko ni ño nieta makwe? niebare kwetre ie.

Niara käkwe niebare mda:

Niara abko ni Ngöbö kukwei niekä tita niere, niebare kwe ietre.

¹⁸ Akwa ni ye abko därebare amne okwä kä drünente, aisete kä tuen ñakare ie, akwa okwä namaninta quinta, aisete kä namani tuen ie, ye abko nitre israelita ji dokwäte ñan tö namani mikai era, abtä ni okwä kä drünente ye meye btä rün käräbare kwetre.

¹⁹ Ni ye meye btä rün nükani angwane, niebare kwetre ietre:

¿Ni ne abko, mun ngobo munkwe bkänä ya?
¿Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie

bkänä, munta niere ya? Ño köböire kä tuen ie mtare, ye niere nunye, niebare kwetre ietre.

²⁰ Angwane ni ye meye amne rün käkwe niebare mda:

Niara abko nun ngobo nunkwe bkänä. Erere arato, därebare angwane, kä tuen ñakare ie bkänä,

²¹ akwa ño köböire kä tuen ie mtare, ye abko gare ñakare nunye. Erere arato, nirekwe kä mikani tuenta ie, ye gare ñakare nunye, aisete munkwe ngwiantari niaraye. Niara abko nena ünän, aisete dre dre nakaninkä btä, ye niarakwe niedre au jakrä munye, niebare kwetre nitre israelita ji dokwäteye.

²² Ni ie kä tuen ñakare ye meye amne rün, btä nitre israelita ji dokwäte jürä namani, aisete nieba kore kwetre, ñobtä ñan angwane Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé, ye nirekwe niedre, ni ye abko kitadrekä sinagoga bare mento abko nitre israelita ji dokwäte käkwe ükaninte kore, ye abko jürä namani ni ye meyebtä amne rünbtä.

²³ Ne aisete niara meye amne rün käkwe niebare: Niara nena ünän, aisete kukwe nakaninkä ño ño btä, ye munkwe ngwiantari ie amne niarakwe niedi au munye, niebare kwetre.

²⁴ Angwane ni okwä nämáne kä ikote käne, ye nitre israelita ji dokwäte käkwe käräbareta bobuta, bti niebare kwetre ie:

Ngöbö okwäbti kukwe era erere niere nunye, ñobtä ñan angwane Jesu ye abko ni ngututu kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere, ye gare kuin nunye, niebare kwetre ie.

²⁵ Ni ye käkwe niebare mda:

Niara abko ni kukwe kämekäme nuenkä ya abko gare ñakare tie, akwa ti okwä nämane kä ikote amne niara köböire kä tuen kuin tie mtare. Ye aibe gare tie, niebare kwe ietre.

²⁶ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

¿Dre nuenbare kwe mabtä? ¿Ño köböire kä mikani tuen kwe mae? niebare kwetre ie.

²⁷ Abtä niarakwe niebare:

Kukwe gare tie, erere tikwe ninina jökrä munye, akwa munkwe ñan ti kukwei miri era. ¿Se drekäre tikwe kukwe arabe niedreta bobuta munye, ie mun tö nibi ye? ¿Mun tö nibi ja getai arato Jesube ya amarebti mun nibi kukwe ngwentari janknu kore tie ye? niebare kwe ietre.

²⁸ Angwane nitre israelita ji dokwäte rikaba ngren ngren ni yebti, käkwe niebare ie:

Ma abra ja getaka Jesu yebe, akwa nun abko tä nekete Moisékri.

²⁹ Ngöbökwé blitabare Moisébe, ye gare kuin nunye, aisete nunta nekete niarakri. Akwa Jesu ye abko jatani mdenkri abko gare ñakare jire chi nunye, niebare kwetre ni yeye.

³⁰ Abtä ni ye käkwe niebare mda ietre:

¡Rä jire niara jatani mdenkri gare ñakare munye, yebtä ti töi ñan nebe krütare mda! Akwa ti abko okwä mirita quinta kwe amne kä nibi tuen tie,

³¹ aisete ni kukwe kämekäme nuenkä Ngöbö rüere kätä ja di kärere Ngöböye sribi kri ñan tuabare nuenkäre abko ie Ngöböta ja di bien ñakare, ye gare kuin nie. Akwa nire nire tä Ngöbö mike ütiäte amne tä Ngöbö Kukwei mike täte aibe die mikata Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenkäre, ye abko garera nie arato.

³² Erere arato, ni därebare okwä kä drümente ti kwrere abko ni mdara jire käta kä mike tuen ie, ye abko ni ngämi kukwe nuen jire chi.

³³ Ne aisete, Jesu ñan jatadre Ngöbökri, akräke sribi ütiäte kri ñan tuabare ye kwrere ñan rabadre bare jire chi ie Ngöbö diebti, niebare kwe.

³⁴ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe niebare mda ie:

Kukwe kämekäme kri krübäte Ngöbö rüere mabtä, aisete ma därebare abti kä nüke mtare ma ngite kri Ngöbö rüere. ¿Ma ye abko tö kite dirire nunye mtare ñan ñan? niebare kwetre ie.

Bti ni ye juantariba künken kwetre.

Nitre israelita ji dokwäte abko ie kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare

³⁵ Yebti ni ie kä mikani tuenta Jesukwe, ye kitani künken sinagoga bäre mento gaba Jesukwe. Yebti Jesu rababa ngätäi ben angwane, Jesukwe nieba ie:

¿Ni Kä Nebtä Ngobo bti mata tödeke ya? nieba kwe ie.

³⁶ Angwane niarakwe nieba mda:

Ti Dänkien, nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo makwe niedre tie angwane, tikwe tödekadi bti, nieba kwe Jesuye.

³⁷ Jesukwe nieba mda ie:

Ti ara tuata makwe, ti ne mden ben mata blite, nieba kwe ie.

³⁸ Ye btäräbe ni ye rababa ngukudokwäbti Jesu ngwärecri, Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba:

Tita tödeke mabti ti Dänkien, nieba kwe Jesuye.

³⁹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Ti jatani kä nebtä kukwe rabadre ükaninte ni jökrä kräke amne, ni ie kukwe metre Ngöbökwe gare ñakare amne ni ie kä tuen ñakare ye kwrere abko ie kä rabadre tuen angwane, kukwe metre Ngöbökwe rabadre gare ie, abkokäre ti jatani. Erere arato, nire nire ie kä tuen kuin tä nütüre, aisete kukwe metre Ngöbökwe garera ie tä nütüre, ni ye abko tä ja ngökö au abko ie kä ñan rabadre tuen, abkokäre ti jatani, nieba Jesukwe ie.

⁴⁰ Yebtä abko nitre bariseo nämä ruäre Jesube yete käkwe nieba ie:

¿Kukwe metre Ngöböbtä gare ñakare nunye arato, aisete nun okwä kä drümente amne kä tuen ñakare nunye abko mata niere nunye ya? nieba kwetre mda Jesuye.

⁴¹ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Mun okwä tädre kä drümente angwane, kä ñan rabadre tuen munye, akräke kukwe käme Ngöbö rüere, ye munkwe nuendre ñakare amne mun ñan rabadre ngite Ngöböye; akwa kukwe metre Ngöbökwe garera kuin munye, aisete kä tuen kuin munye munta niere au jabtä, aisete mun ngite janknu Ngöbö rüere. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

10

Obeja ngibiaka era metre gare kuin obejaye

¹⁻³ Yebti Jesukwe nieba mda:

Ti bike kukwe era erere niere munye. Ni obeja ngibiaka era metre abko käre tä ni mda mikete jukwebtä obeja ngibiare deo jakrä. Ye mden kisete, obeja ngibiaka ye tä nüke angwane, ni jukwe ngibiaka tä jukwe tike ie angwane, obeja

ngibiaka ye tä niken obeja kä deke kratirekratire ja täritäri. Niara kukwei gare obejaye, aisete obeja kwe tä niken jiebtı amne tä niken ngwena ki bäre mento mikä känene. Akwa ni obeja ngibiaka ñakare era metre abko tä nakwen kibti ta, ñobtä ñan angwane niara abko gokä, aisete tä kite tiebe kibti ta. Akwa ni obeja ngibiaka era metre bkänä abko tä nüke jukwebtä obeja kwe kärere.

⁴ Yebti obeja kwe tärä niken jökrä ki bäre mento angwane, niara tä niken käne amne obeja tä niken jiebtı, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare kuin obeja kweye.

⁵ Akwa ni gare ñakare obejaye abko ngäniene obeja tä ngitie jirekäbe amne ñan tä niken jiebtı, ñobtä ñan angwane niara abko kukwei gare ñakare obejaye, aisete obeja tä ngitie, nieba Jesukwe nitre bariseoye.

⁶ Jesukwe blitaba kore jabtä, käkwe nitre bariseo bä mikaba ni gokä kwrere, ye abko dre bä mikaba kore kwe ñan rükaba gare nitre bariseoye.

⁷ Angwane Jesukwe niebata mda:

Ti bike kukwe era erere niereta mda munye abko krörö: Ti abko jukwe kwrere abko kanti obeja jatadre.

⁸ Ni jökrä nükani ti känenkri ja Ni Dianinkä Ngöbökwē niere abko nitre ni ngökaka amne gokä, akwa obeja era metre tikwe abko käkwe kukwei nuani ñakare.

⁹ Ti abko jukwe kwrere, aisete nire nire rükadre ti köböire ki teri Ngöbö kanti, ye abko rabadi dianintari. Ne aisete, obeja tä niken ki teri, bti tä nikenta ki bäre mento amne mikä kuin tä kwen

kwetadre ietre, ye kwrere nire nire rikadre ti köböire Ngöbö kánti abko ie jändrän kuin kwandre.

¹⁰ Akwa ni gokä tä kite gore, ni kämike amne jändrän jökrä juankäre ngwarbe nikän; akwa ti abko jatani ni mikakäreta nire Ngöböbe amne ni rabadre nüne bäri kuin kärekäre, abkokäre ti jatani.

¹¹ Mdakäre abko, ti abko ni obeja ngibiaka kuin kwrere. Ni obeja ngibiaka kuin abko tä biare ngataen obeja kräke, obeja diantarikäre.

¹² Akwa ni ngwian ganainkä jae obeja ngibiabtä abko lobo tä kite tuen ie obeja kukwäre angwane, tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara abko ñakare obeja ngibiaka amne obeja ye ñakare kwe, aisete tä mikete loboye amne lobo tä niken obeja kwete amne tä obeja juentari kratikrati kwäräkwärä.

¹³ Ni ngwian ganainkä obeja ngibiabtä ye abko tä ngitie lobo ngäniene amne tä obeja mikete kaibe, ñobtä ñan angwane niara töita ja kwata ngibiabtä, akwa obeja ngibiadre ye abko ütiäte ñakare kräke, aisete tä ngitie kore.

¹⁴⁻¹⁵ Mdakäre abko, ti ni obeja ngibiaka kuin kwrere, ñobtä ñan angwane ti gare kuin ti Rünye amne ti Rün gare kuin tie, ye kwrere obeja tikwetikwe erere gare kuin tie amne ti gare kuin ietre arato. Ti abko obeja ngibiaka kuin kwrere, aisete ti gatadi obeja tikwe kräke.

¹⁶ Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare ngätäite obeja mda mda tärä tikwe, akwa tä ñakare ki kwatibe teri obeja tikwe tikwe nitre israelita ngätäite ben gwaire. Akwa ti jatadre obeja ye ngwena arato mikakäre ki teri obeja nitre israelita ben

gwaire, amne obeja ye käkwe ti kukwei nuadre amne ti kukwei mikadre täte kwetre angwane, rabadre nüne ki kwatibe teri jökrä amne niaratre ngibiaka rabadi itibe arato abko ti ara.

¹⁷ Ti abko bike ja kwata bien müre ketadre, ti rabadita nire bobukäre abkokäre, aisete ti Rün tikwe käta ti tarere.

¹⁸ Tikwe ñan ja biandre müre ketadre, ye ngwane ni ñakare jire iti käkwe ti müre ketadre ja töi jenbti. Ti ara jire käta ja bien müre ketadre au, aisete ti müre ketai, akwa ti abko di tärä ja bien müre ketadre amne ti di tärä ja mikakäre nünenta, ye abko ti Rün käkwe nuemna tie, erere tita nuene. Abko kore se, nieba Jesukwe nitre israelitaye.

¹⁹ Jesukwe blitaba kore, ye kukwei nuaba nitre israelitakwe angwane, niaratre töi rababa bä jene jene jökrä.

²⁰ Ne aisete ni kwati rababa niere:

Üai käme tä btä, aibe käta kä kwitekä dokwäbti, aisete tä ñäke kore. ¿Se drekäre munta kukwe mike ütiäte se? nieba kwetre.

²¹ Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Nire nire btä üai käme tä ye abko ñan raba blite jire chi ni se kwrere. Mdakäre abko, ni ie kä tuen ñakare abko ie üai käme tä kä mike tuenta ñakare jire chi, rababa niere jae kwärikwäri.

Nitre israelita ji dokwäte käkwe tödekani ñakare Jesubti

²² Kä ye ngwane abko kä tibo, kä ñüre angwane, ju blitakrä Ngöböbe Jerusalén abko mikaninta dbe Ngöbö ngwärekre mekera abko nitre israelita

nämane ngwenta töre jae, aisete nämane jökrä bi-etabtä Jerusalén.*

²³ Angwane Jesu nämane dikekä ju blitakrä Ngöböbe ye bäre jukä kädianta Jukä Salomónkwe kántita mda angwane,

²⁴ nitre israelita ji dokwäte jataba ruäre, käkwe ja ükacröba Jesu bäre, käkwe nieba ie:

Ma abko nire metre abko ñan tä nuke gare nunye, aisete nun moto iko töbikabtä kore, aisete ma abko Ni Dianinkä Ngöböke ara ya abko niere gwängwarbe nunye, nieba kwetre Jesuye.

²⁵ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ti abko nire, ye tikwe niebarera munye, akwa munkwe ñan ti kukwei mikani era amne mun ñan tä tödeke tibti. Ye abko, sribi ñan tuabare tita nuene ti Rün diebti niarata tibe bä mikakäre, ye abko tä ti mike gare metre,

²⁶ akwa mun ñan tö tödekai tibti, ñobtä ñan angwane mun abko ñakare obeja tikwe, aisete munta nuene kore.

²⁷ Akwa obeja tikwetikwe abko ie ti kukwei gare kuin, käta ti mike täte amne, niaratre gare kuin tie arato, aisete obeja tikwe erere tä niken ti jiebti obejata niken ngibiaka jiebti ye kwrere.

²⁸ Amne tikwe obeja tikwetikwe mikadi nüne kärekäre Ngöböbe amne Ngöböke ñan juandi ja okwä bäre mento kä ja tare nikakrä ye kánti. Erere arato, ni mda di ñakare jire diankakrä ti kisete.

²⁹ Ye abko, ti Rün di kri käkwe obeja biani tie, aisete ni mda di ñakare jire obeja ye diankakrä ti Rünkän.

---

* **10:22** Bieta ye abko kädianta Hanuca mtare.

³⁰ Ye kwrere ti Rün btä ti, nun abko töi ja kwrere amne nunta ketetibe, nieba Jesukwe nitre israelita ji dokwäteye.

³¹ Yebtä abko nitre israelita ji dokwäte käkwe jä dianba kisete Jesu kämikakäre jäbti.

³² Abtä niarakwe nieba mda ietre:

Ti Rün diebti tikwe jändrän kuinkuin nuenbare kabre ni mda mda die mikakäre, ¿akwa kukwe kuin nuenbare tikwe, ye mden namani blo mun kräke abko dokwäre mun tö nibi ti kämikai jäbti ye? nieba Jesukwe ietre.

³³ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Jesuye:

Ñan makwe jändrän kuin nuenbare abko dokwäre nun tö ma kämikai jäbti, akwa mata ñäke ngwarbe Ngöbö rüere amne ma ngwarbe nun kwrere käta ja mike Ngöböre au. Yebtä nun tö ma kämikai jäbti, nieba kwetre ie.

³⁴ Abtä Jesukwe nieba mda ietre:

Ye abko, Ngöbö Kukwei yebtä Ngöbökwewe kukwe niebare krörö:

Mun abko ngöbötre, tikwe nieba munbtä, *Salmos*

82.6

abko Ngöbökwewe niebare, tä tikani niara Kukweibtä.

³⁵ Ngöbö Kukweita tikani kore, ye abko ni ñan raba rükente jire chi abko garera nie amne, ni jökrä ie Ngöbökwewe ja Kukwei biani abko ngöbötre niebare kwe ie,

³⁶ aisete ¿se ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere abko nibi blo munkrä se? Ngöbökwewe ti dianinkä ja Odeire, käkwe ti juani nitre kukwe nuenkä kämekäme Ngöbö rüere ye ngätäite, tita niere aisete

¿se ñobtä abko tita ja Ngöbö Odei niere angwane tita ñake ngwarbe Ngöbö rüere abko munta niere tie?

³⁷ Ti abko Ngöbö Odei tita niere, akwa tikwe ñan sribi ti Rünkwe nuendre angwane, munkwe ñan ti kukwei mikadre era;

³⁸ akwa tikwe sribi ti Rünkwe nuendre, ye ngwane nane mun ñan tö ti kukwei aibe mikai era abko tä dbe. Akwa tita sribi ti Rünkwe nuene era metre, aisete yehti munkwe tödeka, ti Rünta ketetibe tibe amne tita ketetibe ben ye rükadre gare metre munye, abkokäre munkwe tödeka sribi ti Rünkwe nuenta tikwe yehti.

³⁹ Abtä nitre israelita ji dokwäte tö rababa Jesu kain ngite bobukäre, akwa Jesu gitiaba kän.

⁴⁰ Angwane Jesu rikabata Ñö Jordánbtä, Juan Bautista nämane ni ngökö ñöte, ye kánti Jesu rababa nünentbe.

⁴¹ Angwane ni kwati rikaba kánti ja tuakäre ben, kä rababa niere:

Sribi kri ñan tuabare abko Juankwe nuenbare ñakare, akwa kukwe nieba kwe Jesubtä abko kukwe era erere nieba kwe ñan ñan abko ni kwati rababa niere.

⁴² Angwane ni kwati nämä yete käkwe tödekaba Jesubti.

11

Jesu kukwe muko Lázaro krütani

¹⁻² Kä ye ngwane ni iti kädian nämane Lázaro nämä nüne juta Betaniate abko namani bren jume. Juta Betania yete abko Marta amne María nämä nüne ngwai Lázarobe. María ye mden abko käkwe

ñö rä bäne kekaba ni Dänkien ngotobti, bti ni Dänkien ngoto rötaba ja dokwä drüenbti kwe.

³ Lázaro namani bren jume, aisete ngwai nibu ye mden kākwe ni mda juanba niere krörö Jesuye: Ni Dänkien, ma kukwe muko kuin makwe, mata tarere ye bren abko juanba niere kwetre Jesuye.

⁴ Erere bkänä ni ye nikani, rükaba mate Jesu kánti angwane, Jesukwe kukwei nuaba kore, bti nieba kwe:

Bren ye kisete niara ñan krütadre janknukäre akwa, bren ye köböire Ngöbö di kri amne ti Ngöbö Odei di kri rabadi mikani tuadre, nieba Jesukwe.

⁵ Jesu abko kwe Marta, María amne Lázaro nämane tare kri,

⁶ akwa Lázaro bren nie rükaba ie angwane niara nämä, ye kánti rababa köböbu mda.

⁷ Bti nitre ja tötikaka ben ie nieba kwe:

Bräntä kä Judeate, nieba kwe.

⁸ Abtä nun ja tötikaka Jesube kākwe nieba mda ie:

Dirikä, nitre israelita ji dokwäte tö rababa ma kāmikai jäbti kä Judeate, ye abko käi ngämi niken raire ta. ¿Kä ye kánti abko ma tö nibira rikaita bobuta ya? nunkwe nieba ie.

⁹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¿Kä ngwen abko tä neme ñänä okwä Krä jätäbti krobu ñan ñan? Ne aisete nita dikekä kä ngwenbti angwane, kä tuen kuin nie, aisete ni ngotota ritete ñakare, ñobtä ñan angwane kä trä ngwen kä nebtä yebti abko kätä nebe tuen kuin ja käne nie.

¹⁰⁻¹¹ Akwa nire erere rikadre dikekä deo, ye ngwane kä ñan rabadre tuen ie, aisete ngoto rabadre ritete. Tita niere kore, ñobtä ñan angwane ti abko

kä trä ngwen kwrere amne tita nete angwane, kä tärä sribikrä. Ni kukwe muko Lázaro nikani kibien, akwa ti bike niken gaenkröta, nieba Jesukwe nunye.

¹² Angwane nun ja töitikaka ben käkwe nieba mda ie:

Kiterate quinta, aisete tä kibien, nunkwe nieba ie.

¹³ Akwa Lázaro abko krütanina abko Jesu nämä niere nunye, akwa Lázaro nikani kibien bkänä abko Jesu nämä niere, nun rababa nütüre.

¹⁴ Abtä kukwe era erere nieba metre kwe nunye krörö:

Lázaro kürera,

¹⁵ akwa tita ñakare kánti angwane küre, ye abko käi nibi nuäre tibtä, ñobtä ñan angwane Lázaro küre, ye köböire kukwe mda rakadikä abko rabadi bäri kuin munkrä abko käkwe mun die mikadi tödeke bäri tibti, aisete brän Lázaro tuen, nieba Jesukwe nunye.

¹⁶ Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kädian nämäne Tomás arabe kädian nämäne “Munkin” abko käkwe nieba nun ja töitikaka Jesube mda mdaye:

Ni kämikadre gwaire niarabe kä Judeate, abkokäre brän siba ben, nieba kwe.

Jesukwe Lázaro ngwai moto mikani nuäre

¹⁷ Ye erere Jesu rikaba, rikaba nebe juta Betaniate mda angwane, Lázaro doboi mikani abko käi nikanina köböbkä jire ta angwane, Jesu rikaba neme.

¹⁸ Juta Betania abko nämä känime Jerusalén ken, bäsi kilometro krämä näre.

19 Ne aisete nitre israelita ji dokwäte rikaba kwati yete basare Martaye amne Maríaye moto ketabtäkäre kä mikakäreta nuäre btätre, ñobtä ñan angwane ngwai Lázaró krütani kán aisete.

20 Angwane Jesu rikaba neme juta ken, ye gaba Martakwe angwane, jataba ngäbti, akwa María abko rababa gwi.

21 Marta rikaba Jesu kánti angwane, nieba kwe Jesuye:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikän,

22 akwa mtare makwe dre dre kärädre Ngöböye, erere biandi jökrä kwe mae, ye abko gare kuin tie, nieba kwe ie.

23 Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Ma ngwai rükadita nire, nieba kwe Martaye.

24 Angwane Martakwe nieba mda:

Kä mrä angwane, ni krütani krütani rükadita nire, ye näire Lázaró rükadita nire arato, ye abko gare kuin tie, nieba kwe Jesuye.

25 Abtä Jesukwe nieba ie:

Ti abko ni krütanina mikakata nire amne ti abko ni mikaka nüne ketetibe Ngöböbe. Nire nire käkwe tödekadre tibti abko krütadi era metre, akwa rükadita nire amne,

26 nire nire tä nüne käkwe tödekadre tibti abko ñan krütadre kärekäre Ngöbö okwä bäre mento. ¿Ne abko era makrä ya Marta? nieba Jesukwe ie.

27 Angwane niarakwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma abko Ni Dianinkä Ngöbökwé amne ma Ngöbö Odei abko rükadre kä nebtä, ye abko tita mike era jae, aisete tita tödeke mabti, nieba kwe Jesuye.

28 Martakwe blitaba kore Jesube, yehti Marta rikaba etba María kärere, käkwe nieba tiebe krörö ie:

Dirikä tä nete, käkwe ma käräniri, nieba kwe ie.

29 Martakwe nieba kore Maríaye, ye btäräbe María rükaba dikekä krö, jataba niken ja tuakäre Jesube.

30 Akwa Jesu ngämi neme jutate, aiseite Marta rükaba ngäbti, ye kánti nämä juta bäre.

31 Angwane nitre israelita nämä gwi Marta amne María kánti kä mikakäreta nuäre btätre abko okwäbti María rükaba dikekä krö, bti rikaba jötrö, angwane nitre israelita ye rikaba jökrä jiehti, ñobtä ñan angwane María rikaba müen dobohti rababa nütüre, aiseite rikaba kore María jiehti.

32 Akwa Jesu nämä, ye kánti María jataba nüke angwane, María rikaba ngitiekä ngukudokwäbti temen Jesu ngotobtä Jesu mikakäre ütiäte, käkwe nieba ie:

Ti Dänkien, ma tädre nete akräke ti ngwai ñan krütadre tikän, nieba kwe Jesuye.

33 Angwane María btä nitre israelita rükaba Maríabe, ye rababa müen jökrä Jesu okwäbti. Abtä Jesu rababa ulire amne moto rababa дәre krübäte,

34 käkwe nieba mda ietre:

¿Munkwe Lázaro doboi mikani mdente? nieba kwe.

Angwane niaratre käkwe nieba:

Jakwe tuen nete ti Dänkien, nieba kwetre mda.

35 Angwane Jesukwe müaba arato.

36 Abtä nitre israelita käkwe nieba:

Lázaro nämane tare kri kwe tuen, rababa niere.

37 Akwa ni ruäre abko rababa niere:

Ni ie kä tuen ñakare niara se käkwe kä mikani tuenta ie. ¿Se abko Lázaro ñan krütare, abkokäre jändrän mdara jire nuendre kwe kräke abko ñan rabadre bare ie ya? rababa niere Jesu rüere.

Jesukwe Lázaro mikaninta nire

³⁸ Angwane Jesu moto rababata дәre, käkwe krõtaba Lázaro doboi kukwäre angwane, kä mkä te Lázaro doboi mikani, yehti jä oto kwata kri nämä mikani.

³⁹ Angwane Jesukwe nieba:

Jä oto ye denkä mento dobohti yete, nieba kwe.

Abtä Lázaro ngwai Marta käkwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kä nena köböbkä jire niara krütani amne doboi mikani, aisetе rä nena kure, nieba kwe ie.

⁴⁰ Abtä Jesukwe nieba mda ie:

¿Makwe tödekadre tibti angwane, Ngöbö di kri bä nuäre ye makwe tuadi, tikwe ñan nini mae ya? nieba Jesukwe ie.

⁴¹ Angwane jä oto ye diankaba mento. Ye btäräbe Jesukwe nikraba kä käinbti, käkwe nieba:

Ti Rün tikwe, tikwe blitaniri mabe amne mata biare ti die mike, yehti ti tö kuin niei mae.

⁴² Käre tita blite mabe ja di kärere mae angwane, mata nuene ye gare kuin tie, akwa makwe ti juani ye abko nitre tä nete noko, kräke rabadre era, abkokäre tita blite kore mabe, nieba Jesukwe Rünye.

⁴³ Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, ye btäräbe ngrateba kri kwe, käkwe nieba:

¡Lázaro, jakweta künken kä mkä ye bäre mento! nieba kwe.

⁴⁴ Ye btäräbe Lázaro näma nguse, ye kise amne ngoto näma mrianinte jökrä dänthe abko erere jataba kä mkä yete mentokwäre angwane, ngwäre abko näma mrianinte jökrä jatabata kä mkäte mento. Angwane nitre näma yete, ye ie Jesukwe nieba:

Tikete, bti tuemetre dikekä, nieba kwe.
Erere nuenba kwetre.

Jesu rüe tö namani kain ngite tiebe

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Jesukwe Lázaro mikabata nire, ye abko nitre israelita näma Marta amne María mukore ye käkwe tuaba angwane, niaratre kwati käkwe tödekaba Jesubti.

⁴⁶ Akwa ni mda mda käkwe tödekani ñakare Jesubti abko rikaba nitre bariseo kanti angwane, Jesukwe Lázaro mikabata nire ño, ye abko niebare jökrä kwetre nitre bariseoye.

⁴⁷ Abtä nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe nitre sribikä Sanedrinbtä käräbare gätäkäre, bti niebare jae kwärikwäri kwetre:

Ni kädekata Jesu käta sribi kri ñan tuabare nuene kabre ni ngätäite. ¿Sebtä abko nikwe dre nuendre?

⁴⁸ Nikwe tuadremetre sribi nuene janknu kore angwane, ni jökrä rabadi tödeke bti. Yebtä abko nitre romanobo tä nun dänkiene jatadi, käkwe ju blitakrä Ngöböbe nikwe se juandi ngwarbe jökrä amne, juta israelita nikwe noko juandi ngwarbe jökrä kwetre arato, niebare kwetre.

⁴⁹ Abtä ni iti kädian nämane Caifás abko nämane sribire nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene kä ye näire abko käkwe niebare ietre:

¡Mun töi ñakare!

⁵⁰ Ni gadrekä jökrä juta israelita nete, ye abko rabadre bäri tare, akwa ni itibe krütadre ni jökrä täte amne ni jökrä kräke, ye abko rabadre bäri kuin munkrä abko btä munta töbike ñakare, niebare Caifákwe.

⁵¹ Caifás abko käkwe ñäkäbare kore, ye abko ñan niebare ja töi jenbti kwe, akwa kä ye ngwane niara nämane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene, aisete Jesu krütadre nitre israelita täte abko niebare Ngöbö Üai köböire kwe.

⁵² Ye abko ñan Jesu krütadre nitre israelita aibe täte amne kräke, akwa Ngöbö ngäbriänkätre nämane kä ketareketare te kwäräkwarä abko rabadreta ükaninkrö jökrä ketetibe nitre Ngöbö ngäbriänkätre juta israelita ben gwaire, abkokäre Jesu krütadre, aisete Caifákwe niebare kore.

⁵³ Ne aisete köbö ye näire mentokwäre nitre sribikä Sanedrinbtä käkwe ja töi mikani gwaire jökrä Jesu müre ketakäre.

⁵⁴ Abtä Jesu ñan rabadre dikekä ja ngwärekri jökrä nitre israelita ji dokwäte ngätäite angwane, juta kä Efraín nämä känime kä kaibe ken, ye kanti Jesu rikaba amne rababa nünentbe yete nitre ja töitikaka benbe.

⁵⁵ Kä ye ngwane abko, bieta Pascua nitre israelitakwe abko köböi jatabara nüketa ja ken, aisete nitre israelita kwati nünanka Jerusalén bäre rikaba neme Jerusalén ja mikakäre dbe Ngöbö ngwärekri bieta Pascua känenkri, rabadre neme ju blitakrä Ngöböbe kanti Pascua mikakäre ütiäte jae, abkokäre rikaba.

⁵⁶ Angwane nitre ye rababa näin jökrä Jesu känentari, kä rababa niere krörö jae kwärikwäri ju blitakrä Ngöböbe ye kanti:

¿Munta töbike ño? ¿Jesu rukai bietabtä nete ruen ya? rababa niere jae kwärikwäri.

⁵⁷ Angwane nitre bariseo amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe nieba krörö ni jökräye:

Jesu tä mdente raba gare munye angwane, munkwe mika gare jötrö nunye amne nunkwe kadi ngite, nieba kwetre.

12

Meri iti käkwe ñö rä bäne kekani Jesubti

(Mateo 26.6-13; Marcos 14.3-9)

¹ Yebti köbö ti Pascua känenkri, Jesu rikaba Lázaro kanti juta Betaniate mda. Lázaro ne mden abko krütani, akwa Jesukwe mikaninta nire abko kanti Jesu rikaba.

² Jesu rababa yete angwane, mrö sribeba kwe-tadre Jesu mikakäre ütiäte angwane, Marta nämä mrö dräire amne Lázaro abko nämä tākānintbe siba mesabtä mröre Jesube.

³ Angwane María jataba kri ngwäri rä bäne kä nardo ngwena bäsi botea otare jire. Nardo ye abko ütiäte kri amne ñan nämāne mritani jire ñöbe abko María jataba ngwena, bti Jesu mikakäre ütiäte Mariäkwe nardo ye kekaba Jesu ngotobti, bti Jesu ngoto rötabata ja dokwä drüenbti kwe. Angwane kä rä rababa bäne jökrä gwita temen nardo ye kisete.

⁴ Angwane ni iti ja töitikaka Jesube kä Judas Iscariote käkwe Jesu kitadre ngise ye käkwe nieba:

⁵ ¡Jo! ¡Ngwian ganaindre bäsi kä kwati jire btä kri ngwäri rä bäne se rürümoindre abko bti ni bobre bobre die mikadre bä amarebti ñan rürümoiniri se! nieba kwe.

⁶ Judas käkwe ñäkäba kore, akwa ñan ni bobre bobre ruentari tare ie, aisete ñäkäba kore kwe. Akwa niara abko gore, aisete ñäkäba kore kwe. Niara abko ngwian ngibiaka nunkrä, akwa näma ngwian ye goire ruäre nunkän, aisete ñäkäba kore kwe.

⁷ Abtä Jesukwe nieba mda Judaye:

Niarakwe ti mikadre biare doboi mikadre, abkokäre nämane kri ngwäri ye üke tikrä, aisete tuemetre kaibe. Makwe ñan nika.

⁸ Mdakäre abko, nitre bobre bobre abko tädi käre mun ngätäite nete, aisete mun tö raba die mikai ñongwane, erere munkwe die mika, akwa ti abko ñan tädi kärekäre munbe nete. Abko kore se, nieba Jesukwe.

⁹ Yehti Jesu näma juta Betaniate abko gaba nitre israelitakwe angwane, ni kwati jataba Jesu kánti. Niaratre ye abko ñan jataba Jesu aibe tuakäre, akwa Lázaro krütani, mikaninta nire Jesukwe ye abko jataba tuakäre arato.

¹⁰ Abtä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe kukwe ükateba Lázaro kämikakäre arato,

¹¹ ñobtä ñan angwane Lázaro krütani akwa Jesukwe mikabata nire, aisete Lázaro köböire ni israelita kwati käkwe tödekaba Jesubti amne ñan rababa nekete mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre yekri. Abtä kukwe ükateba kore kwetre Lázaro rüere.

Jesu nikani nebe Jerusalén
(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Ye näire, ni rababara kwati krübäte juta Jerusalénte bieta Pascua mikakäre ütiäte amne, jändrinane Jesu jatabara ji ngrabare Jerusalén kukwäre abko nitre kwati ye käkwe gaba.

¹³ Angwane datile krikä tikakaba kwetre, ben jataba Jesu kakäre ngäbti jrei kwrere, kä rababa ngrente krikri be krörö ie:

¡Hosana! ¡Ma abko Jrei nitre israelitakwe!

Ni Dänkien Ngöbö käkwe ma juani.

Ma kite ni Dänkien Ngöbö käfti, aisete nunta ma käkitekä, *Salmos 118.25*
abko nitre israelita rababa niere Jesu ngäbti.

¹⁴ Angwane Jesu nämä näin buro ngäbälibti, rikaba neme Jerusalén mda Ngöbö Kukweita niere ye kwrere:

¹⁵ Mun nünanka juta Siónte* nete, mun ñan rekwe-taka, ñobtä ñan angwane Jrei munkwe kite buro ngäbälibti, ye mike ñäräre munkwe, *Zacarías 9.9*

abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä abko erere Jesukwe nuenbare.

¹⁶ Akwa ye näire nun ja töitikaka Jesube abko ie kukwe ye ñan rükaba gare, akwa Ngöbökwé Jesu mikaba ütiäte, rikaba ngwenante kä käinbti angwane, batibe kukwe rakakaba ye abko nämä tikani jökrä Ngöbö Kukweibtä abko erere nakaninkä btä abko rükabata töre nunye.

¹⁷ Jesu jataba burobtí, ye ngwane abko Lázaro krütani nämáne doboi mikani nguse abko Jesukwe

---

* **12:15** Sión. Juta Jerusalén ara abko kädianta Sión arato.

käräbata künken amne Jesukwe mikaninta nire, ye abko nitre tuakatuaka rababa niere ni mda mdaye.

¹⁸ Ne aisete ni kwati jataba Jesu ngäbti, ñobtä ñan angwane Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba, Ngöbö nämane ben bä mikakrä abko gaba kwetre, aisete rababa kite jökrä Jesu ngäbti.

¹⁹ Akwa nitre bariseo abko rababa niere jae kwärikwäri:

¡Ni jökrä nibi niken niara jiebti, ne aisete kitera ni ganaine kwä räbe, tuen sete se! ¿Sebti nikwe dre nuendi mda? rababa niere.

Jesu müre ketadi rüekwe, niebare kwe

²⁰ Angwane nitre rababa kwati Jerusalén Ngöbö mikakäre ütiäte jae bietabtä, ye ngätäite nitre griegore nämä ruäre abko

²¹ jataba nüke Felipe kánti. Felipe ye abko nünanka juta Betsaidate kä Galileate. Nitre ye jataba Felipe kánti, käkwe nieba ie:

Ja mräkä, nun tö nibi ja tuai Jesube, nieba kwetre ie.

²² Angwane Felipe rikaba käkwe nieba mda Andréye, bti niaratre nibu rikaba käkwe kukwe ye nieba jökrä Jesuye.

²³ Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Kä kitani Ngöbökwé ti Ni Kä Nebtä Ngobo mikakäre ütiäte abko käi nura.

²⁴ Ye abko ti bike kukwe era erere niere munye. Trigo nurai nökata dobote, ye abko nita krüte bä mikata trigo nuraibtä. Ye abko trigo nurai ñan gütdrete kore angwane, trigo nurai ye aibe rabadre kärekäre, akwa trigo nurai ye nökadre, bti gütdrete amne mu rabadre niren angwane,

ngwä rabadre kabre. Ti abko trigo nurai ye kwrere. Ti ñan krütadre angwane, ti aibe rabai nüne kärekäre Ngöböbe, akwa ti krütadre angwane, ni kwati jatadi nüne kärekäre Ngöböbe.

²⁵ Mdakäre abko, nire nire israelita ya, ñakare ya ie ja kwata ruentari tare, abtä ñan tö ja tare nikai ti kräke, ni ye abko käkwe ñan nünandi kärekäre Ngöböbe; akwa nire nire ie ja kwata ñan rabadre ruentari tare ja tare nikakrä kä nebtä tikrä, ni ye abko käkwe nünandi kärekäre Ngöböbe.

²⁶ Ne aisete nire nire tö sribire tikrä abko jata ti jiebtu amne ti tädi mdente erere, ye kanti sribikä tikwe tädi tibe. Erere arato, nire nire käkwe sribidre tikrä, ni ye abko Ngöbö ti Rün tikwe käkwe mikadi ütiäte. Abko kore se, nieba Jesukwe ietre.

²⁷ Yebti Jesu krütadre abko btä nämä töbike kri, käkwe nieba:

¡Aingwaree, ti nibi nekwetekä krübäte dikaro ja jiebtu bäre! ¿Nebtä tikwe dre niedre se? ¿Tikwe niedre, Tata tikwe, kukwe kite tare krübäte ti rüere, ngäniene ti nibi nekwetekä, aisete den tibti ta, tikwe niedre ya? Ñakare, raba ruen tie, ñobtä ñan angwane ti jatani kukwe ne mikakäre täte aisete.

²⁸ Ti Rün tikwe, ja bä mike ütiäte ni jökrä okwäte, ie ti tö. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Ye btäräbe ni kukwei rababa kä käinbti, käkwe nieba krörö:

Tikwe ja mikanina ütiäte, akwa tikwe ja mikadita ütiäte bobuta abko nieba kä käinbti sete.

²⁹ Angwane, nitre nämä yete, ie ni kukwei kä käinbti jaraba angwane, rababa niere:

Unsuni ngö käinta ye, rababa niere.

Akwa ni ruäre abko rababa niere:
 Angele kä käinbti käkwe ñäri Jesuye ye, rababa niere.

³⁰ Angwane Jesukwe nieba ietre:

Ni kukwei jaraniri kä käinbti munye, ye abko mun die mikakrä tödeke tibti, akwa ñakare tikrä.

³¹ Ye abko, gwängwarbe kukwe rabadre ükaninte Ngöbökwe ni jökrä kä nebtä kräke abko käi kitera nüke. Erere arato, diablu tä ni jökrä dänkiene kä nebtä abko juantari mento abko käi kitera nüke arato.

³² Akwa ti ne ara rabadre kaninkä krusobtä käin angwane, ti ne ara jire käkwe ni jökrä kärädi jae, nieba Jesukwe.

³³ Jesu abko krütadi ño, ye mden tö rababa niei, käkwe blitaba kore.

³⁴ Abtä nitre näma kwati yete, ye käkwe nieba Jesuye:

Ni Dianinkä Ngöbökwe abko käkwe nünandi kärekäre, ye abko Ngöbö Kukwei tä niere amne Ni Dianinkä Ngöbökwe amne ni Kä Nebtä Ngobo abko ni itibe, akwa Ni Dianinkä Ngöbökwe ñan krütadre, aisete, ¿ye ñobtä abko Ni Kä Nebtä Ngobo kadikä krusobtä käin, mata niere ye? ¿Nire abko Ni Kä Nebtä Ngobo amarebti btä mata ñäke kore ye? nieba kwetre Jesuye.

³⁵ Abtä nitre näma kwati yete, ie Jesukwe nieba mda:

Ti abko ñotra kwrere amne jändrän jökrä Ngöbö rüere amne ti rüere, ye abko kä iko kwrere. Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete, akwa ñotra ye abko rabadri bä jötrö mda mun ngätäite nete, aisete ñotra tä munbe nete angwane, munkwe dikaka ñotra trä yete, kä iko käkwe ñan mun ganaindre abkokäre,

ñobtä ñan angwane nire nire tä dikekä kä ikote ye abko tä niken mden kukwäre ñan tä neme gare ie.

³⁶ Ti abko ñotra tä mun ngätäite nete. Mun rabare nüne ti kwrere, abkokäre tita nete mun ngätäite angwane munkwe tödeka tibti. Abko kore se, nieba Jesukwe.

Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, yebti Jesu rik-abata, käkwe ja rükantebata bobuta nitre israelita ji dokwäteye.

Ni kwati käkwe tödekani ñakare Jesubti

³⁷ Jesukwe sribi kri ñan tuabare nuenba kabre nitre israelita okwäbti Ngöbö nämane niarabe mikakäre gare ietre, akwa ñan tö namani tödekai jire chi Jesubti,

³⁸ ye abko ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaías käkwe tikani krörö abko erere namani bare niaratrebtä:

Ti Dänkien, ¿kukwe dirita nunkwe, ye nirekwe mikadi era?

¿Amne ma di kri ye abko makwe mikani tuadre nireye?

Isaías 53.1

abko tikani kore Isaíakwe nitre israelitabtä.

³⁹ Ye mden kisete, nitre israelita kwati ñan namani tödeke Jesubti. Mdakäre abko, Isaías arabe käkwe kukwe mda tikani krörö btätre arato abko nere:

⁴⁰ Ngöbökwä kä trä ötaninte niaratre okwäte, niarata dre nuene niaratre okwäbti ñan jatadre metre ietre abkokäre.

Erere arato, Ngöbökwä niaratre töj ganinte, kukwe ño ño ñan rabadre nüke gare ietre abkokäre.

Ye kwrere ñan jatadreta ti kukwäre angwane, tikwe ñan mikadreta quinta diantarikäre, *Isaías 6.10*

abko Isaíasakwe tikani täräbtä nitre israelitabtä.

⁴¹ Isaías abko käkwe Jesu di kri bä nuäre tuani, aisete nämane blite btä, käkwe niebare kore nitre israelitaye kira.

⁴² Nitre israelita kwati käkwe tödekaba ñakare Jesubti, akwa nitre israelita kwati mda abko käkwe tödekaba bti. Erere arato, ni ruäre ji dokwäte abko käkwe tödekaba Jesubti siba, akwa ñan tö rababa niei ja ngwärekre jökrä, ñobtä ñan angwane nane nitre bariseo käkwe gadre amne kitadrekä sinagoga bäre mento abko jürä rababa btätre, aisete nämane tödeke Jesubti abko ñan rababa niere,

⁴³ ñobtä ñan angwane nitre kä nebtä käkwe mikadre ütiäte jae abko ie tö rababa bäri amne, Ngöbökre mikadre ütiäte jae, ye abko rababa ütiäte ñakare kräke.

Jesukwe diribare ünän ja ngwärekre jökrä

⁴⁴ Yebti Jesukwe ngrateba kri, käkwe nieba:

Nire nire käkwe tödekadre tibti, ye abko ñan tödekadre ti ne aibehti kwe, akwa ti Rün tikwe käkwe ti juani, yebti tödekadre kwe arato.

⁴⁵ Erere arato, nire nire käta ti tuen, ye tä ti Rün ti juanka tuen arato, ñobtä ñan angwane niarata dre dre nuemna tie aibe tita nuene.

⁴⁶ Nire nire tä nüne kä ikote amne Ngöbö gare ñakare ie, käkwe tödekadre tibti abko ñan nünandi mda kä ikote kwe, ñobtä ñan angwane rükadre ño Ngöbö kanti rükadre gare ie, abkokäre ti jatani ñotrare mun ngätäite kä nebtä.

⁴⁷ Akwa nire nire käta ti kukwei nuen, akwa ñan tä mike täte amne ñan tä mike era jae, ye kräke tikwe ñan kukwe ükadrete au, ñobtä ñan angwane ñan ti jatani kukwe ükete ni rüere juantarikäre

Ngöbö okwä bäre mento, akwa ti jatani ni di-antarikäre niaratre ngite ngäniene.

⁴⁸ Akwa nire nire tä bätä ngwen tibtä amne kukwe dirita tikwe ñan tä mike ütiäte jae, ye abko ñan tikwe kukwe ükadite kräke amne ñan tikwe kitadi ngite Ngöböye. Akwa munkwe ñan ti kukwei mikadre era, ye ngwane ti Rün käkwe kukwe ükadite munkrä kä mrä angwane,

⁴⁹ ñobtä ñan angwane tita blite, ye abko ñan tita niere ja töi jenbti, akwa ti Rün tikwe käkwe ti juani ye abko tä dre niemna tie abko erere tita dirire munye.

⁵⁰ Ti Rün kukwei, ye abko nire nire käkwe mikadre era jae abko rabadi nüne kärekäre ti Rün Ngöböbe abko gare kuin tie, aisete tita kukwe niere ye abko ti Rün tikwe tä niemna tie, erere tita niere. Abko kore se, nieba Jesukwe.

13

Jesukwe nitre ja töitikaka ben ngoto bätäninte

¹ Yebti bieta Pascua jatabara nüke angwane, Jesukwe kä mikarekä kä nebtä amne, rikareta kä käinbti niara Rün kanti, ye abko kä nükanina abko nämanena gare Jesuye angwane, nitre jen Jesukwe nämane kä nebtä abko Jesu näma tarere, ye abko tareba täte jökrä kwe.

² Nun jataba mröre dere, akwa nun ngämi mröre, känenkri Simón ngobo Judas Iscariote abko di-ablukwe töi mikabara Jesu rüere, Jesu kitakäre ngite.

³ Akwa Jesu abko, ie Rünkwe jändrän jökrä mikanina gare nämanena gare ie amne, niara

jatani Ngöbökre amne rikadita Rün kánti, ye abko nāmanena gare ie arato.

⁴ Ne aisete, batibe rababara tākānintbe mröre mesabtā, akwa rükaba dikekāta krö, kākwe dān tikateba jabtā, bti dān kukwān chi mākāteba kwe ja mrökarabtā,

⁵ bti ñö kekaba unkwente kwe, bti rikaba nun ja tōitikaka ben ye ngoto bātete, ni klabore kākwe nuendre ye kwrere amne, dān kukwān nāmane niara mrökarabtā, yebti rikaba nun ngoto bā rötöta se kwrere.

⁶ Jesu rikaba nebe Simón Pedro kánti ngoto bātātekāre angwane, Pedrokwe nieba ie:

Ti Dānkien, ¿ni klabore kāta ni ngoto bātete, kwrere jire ma bike ti ngoto bātete tie ya? nieba kwe ie.

⁷ Abtā Jesukwe nieba mda ie:

Tita dre nuene ñan nebe nūke gare mae mtare, akwa abti rükadi gare mae, nieba kwe Simón Pedroye.

⁸ Angwane Pedrokwe nieba mda Jesuye:

¡Tikwe ñan ma tuametre ja ngoto bātete jire chi! nieba kwe ie.

Abtā Jesukwe nieba mda ie:

Tikwe ñan ma ngoto bātārete ne ngwane, ma ñan rabadre jen tikwe, nieba kwe ie.

⁹ Angwane Simón Pedro kākwe nieba mda ie:

Ti Dānkien, kore ne ngwane, ñan makwe ti ngoto aibe bātāte, akwa makwe ti kise amne ti dokwā bātāte arato, ie ti tō nibi, nieba kwe ie.

¹⁰ Akwa Jesukwe nieba mda ie:

Nita jūben krire, bti nita niken kānime, ye ngwane ni ngoto aibe tā nebe dobrore, aisete ni ngoto aibe bātārete, ñobtā ñan angwane ni

ngrabare abko tärä nebe merebe jökrä amne mun abko nena merebe, akwa era metre mun jökrä ñakare merebe, nieba Jesukwe.

¹¹ Jesukwe nieba kore, ñobtä ñan angwane nirekwe kitadi ngise ye abko nämä gare kuin ie, aisete nieba kore kwe Judas Iscariotebtä.

¹² Jesukwe nun ja töitikaka ben ngoto bätäteba ünän jökrä, bti Jesukwe dän kitabata jabtä, bti rababata tākänintbe mesabtä, kākwe nieba:

¿Ñobtä tikwe mun ngoto bätrite ye nü gare munye ya? nieba Jesukwe nunye.

¹³ Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Ti abko Dirikä amne ti mun Dänkien munta niere tie, ye abko kukwe era erere munta niere, ñobtä ñan angwane ti abko Dirikä amne ti mun Dänkien bkänä.

¹⁴ Ti Dirikä amne ti mun Dänkien kākwe mun ngoto bätrite jökrä ni klabore kwrere ne ngwane, ye kwrere munkwe ja mika bobre ni klabore kwrere, kākwe ja ngoto bätädrete jae kwärikwäri, tikwe nuni ye kwrere.

¹⁵ Tikwe ja miri bobre ni klabore kwrere mun jökrä kräke, ye kwrere munkwe nuendre jakrä kwärikwäri, abkokäre tikwe kukwe bä miri kore mun okwäbti.

¹⁶ Ye abko, ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ni klabore ye ñakare bäri ütiäte niara bkänkä kräke. Erere arato, ni ni mda kukwei ngwianka ye abko ñakare bäri ütiäte ni niara juanka ye kräke.

¹⁷ Ne aisete tikwe kukwe nuni mun kräke, ye nü gare munye angwane, munkwe nuendre kwrere

jakrä kwärikwäri arato ne ngwane, kä rabadi nuäre munbtä amne Ngöbökwe ja di biandi munye.

¹⁸ Akwa tita kukwe niere, ye abko ñakare mun jökrä kräke, ñobtä ñan angwane tikwe mun mden mden dianinkä jen jakrä ye abko gare kuin tie, akwa Ngöbö Kukwei tä tikani ye abko rabadre bare, abkokäre ni iti käkwe kukwe nuendi krörö btä kukweta tikani:

Ni iti tä mröre siä kwatibe te tibe abko nikwitani ti rüere, *Salmos 41.9*
abko tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye erere rakadikä.

¹⁹ Kukwe ye abko ngämi nakenkä, känenkri tita niere munye, kukwe ye kwrere rabara nakenkä mun okwäbti angwane, TITA abko munkwe mikadre era, abkokäre tita niere munye.

²⁰ Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere mda munye abko krörö:

Tita ni juen, ye nire nire käkwe kadre ngäbti, ni ye abko käta ti ne ara jire kaen ngäbti amne, nire nire käta ti kaen ngäbti, ni ye abko käta Ngöbö ti juanka ara jire kaen ngäbti. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

Judas Iscariote käkwe Jesu kitadi ngise, niebare Jesukwe

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesukwe blitaba kore, ye btäräbe Jesu ñan moto rababa neme nuäre, rababa ruen ie angwane, Judakwe niara kitadi ngise abko nieba metre krörö kwe:

Mun iti tä nete käkwe ti kitadi ngise ti rüeye ti müre ketakäre, ye abko ti bike niere metre munye, nieba Jesukwe.

²² Abtä nun ja töitikaka ben rababa ja mike ñäräre kwärikwäri, akwa Jesu nämä ñäke nirebtä, ye ñan rababa nüke gare nunye.

²³ Abtä ni iti ja töitikaka ben abko Jesu nämane tarere kri abko nämä tākänintbe känime mesabtä mröre Jesu ken angwane,

²⁴ nirebtä nämä blite ni ye käkwe ngwiandretari Jesuye abko Simón Pedro käkwe nieba kisebti ie.

²⁵ Ye erere bkänä, ni ye käkwe gitakaba Jesu kukwäre, käkwe nieba ie:

Ti Dänkien, ¿nirekwe ma kitadi ngise? nieba kwe ie.

²⁶ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike ban oto mike tibo mrö ñöite abko tikwe biandi nireye amne ni ye ara, nieba kwe.

Ye btäräbe Jesukwe ban oto mikaba tibo, bti Simón ngobo Judas Iscariote, ie bianba kwe.

²⁷ Judas käkwe ban oto kaba ngäbti Jesuye, ye btäräbe Satana rükaba btä angwane, Jesukwe nieba ie:

Makwe dre nuendi, ye nuene jötrö, nieba kwe ie.

²⁸ Jesukwe ñäkäba kore Judaye, akwa ñobtä ñäkäba kore kwe ie, nun mda mda ja töitikaka ben nämä mröre mesabtä, ie ñan rükaba gare.

²⁹ Akwa Judas abko nämä ngwian nunkwe ngibiare, aisete Jesukwe juani jändrän kökö bietakrä ya o ngwian biamna kwe ie ni bobre bobreye abko nun ruäre rababa nütüre.

³⁰ Akwa Jesukwe ban bianba Judaye angwane, Judakwe kaba ngäbti, ye btäräbe Judas rikaba Jesu kite ngise rüeye. Ye ngwane kä rababara iko jökrä.

³¹ Judas rikaba mentokwäre, yehti Jesukwe nieba:

Mtare ti, Ni Kä Nebtä Ngobo, mun tarekä kri abko di kri bä nuäre rabadi mikani tuare amne Ngöbö mun tarekä di kri bä nuäre rabadi mikani tuare Ni Kä Nebtä Ngobo köböire.

³² Ye abko, ti Ngöbö Odei käkwe Ngöbö di kri bä nuäre mikadi tuare, ye kwrere arato Ngöbö käkwe ti Ngöbö Odei di kri bä nuäre mikadi tuare arato, ye abko Ngöbökwä nuendi jötrö.

³³ Mdakäre abko, mun ngäbäkre kiakia tare kri tikwe, mun ye ben tikwe ñan nünandre raire mda. Ti näin angwane, mun rabadi ti känentari kisere, akwa tikwe kukwe nieba nitre israelita ji dokwäteye, erere ti bike niere munye: Ti näin mdente, ye kanti mun ñan raba niken gwaire tibe.

³⁴ Akwa ti bike kukwe bien nuendre btin munye, ne erere munkwe nuen abko krörö: Mun ja töitikaka tibe käkwe ja tare kwärikwäri. Tita mun tarere ño, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri.

³⁵ Munkwe ja taredre kwärikwäri tita niere munye, ne kwrere munkwe ja taredre ne ngwane, mun abko ja töitikaka tibe ye rabadi gare ni jökräye, nieba Jesukwe nunye.

*Pedro käkwe Jesu rükandite, niebare Jesukwe
(Mateo 26.30-35; Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34)*

³⁶ Angwane Simón Pedro käkwe nieba mda ie:
Ti Dänkien, ¿ma näin mdente? nieba kwe ie.
Jesu käkwe nieba mda ie:

Ti näin mdente, ye kánti ma ñan raba niken jire chi tibe mtare, akwa abti ma näinta ti jiebtí arato, nieba kwe ie.

³⁷ Abtä Pedrokwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¡tita juto biare krütakäre makrä! ¿Se ñobtá abko ti ñan rabadre mabe gwaire mtare, mata niere se? nieba kwe ie.

³⁸ Ye ngwane Jesukwe nieba mda ie:

¿Mata biare krüte tikrä bkänä ya? Ti bike kukwe era erere niere mae abko krörö: Antlan ngämi ngwäne, ye känenkri ti gare ñakare mae, makwe niedi bämä jire, nieba kwe Pedroye.

14

Jesukwe nitre ja töitikaka ben moto mikani jäme

¹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Kukwe yebtä mun ñan rekwetaka ja jiebtí, akwa munkwe tödeka Ngöböbti amne munkwe tödeka tibti arato,

² ñobtá ñan angwane ti Rün tikwe, kánti kä tärä kabre nünankrä. Kä ñakare kore, ne ngwane tikwe niedre munye, akwa kä tärä amne ti bike niken kä ükete biare munkrä.

³ Ye erere ti näinta kä ükete munkrä, yebti ti jatadita mun tuenta, kä näin mun ngwena jabe angwane, ti tädi ti Rün kánti, ye kánti mun tädi ketetibe tibe, abkokäre ti näin mun ngwena.

⁴ Mdakäre abko, ti näin mdente, ye kánti ji garera kuin munye, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

⁵ Abtä Tomákwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, ma näin mdente gare ñakare nunye, ¿se abko ji rabadre gare ño nunye amarebti mata niere kore ye? nieba kwe ie.

⁶ Angwane Jesukwe nieba mda:

Ti abko ji ngöräbe, köböire ni jökrä raba nüke ti Rün kanti amne, ti aibe abko kukwe era erere mikaka gare Ngöbötä amne ti aibe abko ni mikaka nire kärekäre, aisete ti ne aibe köböire ni rabadre ti Rün kanti.

⁷ Ti abko nire metre gare munye ne ngwane, ti Rün garera munye arato. Mun jatani ja töitike tibe abti kä nüke mtare munta ti Rün tuen tibtä amne ti Rün nena gare munye mtare, nieba kwe nunye.

⁸ Angwane Felipe abko käkwe nieba mda ie:

Ti Dänkien, ma Rün mike tuadre nunye aibe kwe nun rabadi dbe, nieba kwe Jesuye.

⁹ Abtä Jesukwe nieba mda Felipeye:

Felipe, ¿tikwe nünabarera raire munbe nete, akwa ti abko ni ño, ye ngämi nüke gare mae ya? Nire nire käta ti tuen, ye abko tä ti Rün tuen arato. ¿Ye ñöbtä abko tikwe ti Rün mikadre tuadre munye, mata niere tie ye?

¹⁰ ¿Ti tä ketetibe ti Rünbe amne ti Rün tä ketetibe tibe, ye abko ñakare era makrä ñan ñan? Akwa tita kukwe niere munye, ye abko ñan tita niere ja töi jenbti, akwa ti Rün tä nüne ketetibe tibe käta sribi jakwe nuene ti köböire.

¹¹ Ye abko, tita ketetibe ti Rünbe amne ti Rünta ketetibe tibe, ye mika era munkwe; akwa ne ñan raba neme era munkrä ne ngwane, sribi kri ñan tuabare nuenta tikwe, yebtä ti kukwei mika era munkwe.

¹² Mdakäre abko, ti bike kukwe era erere niere munye: Nire nire käta tödeke tibti, ye abko sribi kri nuenta tikwe, ye kwrere nuendi kwe arato. Akwa mtare ti bike nikenta ti Rün kanti, aisete ni ye käkwe sribi bäri kri nuendi Ngöbö diebti.

¹³ Ye abko, mun tö raba dre dre käräi ti Rünye ti käfti, ye abko tikwe nuendi mun kräke, ye köböire ti Rün di kri bä nuäre rabadre mikani ütiäte kri ti Ngöbö Odei köböire, abkokäre tikwe nuendi mun kräke.

¹⁴ Ye abko, mun tö raba kukwe ño ño käräi tie ti käfti angwane, tikwe nuendi mun kräke.

Jesukwe Ngöbö Üai juandi, niebare kwe

¹⁵ Yebti Jesukwe nieba mda nunye:

Munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, tita kukwe nuemna ye erere munkwe mikadre täte

¹⁶⁻¹⁷ angwane, mun Die Mikaka mdara jire juandre ti Rünkwe ti täte munkrä abko tikwe kärädi ie. Mun Die Mikaka mdara jire ye abko Ngöbö Üai. Niara abko kukwe era erere niekä, ye abko ti Rün tikwe käkwe juandi angwane, rabadre käreäre munbe abkokäre. Akwa nitre nünanka Ngöbö rüere abko ñan raba mun Die Mikaka ye kaen ngäfti jire chi, ñobtä ñan angwane niaratre ie Ngöbö Üai tuen ñakare amne gare ñakare ietre arato, aisete ñan raba kaen ngäfti; akwa mun abko ben Ngöbö Üai mun Die Mikaka tä nüne amne niara garera munye, ñobtä ñan angwane tä nüne tibtä aisete. Nebti niara rabadi nüne munbtä.

¹⁸ Mdakäre abko, ti bike nikenta, akwa mun ñan rabadre uli kwrere nete, ñobtä ñan angwane ti jatadita rabakäre munbe.

¹⁹ Akwa nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe ñan ti tuadreta jire mda abko köböi nükerä känime, akwa mun abko käkwe ti tuadita amne tita nüne käreäre, abtä munkwe nünandi käreäre arato.

20 Akwa munkwe ti tuadita, köbö ye näire tita ketetibe ti Rünbe amne munta ketetibe tibe amne tita ketetibe munbe abko munkwe gadi.

21 Ye abko, tita kukwe bien nuendre, ye nire nire tä kaen ngäbti abko erere tä mike täte, ni ye tä ti tarere era metre bkänä abko bä mikata kwe. Nire nire käta ti tarere kore, ni ye abko ti Rün tikwe käkwe taredi amne ti ara jire käkwe taredi arato, käkwe ja mikadi gare metre ie, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

22 Abtä Judas (akwa ñakare Judas Iscariote, akwa Judas mdara jire) ye käkwe nieba mda Jesuye:

Ti Dänkien, ¿ñobtä makwe ja mikadita tuadre nun aibeye amne ñakare ni jökräye mata niere ye? nieba kwe ie:

23 Angwane Jesukwe nieba mda:

Nire nire käta ti tarere ye abko tä ti kukwei mike täte amne ti Rün käkwe taredi. Erere arato, ti Rün amne ti, nun jatadi ja gwirie mike ni yebtä.

24 Akwa nire nire tä ti tarere ñakare, ni ye abko tä ti kukwei mike täte ñakare. Ti kukwei nuata munkwe, ye abko ñan ti kukwei jen tikwe abko tita niere, akwa ti Rün ti juanka abko kukwei nieta tikwe munye.

25 Ye abko, ti tä munbe nete angwane, tita kukwe ne niere jökrä munye kore,

26 akwa mun Die Mikaka Ngöbö Üai Deme juandre ti Rünkwe ti käbti, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era Ngöböbtä ütiäte munkrä, erere diridi jökrä kwe munye. Erere arato, tita kukwe niere munye, ye mikadita töre jökrä kwe munye.

²⁷ Mdakäre abko, kä jäme jen tikwe ti bike mikete munbtä, ye abko ñan nitre nünanka kä nebtä kätä kä jäme bien, kwrere jire ti bike bien munye, aisete mun ñan rekwetaka ja jiebtı amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä.

²⁸ Ti abko bike nikenta, akwa ti rükadita munbe nete, tikwe nini, ye munkwe kukwei nurira. Ye abko, munta ti tarere era metre bkänä ne ngwane, ti bike nikenta kä käınbti ti Rün kántı, tikwe nini munye, ye käi rabadre nuäre munbtä, ñobtä ñan angwane ti Rün abko bäri kri tikrä aisete.

²⁹ Ye abko, tita kukwe niere ne ngämi nakenkä, känenkri tita kukwe jökrä niere munye, akwa rakadrekä angwane, ti kukwei rabadre era munkrä, käkwe tödekadre metre tibti, abkokäre tita niere käne kore.

³⁰ Akwa gwängwarbe kä ñan nebera blitakrä kabre dikaro munbe tie, aisete tikwe ñan blitadre kabre mda munbe, ñobtä ñan angwane Satana tä nitre nünanka Ngöbö rüere dänkiene abko kitera ti rüere. Satana abko tä ñakare jire chi ti dänkiene.

³¹ Akwa tita ti Rün tarere abko nitre nünanka Ngöbö rüere ie rabadre gare metre amne ti Rün tä dre nuemna tie, erere tita nuene täte jökrä, ye rabadre gare ietre arato, abkokäre kukwe ye rakadikä kore.

Ne aisete, näin krö. Brän. Ari kä mitekä nete, nieba Jesukwe nunye.

15

Nikwe nünandre ketetibe Ngöböbe niebare Jesukwe

¹ Yebti Jesukwe ja bä mikaba uba kökräi kwrere amne nitre tödekaka bti abko bä mikaba uba küdei kwrere kwe, käkwe nieba mda nunye:

Ti abra uba kökräi era metre kwrere amne ti Rün abko sribikä uba kökräi yebtä kwrere.

² Ye abko, uba küdei mden mden ngwä neme ñakare btä, ye abko ti Rün tä tikekä ta; akwa uba küdei ngwä neme kabre kabre btä, ye abko niarata mutu kiakia aibe tikekä, bti tä bäsekä kuin merebe abko ngwä rabadre bäri kabre btä abkokäre.

³ Mun abko ie tikwe kukwe niebare, ye munkwe mikani era, käkwe tödekani tibti, aisete kukwe ye köböire mun nena merebe, ngite ñakare Ngöbö ngwärekre.

⁴ Mun abko raba nekete janknu ketetibe tibtä amne ti rabadi nekete janknu ketetibe munbtä arato, ñobtä ñan angwane uba küdei tä neketan-
inte uba kökräibtä aibe angwane ngwäta neme btä; akwa uba küdei kaibe mento uba kökräi bäre, ye ñan ngwä raba neme jire chi btä. Ye kwrere arato, munta ñakare ketetibe tibe, akwa tä ti bäre mento ne ngwane, mun ñan rabadre sribi kuin nuene tikrä amne ni ñakare jire mda käkwe tödekadre tibti mun köböire.

⁵ Ti abko uba kökräi era metre kwrere amne mun abko uba küdei kwrere. Nire nire tä nüne ketetibe tibe amne tita nüne ketetibe ben, ni ye abko käkwe sribi kuin nuendi tikrä, köböire ni mda mda käkwe tödekadi Ngöböbti, ye abko uba ngwäta nebe kabre uba küdei kuinbtä ye kwrere. Akwa mun tädre kaibe ti bäre mento angwane, sribi kuin ütiäte Ngöbökrä ñan rabadre bare jire chi munye.

⁶ Ye abko, nire nire käkwe ñan nünandre ketetibe tibe, ye abko kitadrekä Ngöbö okwä bäre mento

amne, uba küdekrä tikakata tä neme nõtare amne ükäröta ketetibe jökrä, bti kukwata, ye kwrere jire Ngöbökwe ni ye kitadi ja okwä bäre mento ja tare nikakäre kärekäre.

⁷ Akwa mun abko käkwe nünandre käre ketetibe tibe amne tita kukwe dirire munye, yebtä munkwe nünandrekä era metre ne ngwane, mun tö raba dre dre käräi Ngöböye, erere munkwe kärä amne biandi kwe munye.

⁸ Mdakäre abko, uba ngwäta neme kabre, ye kwrere munkwe sribi kuinkuin nuendi, köböire ni kwati käkwe tödekadre Ngöböbti abko rabadi uba ngwä kabre kwrere, yebtä abko mun ja töitikaka tibe abko rabadi gare metre amne ti Rün rabadi käikitaninkä kri.

⁹⁻¹⁰ Ti Rünta ti tarere, ye kwrere tita mun tarere arato. Angwane ti Rün kukwei mikata täte metre tikwe, abtä ti Rünta ti tarere kärekäre tä nüke gare kärekäre tie, ye kwrere jire munkwe ti kukwei mikadre täte ne ngwane, tita mun tarere kärekäre rabadre nüke gare kärekäre munye arato.

¹¹ Ye abko, munkwe kä ngwiandre bäri nuäre gwaire jabtä tibe amne kä nuäre rabadre täte jökrä munbtä, abkokäre tita blite kore munbe.

¹² Angwane ti kukwei mikadre täte munkwe abko krörö: Tikwe mun tarebare, ye kwrere munkwe ja tare kwärikwäri.

¹³ Nire tä ja mike müre ketadre kukwe muko diäre, ye ngwane tä kukwe muko tarere era metre abko bä mikata.

¹⁴ Tita dre dre nuemna abko erere munta nuene ne ngwane, mun abko ti kukwe muko tikwe abko bä mikata munkwe.

¹⁵ Ye abko, mun ni klaboré tikwe abko tikwe ñan

niedre mda, ñobtä ñan angwane ni klabore abko bkänkä tä dre dre nuene, ye gare ñakare ie, akwa ti Rün tä dre dre niere tie, erere tita mike gare jökrä munye, aisete mun abko ti kukwe muko tikwe, tita niere.

¹⁶ Mdakäre abko, ñan munkwe ti dianinkä ja töi jenbti au dirikäre jae, akwa tikwe mun dianinkä ja töitikakäre jabe amne, tikwe mun mikani juandre kwäräkwärä sribire jakrä abko köböire ni mda mda jatadre kabre tödeke tibti abkokäre. Ye aisete, uba ngwäta neme kabre btä, ye kwrere sribi munkwe rabadre abko köböire ni kwati rabadre tödeke kärekäre tibti, abkokäre tikwe mun dianinkä jakrä. Erere arato, tita dre dre nuemna munye, ye kwrere munkwe nuendre ne ngwane, munkwe jändrän ño erere kärädre ti Rünye ti käbti angwane, biandi kwe munye.

¹⁷ Akwa tita kukwe nuemna munye abko krörö: Munkwe ja tare kwärükwäri abko tita niereta munye, nieba Jesukwe.

Ni jökrä töi Ngöbö rüere abko mätä kri nitre ja töitikaka Jesube yebtä

¹⁸⁻¹⁹ Yebti Jesukwe nieba mda:

Nitre nünanka Ngöbö rüere ye ben ketetibe mun tädre, akräke mun rabadre tare kri kwetre. Mun nämane niaratre ngätäite, akwa tikwe mun dianinkä jen jakrä, aisete mtare mun ñan nena nitre nünanka Ngöbö rüere kwrere, aisete tä bätä ngwen munbtä. Nitre nünanka Ngöbö rüere abko käkwe bätä ngwiani käne tibtä, aisete bätä ngwiandi kwetre munbtä arato, ye abko rabadre gare munye.

²⁰ Akwa tikwe kukwe nini krörö munbtä, ye munkwe ngwianta töre jae: Ni klabore ye abko ñakare bäri ütiäte niara bkänkäbti ta, tikwe nini munye. Ne aisete ni ruäre tä näin kisere ti jiebtä ti mikakäre ja tare nike, ye kwrere arato nändi mun jiebtä kwetre mun mikakäre ja tare nike tödekabtä tibti; akwa ni ruäre käkwe ti kukwei mikani ütiäte, ye abko käkwe mun kukwei mikadi ütiäte arato.

²¹ Tödekabtä tibti nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe kukwe nuendi bätäkä ngwarbe mun rüere, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti juanka abko gare ñakare ietre, aisete nuendi kore kwetre munbtä.

²² Ye abko, ti ñan rükadre blite bentre Ngöböbtä akräke kukwe nuenta kwetre, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa ti nukanina blite Ngöböbtä bentre, aisete niaratre ja mike ngite ñakare abko ñan raba niere jire chi jabtä.

²³ Nire nire tä bätä ngwen tibtä, ye abko tä bätä ngwen ti Rünbtä arato.

²⁴ Erere arato, sribi kri ñan tuabare, ni mda mdakwe ñan nuenbare jire abko erere ti nukani nuene niaratre ngätäite Ngöböta tibe mikakäre gare, sribi ye abko ti ñan rükadre nuene akräke niaratre tä ja mike ngite, yebtä rabadre ngite ñakare. Akwa sribi kri ñan tuabare tikwe nuenbare abko tuani ja okwä jenbti kwetre, akwa tätre bätä ngwen janknu tibtä amne ti Rünbtä arato.

²⁵ Akwa Ngöbö Kukwei krörö rabadre bare, abkokäre niaratreta bätä ngwen kore tibtä amne ti Rünbtä:

Ti ja mike ngite ñakare rüere,

akwa tä bätä ngwen tibtä, *Salmos 35.19; 64.4*
abko tä tikani niaratrebtä.

²⁶ Akwa Ngöbö Üai tä ti Rün kanti. Niara abko mun Die Mikaka amne tikwe niara juandi munbtä. Ngöbö Üai ye abko kukwe era metre niekä Ngöböbtä amne jändrän jökräbtä abko jatadi ti Rünkri, aisete kukwe era erere niedi tibtä kwe munye, ti mikakäre gare munye.

²⁷ Erere arato, tikwe sribi kömikanintbe kena angwane, mun nämane siba tibe abti kä nüke mtare, aisete munkwe kukwe era erere niedi tibtä ni mda mdaye arato, ti mikakäre gare ietre.

16

¹ Munkwe tödekadre janknu tibti amne munkwe ñan ti gibliarekäta, abkokäre tita kukwe ne niere munye.

² Nitre nünanka Ngöbö rüere käkwe mun kitadikä sinagoga bäre mento, mun ñan rikadre gätäre ketetibe bentre mda abkokäre. Bärire mda abko, kä jatai angwane, nitre ye käkwe mun müre ketadi, akwa niaratre tädi sribi kuin nuene Ngöbökrä rabadi nütüre.

³ Nitre nünanka Ngöbö rüere abko ie ti Rün gare ñakare amne ti gare ñakare ietre arato, aisete nundi kore kwetre munbtä.

⁴ Tita kukwe niere munye, ye kwrere rabadre nakenkä munbtä angwane, tikwe kukwe niebarera käne munye, ye abko munkwe ngwiandreta töre jae, abkokäre tita niere mtare munye.

Sribi Ngöbö Üaikwe

Käne ti jatani sribi kömiketbe angwane, ti nämane ketetibe munbe abti kä nüke mtare, aisete tikwe kukwe ye nieba ñakare käne munye.

⁵ Akwa mtare Ngöbö ti juanka, kánti ti bike nikenta rabakäre ketetibe ben, akwa ti bike nikenta mdente mun ngämi ngwentari metre tie.

⁶ Angwane ti bikera nikenta, tikwe nini, abtä mun moto nibi nötöte jirekäbe ja jiebtí au, aise te mun nibi ulire ulire jökrä.

⁷ Akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Ti rikareta ti Rün kánti ye abko bäri kuin munkrä, ñobtä ñan angwane ti ñan rikadreta ne ngwane, Ngöbö Üai mun Die Mikaka ñan rükadre nüne munbtä, akwa ti näinta ne ngwane, tikwe niara juandi nüne munbtä.

⁸ Ngöbö Üai mun Die Mikaka rükadi angwane, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöbö ngwärekre, ye abko mikadi gare kwe ietre amne niaratre ñakare metre Ngöbö ngwärekre mikadi gare kwe ietre arato. Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökre kukwe ükadite juankäre ngwarbe kä ja tare nikakrä kánti abko Ngöbö Üai kärke mikadi gare ietre, ye ngäniene niaratre kärke tödekadre tibti, abkokäre kukwe mikadi gare kore ietre.

⁹ Ye abko, nitre nünanka Ngöbö rüere abko ngite Ngöböye abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane niaratre tä tödeke ñakare tibti.

¹⁰ Angwane niaratre tä bike metre amne ti abko metre ye ñakare era kräke abko Ngöbö Üaikwe mikadi gare ietre ti diäre, ñobtä ñan angwane ti bike nikenta ti Rün kánti kä käinbti, kánti munkwe ñan ti tuadita mda.

¹¹ Erere arato, nitre nünanka Ngöbö rüere abko kräke Ngöbökre kukwe ükadite juankäre ngwarbe

kä ja tare nikakrä kánti abko Ngöbö Üai kákwe mikadi gare ietre, ñobtä ñan angwane Satana tä niaratre dänkiene abko kräke Ngöbökwé kukwe ükaninante mikakäre ja tare nike kärekäre kä ja tare nika kánti.

¹² Mdakäre abko, kukwe mda mda tä kabre tikwe niedre munye, akwa tikwe niedre jökrä angwane, rabadre bäri tare munkrä mtare, aisete tikwe ñan niedre.

¹³ Akwa Ngöbö Üai kukwe era metre Ngöbökwé mikaka gare, ye rükadi nüne munbtä angwane, kukwe era metre jire jökrä tibtä tä dre niere abko niarakwe mikadi gare munye, ñobtä ñan angwane Ngöbö Üai ye kákwe ñan blitadi au jabtä, akwa Ngöbökwé kukwe ño ño niemna tibtä ie, ye aibe mikadi gare kwe munye. Erere arato, kukwe rakadikä ño ja täritäri abko mikadi gare kwe munye arato.

¹⁴ Mdakäre abko, ti abko ütiäte kri amne ti di kri bä nuäre, ye abko mikadi gare kwe munye, ñobtä ñan angwane jändrän tikwe abko niarakwe mikadi gare munye aisete.

¹⁵ Niara rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere munye, ñobtä ñan angwane jändrän jökrä tä ti Rünkwe, ye abko jen tikwe arato, aisete Ngöbö Üai rükadi jändrän tikwe mike gare munye tita niere.

Nitre ja töitikaka Jesube, btä kä rabadi nuäre Jesu tuareta

¹⁶ Akwa mtare bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta mda, akwa yehti bä jötrö munkwe ti tuadita mda, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

17 Angwane nun ruäre ja töitikaka Jesube kä rababa niere jae kwärikwäri:

¿Niara tö nibi dre niei nie amarebti nibi ñäke kore nie se? Bä jötrö nikwe ñan tuadreta, nini kwe, yebti bä jötrö angwane nikwe tuadita bobuta, nini kwe. Erere bike nikenta Rün kanti, nini kwe.

18 ¿Se abko tö nibi dre niei nie amarebti, bä jötrö, nibi niere se? ¿Se abko dre nieta kwe amarebti ñan nebe nüke gare jire chi nie? rababa niere jae kwärikwäri.

19 Yebtä abko nun tö rababa kukwe ngwaintari Jesuye abko Jesukwe gaba nunbtä, käkwe nieba nunye:

Bä jötrö munkwe ñan ti tuadreta, tikwe nini, bti bä jötrö munkwe ti tuadita, tikwe nini munye, ¿ye abko dre nini tikwe abko munta ngwentari jae kwärikwäri ñan ñan?

20 Ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: Kä kebera nüke angwane, bä jötrö munkwe ja müaidi amne mun moto rabadi nötöte, akwa nitre nünanka Ngöbö rüere abko btä kä rabadi nuäre krübäte. Mun moto rabadi nötöte ja jiebtä, akwa yebti kä rabadita nuäre munbtä, aise te kä ulire ye käi rikwitadikäta jötrö munbti.

21 Yebtä abko ti bike kukwe bä mike krörö: Meri tä kite ja ngibiare angwane, ja tare nikadi kri kwe ngäbäkre ngibiabtä, ye tarä neme gare ie, aise te tä neme ulire. Akwa ngäbäkre tarä därere kwe angwane, tä ja tare nike krübäte ye käita nikwitekäta jökrä bti, ñobtä ñan angwane ngäbäkre tä därere kwe ye abko käita neme nuäre krübäte btä, aise te ja tare nikata kwe, ye abko käita nikwitekä bti.

22 Ye kwrere arato, munta ulire mtare ñobtã ñan angwane ti näinta, akwa ti jatadita mun tuenta angwane, kä rabadita bäri nuäre munbtã, akwa kä nuäre ye abko ni mda mda kãkwe ñan diandrekãta jire chi munkãn. Ti rükadita mun ngätãite abko käi rabadi bäri nuäre munbtã.

23 Ye ngwane mentokwãre munkwe ñan kukwe ngwiandretari mda tie, akwa ti bike kukwe era erere niere munye abko krörö: mun tö dreye, ye erere munkwe kärã ti Rünye ti kãbti angwane, biandi jökrã kwe munye.

24 Mun jataba ja töitike tibe kena abti kä nüke mtare mun ngãmi jãndrãn kärere jire chi ti Rünye ti kãbti, akwa mtare mentokwãre munkwe jãndrãn kärã ie ti kãbti angwane, biandi kwe munye. Yebtã kä nuäre rabadi tãte jökrã munbtã.

25 Tita kukwe bã mike mtare munye, btã tikwe blitaniri, akwa kä jatadi köböiti angwane, tikwe ñan kukwe bã mikadre mda munye, akwa tikwe blitadi metre ta ti Rünbtã munbe.

26 Ne aisete ti näinta ti Rün kãnti, ye ngwane mentokwãre tikwe ñan jãndrãn kärãdre munkrã ti Rünye, akwa mun ara jire kãkwe jãndrãn kärãdi au jakrã ti Rünye ti kãbti,

27 ñobtã ñan angwane munta ti tarere amne ti jatani Ngöböcri abko munkwe mikani era jae. Yebtã abko ti Rün ara jire kãta mun tarere, aisete jãndrãn kärãta munkwe ti kãbti abko ti Rün kãkwe biandi munye.

28 Ti nãma ti Rün kãnti. Ti jataba nüne mun ngätãite kä nebtã, akwa mtare abko ti bike kä mikekãta kä nebtã, aisete ti bike nikenta ti Rün kãnti, nieba Jesukwe.

²⁹ Angwane nun ja töitikaka Jesube käkwe nieba mda ie:

Mtare mata blite era metre amne mata kukwe bä mike ñakare mda,

³⁰ aisete mtare nun ngämi kukwe ngwentari mae, känenkri nun bike dre dre ngwentari, ye garera mae, nibi tuen nunye amne, nunkwe ñan kukwe ngwiandretari jire mda mae abko nibi tuen nunye, aisete ma jatani Ngöbökre abko nibira era nunkrä, nunkwe nieba Jesuye.

³¹ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

¡Mtare ti kukwei nibi era munkrä ñan ñan, akwa ne känenkri ñakare ya!

³² Mtare kä nükerä gwängwarbe angwane, mun näin iti iti jene jene kwäräkwärä amne munkwe ti mikadite kaiibe. Akwa ti Rün tikwe käkwe ñan ti mikadite kaiibe akwa tädi tibe, aisete ti ñan rabadre kaiibe.

³³ Tita kukwe ne niere jökrä kore munye, mun rabadre nüne ketetibe tibe angwane, kä jäme Ngöbökre rabadre munbtä abkokäre. Akwa mun tädi nüne kä nebtä nitre nünanka Ngöbö rüere ngätäite angwane, munkwe ja tare nikadi kri tödekabtä tibti, akwa kukwe jökrä Ngöbö rüere kä nebtä abko tikwe ganaibarera kwäräbe, aisete munkwe nünanka dite jabtä amne munkwe ñan kä jürä ngwian jabtä. Abko kore se, nieba Jesukwe nun ja töitikaka benye.

17

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye jakrä

¹ Jesukwe blitaba ünän jökrä kore, bti nikraba kä käinbti kwe, käkwe nieba Ngöböye:

Tata, ti krütadre, bti ti rükadreta nire abko makwe kä kitani ti käne, ye erere nūra, aisete ti ma Odei ne kākwe ma mikadre ütiäte kri jae, abkokäre makwe ti ma Odei ne mika ütiäte kri jae,

² ñobtä ñan angwane nitre nünanka ma rüere kä nebtä, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie ni ye rabadre nüne kärekäre kä käinbti, abkokäre ni jökrä nünanka kä nebtä ye makwe mikani gare jökrä täte ti ma Odei neye.

³ Akwa nitre biani tie makwe, ye rabadre nüne kärekäre, abkokäre ma abko Ngöbö itibe era metre rabadre gare kuin ietre amne ti Jesukristo juani makwe kä nebtä, ye abko rabadre gare kuin ietre, ye aibe köböire rabadre nüne kärekäre mabe.

⁴ Mdakäre abko, tikwe ma mikani ütiäte kri kä nebtä amne makwe sribi biani nuendre tie, ye erere namani bare täte jökrä tie.

⁵ Ne aisete, kä ne däte ngämi, känenkri ti näma ma kanti angwane, ti nämane mikani ütiäte kri ma ben gwaire, ye kwrere makwe ti mikata ütiäte kri bobuta ma ben gwaire Tata.

Jesukwe ja di käräbare Ngöböye nitre ja töitikaka ben kräke

⁶ Mdakäre abko, nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ni dianinkä ruäre abko makwe biani tie. Niaratre ye abko ie tikwe ma mikanina gare kuin amne niaratre ye abko makwe jökrä, akwa makwe biani tie amne ma kukwei kani ngäbti kwetre, kākwe mikani era jae.

⁷ Mtare jändrän jökrä bianta tie makwe, ye abko tä kite makri nena gare kuin ietre,

⁸ ñobtä ñan angwane makwe ja kukwei biani tie, ye abko tikwe diribarera ietre amne kani ngäbti kwetre. Ne aisete ti jatani makri, ye nükani gare metre ietre amne makwe ti juani abko mikani era kwetre, käta tödeke tibti.

⁹ Makwe niaratre biani tie amne niaratre abko makwe, aisete tita ja di kärere kräke mae, akwa nitre nünanka ma rüere ye kräke ti ja di kärere ñakare mae mtare, ñobtä ñan angwane niaratre abko ñakare makwe aisete.

¹⁰ Mdakäre abko, jändrän jökrä tikwe ye abko makwe arato amne jändrän jökrä makwe abko tikwe arato. Ye abko, ni biani tie makwe ye köböire ti abko ütiäte kri nena gare.

¹¹ Erere arato, tikwe ñan nünandi mda kä nebtä, akwa nitre biani tie makwe, ye rabadi nüne kä nebtä amne ti abko näin nünenta mabe.

Tata, ma abko deme. Ma kä ütiäte kri, ye mden makwe biani tie arato, yehti makwe niaratre ngibia kuin, ma btä ti tä ketetibe, ye kwrere niaratre rabadre nüne ketetibe gwaire arato, abkokäre makwe niaratre ngibia kuin.

¹² Ye abko, ma kä ye mden makwe biani tie arato amne, ti tä nüne niaratrebe kä nebtä angwane, ni biani tie makwe ye tita ngibiare ma käbti, amne ni biani tie makwe ye abko ñan nikaninta jire iti mento tikän. Akwa ma kukwei tä tikani Judas Iscariotebtä ye rabadre bare, abkokäre niara tä nianinte tikän amne rabadi mento mabtä kärekäre kä ja tare nikakrä ye kanti.

¹³ Mtare ti bike nikenta ma kanti Tata, akwa ti tä kä nebtä angwane, nitre ja töitikaka tibe biani tie makwe abko kräke tita ja di kärere mae. Yehtä abko kä nuäre kri tibtä, ye kwrere kä rabadre

bäri nuäre btätre abko tita kärere mae kräke.

¹⁴ Mdakäre abko, tikwe ma kukwei diribare ietre, akwa nitre nünanka ma rüere, kwrere tita nüne ñakare jire ma rüere amne, ye kwrere nitre ja töitikaka tibe ñan nena nüne ma rüere, aisete nitre nünanka ma rüere tä bätä ngwen btätre.

¹⁵ Akwa ye ngäniene, ñan makwe nitre ja töitikaka tibe ye diandrekä kä nebtä abko tita ribere mae, akwa makwe ngibiadre rüe Satana ngäniene abko tita ribere mae.

¹⁶ Ti abko ñakare nitre nünanka ma rüere kwrere, ye kwrere nitre ja töitikaka tibe abko ñan nena nüne ma rüere, aisete bätä ngwianta btätre.

¹⁷ Akwa nitre ja töitikaka tibe käkwe nünandre bäri deme amne sribidre bäri metre kwetre makrä, abkokäre makwe niaratre kwita käre köbö kwatirekwatire ma kukwei era metre yehti.

¹⁸ Angwane nitre nünanka ma rüere, ngätäite makwe ti juani kä nebtä, ye kwrere arato tita nitre ja töitikaka tibe juen niaratre ngätäite.

¹⁹ Tita ja mike jenena nünakäre makrä amne sribikäre makrä, ye kwrere niaratre rabadre mikani jenena makrä nünakäre deme amne sribikäre makrä.

Ni jökrä tödekaka Jesubti, kräke Jesukwe ja di käräbare Ngöböye

²⁰ Mdakäre abko, ñan nitre biani tie makwe noko aibe kräke tita ja di kärere mae, akwa niaratre näin kukwe kuin tibtä niere ni mda mdaye, ye abko nire nire käkwe tödekadi tibti niaratre kukwei köböire, nitre ye kräke tita ja di kärere mae arato.

²¹ Ma ti Rün tikwe töita ketetibe tibe amne tita ketetibe mabe, ye kwrere nitre tödekaka tibti tibti, ye makwe die mika ja töi mike gwaire jökrä nünakäre kuin jabe kwärikwäri, abkokäre tita ja di kärere mae kräke. Nitre tödekaka tibti tibti ye rabadre ketetibe nibe arato abko köböire makwe ti juani kä nebtä, ye rabadre era nitre nünanka ma rüere ye kräke, abkokäre tita ja di kärere mae kräke.

²² Mdakäre abko, makwe ti mikani ütiäte kri, ye kwrere tikwe niaratre mikani ütiäte arato, ye köböire abko niaratre töi rabadre ketetibe jökrä ño ti amne mata ketetibe gwaire ye kwrere abko krörö:

²³ Tita nüne niaratrebtä amne mata ketetibe tibe, ye kwrere jire niaratre rabadre ni itibe kwrere nünakäre makrä. Ye abko, makwe ti juani kä nebtä amne mata ti tarere, ye kwrere mata nitre tödekaka tibti tarere, ye rükadre gare nitre nünanka ma rüere yeye, abkokäre nitre tödekaka tibti ye töi rabadre ketetibe jökrä ni itibe kwrere abko tita ribere mae.

²⁴ Tata tikwe, nitre ja töitikaka tibe amne ni mda mda käkwe tödekadi tibti, ye makwe biani tie, aisete ti tädre mdente, ye kanti tädre siba tibe, ie ti tö. Amne makwe ti mikani ütiäte kri, käkwe ja di kri bä nuäre biani tie, ye niaratre käkwe tuadre arato, ie ti tö, ñobtä ñan angwane kä ne däte ngämi, känenkri ma nämane ti tarere aisete.

²⁵ Tata, käre mata kukwe era metre erere nuene amne, nitre nünanka ma rüere abko ie ma gare ñakare, akwa tie ma gare kuin, amne makwe ti juani ye abko nena gare nitre ja töitikaka tibe nokoye.

²⁶ Amne tikwe ma mikanina gare ietre, akwa

tikwe ma mikadi gare janknu ietre ma Üai köböire, ye köböire abko nita ja tarere kwärikwäri, ye kwrere jire niaratre käkwe ja taredre kwärikwäri arato amne, ti ara jire rabadre nüne niaratrebtä, abkokäre tikwe ma mikadi gare janknu ietre. Abko kore se, nieba Jesukwe niara Rün Ngöböye.

18

Jesu kani ngite

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Jesukwe kukwe nieba ünän jökrä kore, bti ngurun kä Cedrón, ye kwärä nakriri Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe. Jesu rikaba ye kanti abko olibo krie nämane nökanı, kanti Jesu rikaba nun ja töitikaka benbe.

² Jesu nämánena gätäre bäre bäre kä ye kanti nun ja töitikaka benbe, aısete Judas, Jesu kitaka ngıse kámıkadre, ye ie kä ye nämánena gare arato.

³ Ne aısete, batıbe Judas jataba nıtre krörökrörö jie ngwena: nıtre rükä romanobo kwati amne guardia ju blıtakrä Ngöböbe ngıbiabtıkä abko nıtre blıtaka Ngöböbe nı mda mda diäre dánkıentre amne nıtre barıseo käkwe juanı. Nıtre jataba nüke Judabe ye abko nämá nän jändrän rükä ngwena kısetekısete. Erere arato, nämá nän ñukwä amne ñotra ngwena kısetekısete.

⁴ Akwa Jesu abko, btä kukwe rakadıkä ño ño, ye garera ie, aısete nieba kwe ietre:

¿Munta nän nıre kánene ye? nieba kwe ietre.

⁵ Nıaratre käkwe nieba mda Jesuye:

Jesu Nazarebo kánanta nunkwe, nieba kwetre ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ietre:

Ti ara tä nete, nieba Jesukwe ietre.

Angwane Judas, Jesu kitaka ngise kämikadre ye nämä nünaninkä siba nitre ye ngätäite.

⁶ Angwane, Ti ara tä nete nieba Jesukwe, ye btäräbe nitre rükaba kwati Jesu rüere ye käkwe näntebata ja jiehti angwane, rikaba jökrä temen se kwrere.

⁷ Angwane Jesukwe niebata mda ietre:

¿Munta näin nire känene ye? niebata kwe ietre.

Angwane niaratre käkwe niebata Jesuye:

Jesu Nazarebo känänta nunkwe, niebata kwetre ie.

⁸ Abtä Jesukwe niebata mda ietre:

Ti ara tä nete, tikwe nini munye. Akwa munta näin ti känene ne ngwane, nitre ja töitikaka tibe noko aibe munkwe tuametre nikenta jirekäbe, nieba Jesukwe ietre.

⁹ Kukwe ye rakakaba kore, ñobtä ñan angwane Jesukwe blitaba krörö Ngöböbe abko rabadre bare abkokäre: “Nire nire biani tie makwe, ye abko ñan riäteba jire iti tikän,” nieba kwe, erere rababa bare.

¹⁰ Angwane Simón Pedro nämä yete käkwe ngitra jabtä diankaba kwatate, bti ni iti kä Malco olo küde ruenkri tikakaba ta kwe ie. Malco ye abko nämäne klabore ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienkwe abko olo tikakaba Simón Pedrokwe.

¹¹ Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ngitra ye miketa kwatate yete. Ti Rün ara jire kite ti mike jändrän tare krübäte nuene, ¿se abko tikwe ñan nuendre ya? nieba kwe ie.

Jesu jänikani Anás kánti

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Bti nitre rükä romanobo amne dänkien kwet're btä guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä rükaba ye abko käkwe Jesu kaba ngite, bti mäkäteba kwet're,

¹³ bti järíkaba káne kwet're nebe Anás kánti. Anás ye abko Caifás köbrän. Anás abko käkwe sribibarera nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, akwa kä ye ngwane abko Caifás nämáne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene.

¹⁴ Bati Caifás ne mden käkwe niebare krörö Jesubtä nitre israelitaye: Ni israelita ñan krütadre jökrä, abkokäre ni itibe krütadre ni israelita jökrä kräke amne täte, niebare kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte käne

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Jesu järíkaba ngite angwane abko Simón Pedro btä ni ja töitikaka Jesube rikaba iti mda siba Jesu jiebtí. * Angwane ni ja töitikaka Jesube rikaba iti Jesu jiebtí, ye abko nämánena gare nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien yeye, aiseté rikaba ju bäre ki teri Jesube.

¹⁶ Akwa Pedro abko rababa nünaninkä ki jukweibtä. Abtä ni gare kuin nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye rikaba, käkwe blitaba meri jukwe ngibiabtikä yete ben angwane, rikaba Pedro ngwena ju bäre ki teri arato.

¹⁷ Angwane meri ye käkwe nieba Pedroye:

---

* **18:15** Ni ja töitikaka Jesube nikani Simón Pedrobe ye abko Juan käkwe tarä ne tikani nütüta.

¿Ma abko ja tötikaka ni se ben arato ñan ñan? nieba kwe ie.

Abtä Pedrokwe nieba ie:

Ñakare. Tita ja tötike ñakare ben, nieba kwe.

¹⁸ Ye ngwane abko, kä rababa tibo krübäte, aisete nitre klaboré amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä käkwe ñukwä bukateba, bti nämä träse angwane, Pedro nämä ñukwä träse siba niaratrebe yete.

Kukwe ngwianintari Jesuye

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Angwane Anás käkwe sribibarera nitre blitakrä Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kwrere, ye mden rikaba kukwe ngwentari Jesuye nitre ja tötikaka benbtä amne kukwe ño diri nämáne Jesukwe, ye abko rikaba ngwentari.

²⁰ Angwane Jesukwe nieba ie:

Nitre israelita tä ja ükekrö sinagogate amne ju blitakrä Ngöböbe kánti abko ie käre tita dirire amne tita blite ni jökrä ngwärekre, aisete tita blite ñakare gore nitre ja tötikaka tibe aibe ben.

²¹ ¿Se ñobtä abko tita kukwe ño dirire abko ma kite ngwentari ti ara jire ie ye? Nitre ti kukwei nuaka nuaka ye ben tikwe blitabare kukwe mden mdenbtä ye gare kuin jökrä ietre, aisete makwe kukwe ye ngwiantari ietre, nieba Jesukwe Anáye.

²² Jesukwe ñäkäba kore, yebtä abko guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä käkwe Jesu metaba tokobee ja käne, käkwe nieba ie:

¿Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko ie mata ñäke kore ya? nieba kwe ie.

²³ Jesu käkwe nieba mda ie:

Tikwe kukwe nini, ye mden blo abko niere tie. ¿Akwa tikwe kukwe nini ye tä dbe ne ngwane, ñobtä mata ti mete niere tie? nieba Jesukwe ie.

²⁴ Angwane Jesu nämä mäkäninte abko Anákwe juanba mda nebe dänä Caifás kánti. Caifás abko nämä nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkiene kä ye ngwane abko kánti Jesu juanba kwe.

Pedrokwe Jesu rükaninte bobu, bämä

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ Akwa Anás nämäne kukwe ngwentari Jesuye angwane abko, Pedro abko nämä ñukwä träse yete angwane, ni iti kákwe nieba ie:

¿Ma abko ñakare ja töitikaka ni se ben arato ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe ja rükanteba, kákwe nieba:

Tita ja töitike ñakare ben yeri, nieba kwe.

²⁶ Yebti ni klaboré nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kräke, akwa ni olo tikakaba kwärä ie Pedrokwe abko mräkä kákwe nieba Pedroye:

¿Ma ye täni siba ben olibo nurai kánti sete tikwe turi, nibi ruen tie ya? nieba kwe ie.

²⁷ Akwa Pedro abko kákwe ja rükantebata, ye btäräbe antlankwe ngwänänba, Jesukwe nieba ie, ye kwrere rakakaba.

Jesu jänikani Pilato ngwärekre

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Jesu nämä Caifás kánti, bti järíkaba mda go-bran romanobo ngwärekre angwane kä jatabara

ngwen. Akwa nitre israelita ji dokwäte ñan rikaba Jesu ngwena nebe gwi gobran kánti, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelita, kánti niaratre rikadre nebe gwi angwane, kukwe nämane úkaninte nitre israelitakwe núnankrä dbe Ngöbö ngwärekre, ye rüere ja mikadre ngite kwetre amne ñan rabadre dbe Ngöbö ngwärekre abtä ñan rabadre mrö bieta Pascuakrä kwete siba, abtä ñan rikaba gwä.

²⁹ Abtä Pilato jataba blite bentre ju bäre, kákwe nieba ietre:

¿Drebtä munta ni ne kite ngite? nieba kwe.

³⁰ Angwane nitre israelita ji dokwäte kákwe nieba:

Ni ne ja mike ngite ñakare, akräke nun ñan jatadre ngwena jire chi müre ketadre mae nete, nieba kwetre.

³¹ Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Ni noko ngwenante, bti kukweta úkaninte ño mun ngätäite ni kitakäre ngite, ye kwrere munkwe kukwe úkate kräke au, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

Akwa nitre israelita ji dokwäte kákwe nieba mda Pilatoye:

Ni ngite abko nunkwe müre ketadre ye abko mun romanobokwe köböi biani ñakare nunye, aisete nun ñan raba ni mda müre kete, nieba kwetre.

³² Ja krütadi ño nieba Jesukwe, ye erere rababa bare köbö ye näire.

³³ Yebtä Pilato rikaba gwä, kákwe Jesu käräba, bti niebare kwe ie:

¿Ma abko jrei nitre israelitakwe bkänä ya? niebare kwe ie.

34 Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¿Mata kukwe ngwentari tie ja töibti ya o ni mdakwe blitabare tibtä mabe, aiseite mata kukwe ngwentari kore tie? niebare kwe Pilatoye.

35 Angwane Pilatokwe niebare Jesuye:

Ti abko ñakare israelita, aiseite ma jrei nitre israelitakwe ya, ñakare ya, ye abko ñakare ütiäte tikrä, akwa nitre nünanka ma käite amne nitre bli-taka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käta ma kite ngite müre ketadre tie, aiseite drebtä makwe ja mikani ngite niere tie, niebare kwe ie.

36 Abtä Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ni kä nebtä tä jreire, ye kwrere ti ñan rabadre jreire. Ti rabadre jreire niaratre kwrere, akräke rükä tädrera sribikä tikrä abko käkwe rüdre ti dokwäre amne ti ñan kadre ngite nitre israeli-takwe. Ye mden kisete, ti abko ñakare jrei kä nebtä kwrere, niebare kwe.

37 Abtä Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Ma abko jrei bkänä ñan ñan? niebare kwe ie.

Angwane Jesukwe niebare ie:

Ti abko jrei makwe nini, ye kwrere bkänä, aiseite ti därebare kä nebtä amne nitre nünanka kä nebtä abko ie ti jatani kukwe era erere niere, aiseite nire nire tä nekete kukwe erabtä abko käta ti kukwei kaen ngäbti amne tä mike täte, niebare mda Jesukwe.

38 Angwane Pilatokwe niebare mda Jesuye:

¿Kukwe mden abko era? niebare kwe.

Pilatokwe kukwe ngwianintari kore Jesuye, bti Pilato rikabata ju bäre bliteta nitre israelita ji dokwätebe, käkwe nieba ietre:

Ni ne ja mike ngite ñakare nibi tuen tie.

³⁹ ¿Akwa bieta Pascua näire tikwe ni ngite tikadrete iti abko nuenta käre, aisete jrei nitre israelitakwe ne tikadrete tikwe, ie mun tö nibi ya? nieba Pilatokwe.

⁴⁰ Angwane nitre israelita jökrä rababa ngrente, kä rababa niere krörö:

¡Ni ye ñan tikate makwe! ¡Barrabás ye tikete! rababa niere.

Barrabás ye abko nämane rü miketbe gobran romanobo rüere abko tikadrete, rababa niere Pilatoye.

19

Jesu kitani ngite müre ketadre krusobtä

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

¹ Abtä Pilato nikani käkwe Jesu kwata metamna köbti nitre rükäye. Erere nuenbare kwetre.

² Angwane Jesu bä rabadre jrei kwrere, abkokäre nitre rükä käkwe kri tukwä sribebare koronare abko mikani kwetre Jesu dokwäbti, bti dän bä tain drüne kitani kwetre Jesubtä mikakäre yakrä jae.

³ Bti namani niken känime Jesu ken, kä namani niere:

Jrei israelitakwe, ma raba nüne raire näre, namanintre niere Jesu mikakäre yakrä jae.

Bti namanintre Jesu mete tokobee ngwärebtä.

⁴ Yebti Pilato jataba ju bäre, käkwe nieba nitre israelita ji dokwäteye:

Jesu ja mike ngite ñakare nibi tuen tie, aisete ti ki ngwenante munye nete tuen, nieba Pilatokwe ietre.

⁵ Erere bkänä, Jesu jäjataba ju bäre angwane, kri tukwä sribebare koronare nämä dokwäbti amne dän bä tain drüne kitani btä abko te järíkaba ju bäre angwane, Pilatokwe nieba:

Ni ne ti biki miketa mun kiseti abko tä nete ne, nieba kwe ietre.

⁶ Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne guardia ju blitakrä Ngöböbe ngibiabtikä okwä rababa Jesubtä angwane, rik-aba ngrente krikri be, kä rababa niere:

¡Müre kete krusobtä! ¡Müre kete krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

Niara ngite ñakare nibi tuen tie, akwa mun tö müre ketai ne ngwane, ngwenante munkwe müre keta krusobtä, nieba kwe mikakäre yakrä jae.

⁷ Angwane nitre israelita ji dokwäte käkwe nieba mda Pilatoye:

Kukweta ükaninte keteti Ngöböke nun israelita ngätäite, ye rüere niarata ja mike ngite, ñobtä ñan angwane niarata ja Ngöbö Odei niere, ye abko kukweta ükaninte nun ngätäite abko rüere tä ja mike ngite, aiseti müre ketadre, rababa niere kore.

⁸ Jesu abko ja Ngöbö Odei nämäni niere, ye jarabare Pilatoye angwane, bäri kä jürä namani btä.

⁹ Abtä nikaninta gwä, käkwe niebare Jesuye:

¿Ma abko kä mdenbo era metre? niebare kwe ie.

Akwa Jesu abko namani kwekbe, ñäkäbare ñakare kwe Pilato käre.

¹⁰ Abtä Pilatokwe niebare ie:

¿Ti di tarä ma bien müre ketadre krusobtä amne ti di tarä arato ma tikatekäreta, ye gare ñakare mae

ya amarebti ma ñan tö nibi ti kukwei kain ngäbti ye? niebare kwe ie.

¹¹ Angwane Jesukwe niebare mda Pilatoye:

Ngöbökwé ñan kä biandre mae ti müre ketadre, akräke ma di ñan rabadre jire chi ti bien müre ketadre, aisete nitre ti kitaka ngise mae müre ketadre, niaratre ye abko bäri ngite krübäte Ngöböye makrä, niebare Jesukwe ie.

¹² Ye ngwane mentokwäre abko Pilato namani kä känene jae Jesu tikatekäreta, akwa nitre israelita ji dokwäte rababa ngrente, kä rababa niere:

¡Makwe ni ye tikaditeta ne ngwane, ma ñakare ja kukwe mukore emperadorebe! Mdakäre abko, nire tö ja mikai jreire Jesu kwrere, ni ye abko emperador rüere, rababa niere Pilatoye.

¹³ Nitre ji dokwäte rababa ñäke kore, ye jaraba Pilatoye angwane, rikaba Jesu ngwena ju bäre, bti kürä nämä gwi ja täkräre kukwe ükatekrä, yehti Pilato rababa täkänintbe. Kä te Pilato rababa täkänintbe ye abko kädian nämane Gabata. Gabata abko Kä Jäkwatare nieta hebreore abko kánti Pilato nämane täkänintbe.

¹⁴ Kä ye ngwane abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä ngäbti bieta Pascua angwane, ye näire bäsi ñänä ruäre angwane Pilatokwe nieba krörö nitre israelita ji dokwäte yeye:

Jrei munkwe tä nete noko, nieba kwe.

¹⁵ Abtä nitre israelita ji dokwäte käkwe ngrateba bäri kri mda, kä rababa niere:

¡Ngwena mento, ngwena mento müre ketadre krusobtä! rababa niere.

Abtä Pilatokwe nieba mda ietre:

¿Tikwe jrei munkwe biandre müre ketadre krusobtä, ie mun tö nibi ñan ñan? nieba kwe.

Angwane nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe nieba Pilatoye:

Emperador romanobo aibe tä jreire nunkwe. Nebti jrei mda ñakare jire nunkwe, nieba kwetre mda ie.

¹⁶ Angwane nitre israelita ji dokwäte ye moto mikakäre jäme, Pilatokwe Jesu bianba müre ketadre krusobtä rükätre romanoboye.

Jesu metani krusobtä

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

Erere bkänä, nitre rükä rikaba Jesu ngwena müre ketadre krusobtä.

¹⁷ Jesu järeikaba angwane, rikaba kruso ngwena jakrä au käkä “Ni Dokwä Kroko Käi” nie nämame abko kánti. Kä ye arabe abko kädianta Gólgota hebreore.

¹⁸ Kä ye kánti Jesu metaba krusobtä angwane, ni nibu metaba Jesubtä kwärikwäri müre ketadre, aiseté Jesu rababa ni nibu ye ngätäite.

¹⁹ Angwane drebtä Jesu kitaba ngite, ye Pilatokwe tikamna krörö kri kukwänbtä: “JESU NAZAREBO NERE ABKO JREI NITRE ISRAELI-TAKWE” abko tikamna Pilatokwe, bti mikamna krusobtä käin kwe.

²⁰ Ye erere mikaba krusobtä käin angwane, nitre israelita kwati rababa ñäke tärä okwä yebtä, ñobtä ñan angwane känime juta Jerusalén köräbtä Jesu müre ketaba krusobtä. Erere arato, tärä okwä mikaba krusobtä käin, ye abko nämä tikani hebreore, latinore amne griegore, ni kwati rabadre ñäke btä abkokäre.

²¹ Pilatokwe tärä tikamna kore, yebtä abko nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe niebare Pilatoye:

Jrei nitre israelitakwe, ye makwe ñan tika kore, akwa niarata bike jrei nitre israelitakwe, ye abko makwe tika kore, niebare kwetre Pilatoye.

²² Akwa Pilato abko käkwe niebare mda ietre:

Tikwe kukwe tikamna, ye erere rabadi tikani. Tikwe ñan kwitadre jire, niebare kwe ietre.

²³ Akwa nitre rükä romanobo abko käkwe Jesu metaba krusobtä, yebti dän Jesukwe ñäkäbtiba ketabkä kwetre, bti dianba ötati jene jene kwe jakrä. Akwa dän nga dikani ötati nükebe temen Jesu nämane kite jabtä, abkobtä

²⁴ nitre rükä romanobo käkwe nieba jae kwärikwäri:

Dän ne abko nikwe ñan ngiandrekä kiakia, aisete ari ja gaen btä. Nirekwe ganandi abko kwe rabadi, nieba kwetre.

Ye kwrere bkänä nuenbare kwetre. Ye kwrere abko, Ngöbö Kukwei nämane tikani kira krörö Jesubtä abko rababa bare:

Dän tikwe dräibare jökrä jabti kwetre amne, dän nga tikwe abko btä ja gani kwetre, *Salmos*

22.18

nieta Ngöbö Kukweibtä abko erere nuenbare nitre rükä romanobokwe.

²⁵ Angwane kruso btä Jesu nämä metani käin, kruso yebtä Jesu meye María nämä yete etbabe. Erere arato, Cleofas nän muko kädian nämane María nämä siba amne María Magdalabo nämä arato kruso ken yete Jesu mukore.

²⁶ Angwane Jesu okwä rababa meyebtä angwane, ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane

tarere kri abko nāma meye ken, abkobtä Jesu okwä rababa angwane, Jesukwe nieba meye:

Mama tikwe, ma ngobo makwe abko tä yete mabe ye, nieba kwe ie.

²⁷ Bti ti ja töitikaka Jesube, ie Jesukwe nieba:

Ma meye makwe abko tä yete mabe, ye makwe ngibia, nieba kwe tie.

Jesukwe ñäkäba kore tie, ye näire mentokwäre tikwe Jesu meye kaba ngäbti ja gwiriete ngibi-akäre.

Jesu krütani

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesukwe ñäkäba ünän kore, yehti sribi jatani neme bare jökrä ie, ye abko nämane gare ie, aisete sribi mikani nuendre ie nämane tikani Ngöbö Kukweibtä abko rabadre bare täte, abkokäre nieba kwe:

Tomna nibi tie, nieba kwe.

²⁹ Angwane kä ye kanti uba ñöi dime nāma kantra chi kwati abko nitre rükä romanobo rikaba, kākwe jändrän dän kukwän kwrere ye mritakaba jökrä uba ñöi dime yete, bti mäkäteba kwetre hisopo krie küdebtä, bti mikaba Jesu kadate kwetre.

³⁰ Jesukwe uba ñöi dime ye ñaba ünän angwane, nieba kwe:

Sribita ti kisete, erere nibira bare täte jökrä tie, nieba kwe.

Ye btäräbe, Jesukwe ja dokwä gibiakaba timonkwäre, kākwe ja üai mikabata Ngöbö kisete angwane krütaba.

³¹ Köbö ye abko, köbö ja mikakrä biare köbö jadükakrä kräke amne, köbö jadükakrä ye nämane

Pascua näire, aisete bäri ütiäte. Ye mden kisete, nitre israelita ji dokwäte rikaba niere krörö Pilatoye:

Nitre tä krusobtä se krütadre jötrö, abkokäre ngüre ötarebtä, bti diandreta timon doboi mikadre, nieba kwetre.

³² Ye erere bkänä, nitre rükä romanobo rikaba käkwe ni iti ngüre ötabtäba käne, bti ni mda nämä krusobtä käin Jesu ken abko ngüre ötabtäba kwetre arato.

³³ Yebti rikaba Jesu ngüre ötöbtä mda angwane, Jesu krütanina, btä okwä rababa, abtä Jesu ngüre ötabtäba ñakare kwetre.

³⁴ Akwa ni rükä iti käkwe Jesu däkäteba bukobti kronante ta. Ye btäräbe däri amne ñö betakaba Jesu kronante ta.

³⁵⁻³⁷ Kukwe ye abko rakakaba kore tikwe tuaba ja okwä jenbti abko erere tita niere, aisete kukwe era erere tita niere. Tita niere munye, ñöbtä ñan angwane Ni Dianinkä Ngöbökwä abko btä kukwe rakadrekä kore abko nämäne tikani kira Ngöbö Kukweibtä abko erere rikaba neme bare krörö Jesubtä:

Niara kroko ötäninbtä ñakare krati ie, *Salmos 34.20* nieta Ngöbö Kukweibtä. Mdakäre abko, nieta krörö:

Buko betadikä niara kronante ta nitre nünanka Jerusalén okwäbti, *Zacarías 12.10*

nieta arato Ngöbö Kukweibtä. Ye erere rababa bare Jesubtä ti okwäbti, aisete mun jökrä käkwe kukwe ne mikadre era amne tödekadre Jesubti, abkokäre tita niere munye.

Jesu doboi mikani

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ Jesu krütaba, yebti José Arimateabo käkwe ja köböi käräba Pilatoye Jesu ngwäkä ngwiankäre doboi mikadre. José ye abko nämane dikekä siba Jesube, akwa nitre israelita ji dokwäte jürä rababa btä, aisete nämä nekete tiebe Jesukri. José ye mden käkwe ja köböi käräba Pilatoye, ye erere rükabtiba Pilatoye angwane, José rikaba Jesu ngwäkä ngwena doboi mikadre.

³⁹ Erere arato, Nicodemo rükaba blite bati deo Jesube, Nicodemo ara rükaba José Arimateabobe, kä jataba mirra krie ngwäri sribebare mnüne amne kri kädianta aloe sribebare mnüne, ye abko mritani ketetibe kwe abko nämä rä bäne rükaba ngwena kabre, bäsi siä kwä kükü bti kwärä mikadre Jesu ngwäkäbtä, ñan rä rabadre kure abkokäre.

⁴⁰ Angwane José btä Nicodemo käkwe kri ngwäri mnü ye mikaba dän ütiäte kri kädianta lino btä abko te Jesu ngwäkä mriateba kwetre, nitre israelita tä ni doboi mike ño, ye kwrere nuenba kwetre.

⁴¹ Yebti Jesu müre ketaba krusobtä, ye ken abko nura nämane nökanı kabre angwane, kä ye kanti abko kä muani btin jäkwatate ni doboi mikakrä nämä kwati abko te ni doboi mika ngämi abko nämä yete,

⁴² abko te Jesu doboi mikaba, ñobtä ñan angwane kä mkä ye abko nämä känime juta Jerusalén yete amne köbö jadükakrä nitre israelitakwe abko jataba nüke angwane, ñan rabadre sribi ye nuene, aisete Jesu doboi mikaba jötrö kä ye kanti.

*Jesu nükaninta nire**(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-6; Lucas 24.1-12)*

¹ Yebti köbö kena bämänte dekä, María Magdal-
abo rikaba dobohti. Kä näma iko dekä angwane
rikaba. Yebti nikani nebe dobohti angwane, jä
kri mikani kä mkäbti, ye abko nämanena dianinkä
mento, btä okwä namani.

² Angwane nikani betekäta gwäkäre nebeta
Simón Pedro kanti amne ti ja töitikaka Jesube abko
Jesu näma tarere kri ye kanti, käkwe nieba nunye:

¡Ni Dänkien ngwäkä jänikani doboibti
mentokwäre amne mikani mdente mda ñan nebe
gare jire chi nunye! nieba kwe nunye.

³ Abtä Pedro amne ti rikaba mda Jesu doboi
tuen.

⁴ Nun nibu rikaba betekä gwaire, akwa ti rikaba
betekä bäri jötrö Pedrokrä, aise te ti rababa käne
dobohi.

⁵ Ti rababa dobohti, käkwe ja mikateba timo-
nkwäre, bti tikwe nikraba nguse amne dän te Jesu
mrianinte aibe näma nguse, btä ti okwä rababa,
akwa ti ñan rikaba nebe kä mkäte nguse.

⁶ Yebti Simón Pedro rikaba nebe köre ti jiehti
angwane, rikaba nebe kä mkäte nguse angwane,
dän kukwän te Jesu mrianinte ye aibe kwanba ie.

⁷ Mdakäre abko, dän kukwän mdara jire, te Jesu
dokwä mrianinte, ye abko näma mrianinkä kuin,
näma mikani jenena dän kukwän bäri kri ye bare
mento abko kwanba ie arato.

⁸ Yebti ti rababa käne dobohti abko rikaba
nikren kä mkäte nguse arato angwane, kukwe
nakaninkä ño ño Jesubtä tikwe tuaba jökrä
angwane, tikwe tödekaba bti.

⁹ Akwa ye känenkri, Jesu rükadreta nire tä tikani Ngöbö Kukweibtä, ye abko ñan nükani gare metre nun ja töitikaka Jesube ie, aisete nun ñan nämä mike era. Akwa tikwe tuaba angwane, batibe rababa era tikrä, käkwe tödekaba bti.

¹⁰ Yebti nun nibu ja töitikaka Jesube ye rikabata gwä nebeta ja gwiriete.

*Jesukwe ja mikani tuadre María Magdalaboye
(Marcos 16.9-11)*

¹¹ Angwane María rikabata nebata dobohti Pedro amne ti jiehti. Abti Pedro amne ti rikabata gwä angwane, María aibe namani müen dobohti. Niara namani müen kore, käkwe ja mikaninte timonkwäre nikrakäre kä mkäte nguse.

¹² Angwane angele nämane nibu nguse, btä okwä namani. Angeletre ye abko btä dän ngwen bürere jökrä abko nämane täkänintbe nguse. Jesu dokwä nämane, yekri angele nämane iti amne Jesu ngoto, yekri abko angele nämane iti mda abko btä María okwä namani.

¹³ Angwane angeletre ye käkwe niebare Maríaye:
¿Mata dre müaire ti mräkä? niebare kwetre ie.

Angwane María käkwe niebare mda:

Ti Dänkien ngwäkä jänikani tikän amne mikani mdente ñan nebe nüke gare tie, aisete tita müaire ye, niebare kwe angeleye.

¹⁴ Maríakwe niebare kore, ye btäräbe nikrabareta ja trökri kwe angwane, Jesu nämane känime ken, btä okwä namani. Akwa Jesu ara nämane yete abko ñan nükani gare Maríaye.

¹⁵ Akwa Jesukwe niebare ie:

¿Mata dre müaire ti mräkä? ¿Nire känäntarita näin makwe? niebare kwe ie.

Akwa ni ye abko nämane nura ngibiare, María namani nütüre, aise te niebare kwe ie:

Ma nikani ti Dänkien ngwäkä ngwena ne ngwane, makwe mikani mdente mda, ye makwe nie tie, ti mräkä, amne ti näin tuenta, niebare kwe ie.

¹⁶ Abtä Jesukwe niebare mda ie:

¡María! niebare kwe ie.

Ye btäräbe María nikwitaninte, käkwe niebare hebreore Jesuye:

¡Rabuni! niebare kwe. (Ye abko “Dirikä tikwe” niebare kwe.)

¹⁷ Angwane Jesukwe niebare mda ie:

Ti ngämi nikenta ti Rün kánti kä käinbti, aise te makwe ñan ti ketate, akwa nänta ti mräkätre ja töitikaka tibe ye kánti amne makwe nie krörö ietre: Ti bike nikenta ti Rün amne mun Rün kánti kä käinbti. Erere arato, Ngöbö tikwe amne Ngöbö munkwe, kánti ti bike nikenta, tikwe nini, ye abko makwe nie kore ietre. Abko kore se, niebare Jesukwe Maríaye.

¹⁸ Ye erere bkänä, María nikaninta, namaninta gwi angwane, Dänkien tuani kwe ye tanba kwe nun ja töitikaka Jesube yeye. Erere arato, Jesukwe blitabare ño ño ben, ye erere nieba jökrä kwe nunye.

Jesukwe ja mikani tuadre nitre ja töitikaka benye
(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Yebti köbö kena bämänte ye arabe näire nun ja töitikaka Jesube näma ja ükaninkrö gwi, akwa nane nitre israelita ji dokwäte käkwe nun kadre ngite arato abko jürä rababa nunbtä, aise te nun näma ja ükaninkrö, ye kánti nunkwe jukwe dikaba

jabti, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nūnaninkā nun ja tōitikaka ben ye ngātāite, kākwe nieba nunye:

Kā jāme Ngōbōkwe raba munbtā, nieba kwe nunye.

²⁰ Jesukwe ñākāba kore, ye btārābe klabo träin kisebtā amne buko träin kronante mikaba tuadre kwe nunye angwane, kā rababata nuāre krübāte nunbtā nun Dānkien tuareta.

²¹ Angwane Jesukwe niebata mda nunye:

Kā jāme Ngōbōkwe raba munbtā. Ti Rūn kākwe ti juani ño, ye kwrere ti bike mun juen arato, nieba kwe nunye.

²² Ye btārābe müre tākāba kwe nunbti, kākwe nieba nunye:

Ngōbö Ūai Deme kaen ngābti munkwe.

²³ Nire nire ngite abko diandrekā btā munkwe niedi ie, ye erere Ngōbōkwe dianinkāra btā; akwa nire nire rabadi ngite kākare munkwe niedi ie, ye abko Ngōbōkwe ñan ngite diandrekā btā, nieba Jesukwe nun ja tōitikaka benye.

Bti Jesukwe kā mikakaba.

²⁴ Jesu rükabata kena nun ja tōitikaka ben ngātāite, ye näire abko ni iti ja tōitikaka ben kädian nāma Tomás abko nāma ñakare nunbe yete. Tomás ye mden abko kädian nāma “Munkin” abko nāma ñakare angwane Jesu rükabata.

²⁵ Yebti Tomás rükabata angwane, nun ja tōitikaka Jesube kākwe nieba ie:

Nunkwe ni Dānkien turi mtare, nunkwe nieba ie.

Akwa Tomás abko kākwe nieba mda nunye:

Tikwe ñan klabo träin tuadre kisete amne tikwe ñan kise kräkia mikadre klabo träinte, erere arato buko träin kronante, te tikwe ñan kise mikadre, ne ngwane tikwe ñan mun kukwei mikadre era jire chi, nieba kwe nunye.

²⁶ Abti bämän krati mda nun ja töitikaka Jesube nämä ja ükaninkröta jökrä bämänte angwane, Tomás nämä siba yete angwane, nunkwe jukwe dikaba arato, akwa batibe Jesu rababa gwi amne rababa nünaninkä nun ngätäite, käkwe niebata nunye:

Kä jäme Ngöbökwe raba munbtä, nieba kwe nunye.

²⁷ Yebti nieba kwe mda Tomásye:

Tomás, kise mike tie nete amne ti kise träin ne mike ñäräre, bti ti krona träin ne te kise krien tie, bti kukwe ñan tä nebe era makrä, ye kwrere makwe ñan nuen mda, käkwe kukwe tibtä ye mika era jae, nieba Jesukwe ie.

²⁸ Angwane Tomáske ngrateba kri, käkwe nieba Jesuye:

¡Ma abko ti Dänkien tikwe amne Ngöbö tikwe! nieba kwe ie.

²⁹ Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Mata ti tuenta ja okwä jenbti, aisete ti ara abko makwe miri era, käkwe tödiri tibti ñan ñan; akwa nire nire tä ti tuen ñakare akwa tä ti kukwei mike era jae amne tä tödeke tibti, ni yebtä abko kä rabadi bäri nuäre krübäte amne Ngöbökwe ja di biandi ietre, nieba Jesukwe Tomásye.

³⁰ Jesu abko nämäne sribire nun ja töitikaka benbe kä nebtä angwane, Ngöbö di nämä ben ye bä mikakrä abko sribi ñan tuabare nuenba kabre

mda kwe nun ja tōitikaka ben okwābti, akwa ye abko tikwe tikaba ñakare jōkrā tārā nebtā.

³¹ Akwa munkwe kukwe kuin Jesubtä mikadre era jae amne Ni Dianinkä Ngöbökwe abko Jesu ara amne niara abko Ngöbö Odei, ye abko rabadre era munkrä amne munkwe tödekadre bti, abkokäre tikwe kukwe ne tikani. Mdakäre abko, munkwe tödekadre Jesubti, ye köböire munkwe nünandre käreäre Ngöböbe, abkokäre tita kukwe ne tike.

21

Nitre ja tōitikaka Jesube kākwe gwa gani kabre

¹ Jesukwe ñākāba kore Tomáye. Abti Jesukwe ja mikabata tuadre mda nun ja tōitikaka benye ñö okwä kri kädianta Tiberias ye köräbtä. Ñö okwä kri ne arabe kädianta Galilea arato, kanti kukwe rakakaba krörö:

² Simón Pedro nämä Tomábe yete. Tomás ye arabe kädian nämä “Munkin” abko nämä yete. Erere arato, Natanael nünanka juta Canáte kä Galileate amne Zebedeo ngobo nibu, btä nun ja tōitikaka Jesube nämä nibu mda yete.

³ Angwane Simón Pedro kākwe nieba nunye:

Ti bike niken gwa gaen, nieba kwe.

Angwane nunkwe nieba Pedroye:

Nun bike niken siba mabe, nieba nunkwe.

Ye erere bkänä, rikaba, rankwaba rute amne rikaba gwa gaen. Akwa ye näire deo kábä rababa ñakare jire gwabtä.

⁴ Abti kä jataba ngwen dekä angwane, batibe Jesu rababa ñö okwä köräbti yete, akwa Jesu ara nämä yete, ye abko ñan rükaba gare nunye.

⁵ Angwane Jesu kākwe nieba nunye:

¿Gwa tärä munkwe ya ti mräkätre? nieba kwe.

Nunkwe nieba ie:

Gwa ñakare nunkwe, nunkwe nieba Jesuye.

⁶ Abtä Jesukwe nieba mda nunye:

Krade kiteta ñöte küde ruenkri rubtä timon yete munkwe angwane, mun kábä rabadi, nieba kwe nunye.

Ye erere nunkwe nuenba angwane, gwa rababa kratibe dikaro kradete, aisete krade ñan rababa näkäita kukwäne nebeta rute nunye.

⁷ Angwane ti ja töitikaka Jesube abko Jesu nämane tarere kri abko käkwe nieba Pedroye:

¡Ni Dänkien ara tä ñö köräbti se! tikwe nieba.

Tikwe nieba kore, ye jaraba Simón Pedroye angwane, jötrö ngwarbe dän kitaba jabtä kwe, bti rankwaba ñöte, rikaba jübenkä nebe Jesu kánti.

⁸ Angwane nun mda mda ja töitikaka Jesube abko rikaba ru ngwena janknu nebe ñö köräbtä. Akwa gwa rababa kabre kradete, ye abko nun rikaba jáke bätärekä bätärekä nebe ñö köräbtä. Nun nämä bä kánime bäsi metro siento krati näre ñökrä ken, aisete rababa gwa ngwena nebe ñö köräbtä.

⁹ Abti rababa ñö köräbtä jate, rankwaba timon angwane, ñukwä oto nämä bukaninte kwati kwanba nunye. Ñukwä yebti abko gwa nämä mikani krati amne ban nämä mikani arato.

¹⁰ Angwane Jesukwe nieba nunye:

Gwa naka munye, ye ngwen ruäre kukwadre nete, nieba kwe nunye.

¹¹ Angwane jötrö Simón Pedro rikaba rute käin, kä rikaba krade ngwena nebe jate. Gwa krikri be nämä kradete, ye tanba angwane, gwa nämä siento krati bti gre ketebu bti krä jätäbti krämä

(153) kradete. Gwa näma kabre kore, akwa krade rötateba ñakare.

¹² Yebti Jesukwe nieba mda nun ja töitikaka benye:

Mun jakwe mröre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba, akwa Jesu abko ni Dänkien ara abko rababa gare nunye, aisete Jesu abko nire ye abko ja ñan rükaba töre nunye ngwentari ie.

¹³ Yebti Jesukwe krötaba nun ken, käkwe ban amne gwa dianba kisete, bti bianba kwe nunye kwetadre.

¹⁴ Ne ngwane abko Ngöbökwe Jesu mikaninta nire, yebti Jesukwe ja mikaba tuare bämäkäre nun ja töitikaka benye.

Jesukwe blitabare Simón Pedrobe

¹⁵ Nunkwe mröba ünän jökrä angwane, Jesukwe nieba Simón Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere bäri ni mda mda noko ngwä ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe nieba mda ie:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe ye garera mae, nieba kwe Jesuye.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja ngäbäli kwrere, ye makwe buka, nieba kwe Pedroye.

¹⁶ Yebti Jesukwe niebata bobuta ie:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Angwane Pedrokwe niebata Jesuye:

Jän, ti Dänkien. Ma tare kri tikwe, ye garera kuin mae, nieba kwe ie.

Angwane Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja kwrere, ye makwe ngibia, nieba kwe ie.

¹⁷ Yehti bämäkäre Jesukwe niebata mda Pedroye:

Simón, Jonás ngobo, ¿mata ti tarere era metre ya? nieba kwe ie.

Jesukwe kukwe arabe ngwiantariba bämä jire ie, abtä moto rababa ulire, käkwe nieba Jesuye:

Ti Dänkien, kukwe gare jökrä mae, aisete ma tare kri tikwe, ye gare kuin mae, nieba kwe ie.

Abtä Jesukwe nieba mda ie:

Nitre tödekaka tibti tä obeja kwrere, ye makwe buka, nieba kwe ie.

¹⁸ Yehti Jesukwe nieba mda ie:

Ti bike kukwe era erere niere krörö mae: Ma nämane bati angwane, ma nämane ja dättere, bti ma tö nämane nebe rikai mdente erere, kánti ma nämane niken. Akwa ma rabara unbre angwane, makwe ja küde aibe ngökadite amne ni mdakwe dän kitadi mabtä amne, ma ñan tö näin abko kánti ma jänäin, nieba Jesukwe Pedroye.

¹⁹ Jesukwe nieba kore Pedroye, ye abko Pedro krütadi ño krusobtä abko Jesu tö rababa niei biare ie, abkokäre nieba kore kwe ie. Erere arato, Pedro krütadre, yehti abko Ngöbö rabadre käikitaninkä kri abko Jesukwe mikaba gare ie, käkwe nieba kore ie. Yehti Jesukwe nieba mda Pedroye:

¡Makwe dikaka janknu ti jiehti, ie ti tö! nieba kwe ie.

²⁰ Jesu amne Pedro nämä dikekä ñö köräbäre, ye btäräbe Pedrokwe nikrabata ja jiehti angwane, ti ne mden Jesu nämä tarere, ye rükaba niaratre jiehti abko btä Pedro okwä rababa. Ti nämä

täkänintbe känime Jesu ken mröre mrä Jesube Pascua näire angwane, tikwe nieba Jesuye: ¿Ti Dänkien, nirekwe ma kitadi ngise ma rüeye müre ketadre? tikwe nieba Jesuye abko rükaba Jesu amne Pedro jiebtí.

²¹ Ti ne mden abko rikaba tuen Pedroye angwane, Pedrokwe nieba Jesuye:

¿Ti Dänkien, niara sebtä abko dre rakadikä? nieba kwe Jesuye.

²² Abtä Jesukwe nieba Pedroye:

Ti tö rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tädre nire angwane ti jatadreta kä nebtä, aise te ye ñan rabadre ütiäte makrä. Akwa ma abko käkwe dikaka janknu ti jiebtí, nieba kwe ie.

²³ Jesukwe nieba kore Pedroye, ye btä abko ti ñan krütadre jire abko ja mräkätre ruäre tödekaka Jesubti kä rababa niere jae kwärikwäri. Akwa Jesukwe ñan nieba kore, akwa nieba krörö kwe: “Ti tö rabadre ni se mikai nüne janknu angwane, tädre nire angwane ti jatadreta kä nebtä, ye ñan rabadre ütiäte makrä,” nieba Jesukwe.

²⁴ Ti abko btä Jesukwe blitaba Pedrobe abko kätä tärä ne tike amne, tikwe kukwe tuaba Jesubtä ja okwä jenbti erere tita niere metre, aise te kukwe ne abko era metre erere abko gare nie.

²⁵ Jesu nämane sribire kä nebtä angwane, sribi kri namani bare kabre mda ie, aise te kukwe ye tikadre jökrä ja täritäri tärbtä angwane, tärä ye käi rabadre ñakare kä nebtä, raba ruen tie. Abko kukwe nakaninkä kore Jesubtä. Abko kore se. Ne ngörä.

Kukwe kuin ngöbökwé
New Testament in Ngäbere (PM:gym:Ngäbere)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngäbere

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngäbere [gym], Panama

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngäbere

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
dc5ef235-14f7-5b3f-997a-59dae7b091fe